

กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

นายสมบูรณ์ สุตทองมัน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The Process of Building a Strong Democratic Society in the Area of Wang Bost
Tambol Administrative Organization, Nong Phai District,
Phetchabun Province**

Mr. Somboon Sutthongman

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government
School of Political Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบน้อย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อและนามสกุล นายสมบุญ สูดทองมัน

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปชาน สุวรรณมงคล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤถณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์กร
บริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้ศึกษา นายสมบูรณ์ สุดทองมัน **รหัสนักศึกษา** 2578001493 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง (2) ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง (3) ข้อเสนอแนะในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากประชากร 3 กลุ่มรวมทั้งหมด 25 คน กลุ่ม1ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร 4 คน กลุ่ม2สมาชิกสภาท้องถิ่น 10 คน และกลุ่ม3 ตัวแทนภาคประชาชน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า (1) ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง คือ การสร้างความสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมภาคประชาสังคม กิจกรรมทุกอย่างต้องเชื่อมโยงกับภาคประชาสังคมต้องมีพื้นที่ให้ภาคประชาสังคมทำกิจกรรม ยึดเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก (2) ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดการศึกษาภาคีวิาระรอบประชาธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบรรจุหลักสูตรไว้ในชั้นเรียนให้การศึกษาตั้งแต่วัยเด็ก หรือจัดหลักสูตรฝึกอบรม และจะต้องสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อการปกครองด้วยสร้างวัฒนธรรมใหม่ร่วมกัน โดยกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมือง (3) ข้อเสนอแนะ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือฝ่ายการเมืองระดับท้องถิ่น ควรส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนสร้างความเป็นพลเมือง สนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม ตัวแทนภาคประชาชนควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น สร้างเครือข่ายภาคประชาสังคม รัฐควรส่งเสริมแต่ต้องไม่สั่งการหรือครอบงำทางความคิด ภาครัฐต้องมีนโยบายเด่นชัดในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการปูพื้นฐานการสร้างประชาธิปไตย

คำสำคัญ กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เพชรบูรณ์

Independent Study title: The Process of Building a Strong Democratic Society in the Area of Wang Bost Tambol Administrative

Organization, Nong Phai District, Phetchabun Province

Author: Mr.Somboon Sutthongman; **ID:** 2578001493; **Degree:** Master of Political Science; **Independent Study advisor:** Yuttaporn Issarachai, Associate Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the steps and methods for building a strong democratic society; (2) factors that facilitate the building of a strong democratic society; and (3) recommendations for the process of building a strong democratic society in the area of Wang Bot Tambol Administrative Organization.

This was a qualitative research. The sample population of 25 was purposively selected from among 3 groups and consisted of (Group 1) 4 local leaders who were administrators, (Group 2) 10 members of the local council, and (Group 3) 11 representatives of local citizens. Data were gathered using an interview form and analyzed through content analysis.

The results showed that (1) the steps for building a strong democracy were to build political conscience, to create opportunities for people to participate in local administration, to promote civil society, to link all activities to civil society, to provide space and venues for civil society groups to organize activities, and to adhere to the public voice as the main directive. (2) The facilitating factors are that the local administrative organization should organize education about democracy, the local administrative organization should insure that classes about democracy are included in the curricula of all local schools since early education or should offer training sessions, the local administrative organization should build up a political culture that facilitates democracy, and should use the political socialization process to build up a new political culture in the area. (3) Recommendations are that local government should promote people's government and build up good citizenship, and should promote the joining of social groups and encourage the groups to participate in social processes. Representatives of the people should set up a center to develop and promote people's politics to help create a democratic culture in local communities. They should build up a civic network. The central government should support these efforts but should not give orders or try to dominate the people ideologically. The state should have a clearly stated policy of promoting truly autonomous local administration, because it is a key factor that is essential for laying a good foundation for strong democracy.

Keywords: Democratization, Local government, Local politics, Civil society, Local autonomy

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล กรรมการสอบ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คุณนภารัตน์ กิตติรัตนมงคล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเป็งและคุณแม่บุญมา สุดทองมัน บิดา มารดาผู้ให้กำเนิด ข้าพเจ้า พร้อมทั้งขอบคุณ คุณสังวาลย์ สุดทองมัน ภรรยาข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนข้าพเจ้าได้มีทุนทรัพย์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณผู้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

สมบูรณ์ สุดทองมัน

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย	7
แนวคิดว่าด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่น	19
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	21
กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง	24
แนวคิดการเมืองภาคประชาชน	31
แนวคิดประชาสังคม	34
ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ส่วนที่ 1 สภาพสังคมการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ในปัจจุบัน	50
ส่วนที่ 2 สภาพสังคมประชาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์	52
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ขั้นตอนในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง	55
ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง	69
ตอนที่ 3 แนวทาง ข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ...	76
ข้อเสนอแนะ	78
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปการวิจัย	92
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	109
ก แบบสัมภาษณ์	110
ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	114
ประวัติผู้ศึกษา	118

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน อำเภอวังโบสถ์	41
ตารางที่ 4.1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง	85
ตารางที่ 4.2 แสดงความคิดเห็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์	87
ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย ที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์	88

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	4
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิ กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง	27

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเข้มแข็งของสังคมประชาธิปไตยในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากแก้วที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย คือ การที่การเมืองภาคประชาชนยังไม่มี ความเข้มแข็งทางการเมืองในทุก ระดับทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ แนวความคิดเรื่องสังคมประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนที่ผ่านมาเป็นเวลาถึง 83 ปี นับจากปี พ.ศ. 2475 จนถึง ปัจจุบัน พ.ศ. 2558 ได้สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตการเมืองของไทยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น แต่เราไม่เคยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่แท้จริง ไทยมีรัฐประหาร 28 ครั้ง สำเร็จ 14 ครั้ง และมีรัฐธรรมนูญ 19 ฉบับ สาเหตุหลักมาจากการที่ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตวิญญาณประชาธิปไตย กล่าวคือ ขาดการรักษาและป้องกันสิทธิของ ตนเอง รวมทั้งขาดความตระหนักในหน้าที่ความเป็นพลเมือง อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการใช้อำนาจธิปไตยของตนเองโดยตรง (Direct Democracy) กล่าวคือการเมืองไทย เป็นการเมืองของคนจำนวนน้อยที่มีอิทธิพลและอำนาจเงินตราเบิกทางสู่เวทีอำนาจทางการเมือง และเป็นการเมืองเพื่อคนจำนวนน้อยโดยใช้อำนาจรัฐที่ตนได้มาตามตำแหน่งหน้าที่ทำการจัดการ ผลประโยชน์เพื่อตนเป็นที่ตั้ง

ประเด็นปัญหาที่สำคัญก็คือทำอย่างไรจึงจะแก้ไขปัญหาคือความอ่อนแอของสังคม ประชาธิปไตยของไทย ผู้วิจัยมีแนวคิดว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้การเมืองการปกครองของไทย โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ซึ่งต้องเป็นการเมืองที่สามารถสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและ สร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับองค์กร บริหารส่วนตำบล หรือระดับรากหญ้าต้องเป็นการเมืองที่มีจุดหมาย ทิศทางและวิสัยทัศน์ ผู้การ ปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งหมายถึงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ภาค ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

ในการสร้างสังคมประชาธิปไตยในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเข้มแข็ง จึงต้องมีการเมืองภาคประชาชน ขบวนการประชาสังคม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นหลักในการจัดทำนโยบายสาธารณะแผนพัฒนาท้องถิ่นกิจกรรม โครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองตั้งแต่ร่วมคิดร่วมตัดสินใจดำเนินนโยบายดำเนินการ และร่วมประเมินผล ติดตามผล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มเสนอแนะจัดทำนโยบายและแผนชุมชนแต่งตั้งตัวแทนประชาชนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ จัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนฐานการไม่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมแนวคิดการเมืองภาคประชาชนเป็นฐานคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น มีการกระตุ้นให้ประชาชนใช้สิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลในรูปแบบต่างๆ

ปัญหาการเมืองการปกครองของไทยในมิติของการพัฒนาทางการเมือง(Political Development)อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยและสาเหตุในประการที่หลากหลายซึ่งมีงานวิจัยในรูปของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาได้อธิบายไว้แล้ว แต่ในทัศนะของผู้วิจัยเองเห็นว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งอันเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็คือการที่สังคมประชาธิปไตยในระดับการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยขาดซึ่งความเข้มแข็งทางการเมืองจึงส่งผลให้ฐานรากของการสร้างความเป็นสถาบันของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติต้องขาดเสถียรภาพและขาดความต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้ว่าการก่อการรัฐประหารและการกบฏในระบบการเมืองไทยเป็นจำนวนถึง 18 ครั้งในช่วงพุทธศักราช 2476-2557 เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการศึกษาวิจัยในทำนองที่ว่า หากมีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในระดับการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของสังคมประชาธิปไตยในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีความเหมาะสมที่สุดในการสร้างการเมืองภาคประชาชนแล้วสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะส่งเสริมสนับสนุนและเอื้ออำนวยต่อการสร้างความเป็นสถาบันและเสถียรภาพที่ต่อเนื่องของระบอบประชาธิปไตยของไทยในระดับชาติในที่สุด

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพุทธศักราช 2537 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท เพื่อเจตนารมณ์ให้การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นพื้นฐานของการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตยเมื่อเป็นเช่นนี้การปกครองท้องถิ่นไทยในระดับต่างของสังคม จึงเท่ากับเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองและมีพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มี ลักษณะการปกครองตนเอง (Local Self Government) เพื่อรองรับการพัฒนาการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของไทยในที่สุด

การพัฒนาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจึงควรเริ่มต้นในระดับ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีแนวคิดว่าการสร้างประชาธิปไตยควรเริ่มพัฒนาจากระดับคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งก่อนเพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาประชาธิปไตยใน ระดับชาติผู้วิจัยจึงได้สนใจในการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการ สร้างการเมืองภาคประชาชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็น รูปแบบการปกครองที่มีความเข้มแข็ง

กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของเมืองภาคประชาชนในสังคมประชาธิปไตยนั้น จึงต้องมุ่งเน้นหลักการพื้นฐานที่ว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษากระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งนี้ เพื่อที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตยส่วน ท้องถิ่นต่อไป โดยเฉพาะในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดตั้งจากพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 ขณะเดียวกัน ก็ต้องการที่จะอธิบายถึงลักษณะเฉพาะของ การเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ ตลอดจนศึกษาการดำเนินการทางการเมืองของชนชั้นนำทางการเมืองใน ท้องถิ่นเพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการสร้างสังคมประชาธิปไตยในมิติการเมืองภาคประชาชนใน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัด เพชรบูรณ์

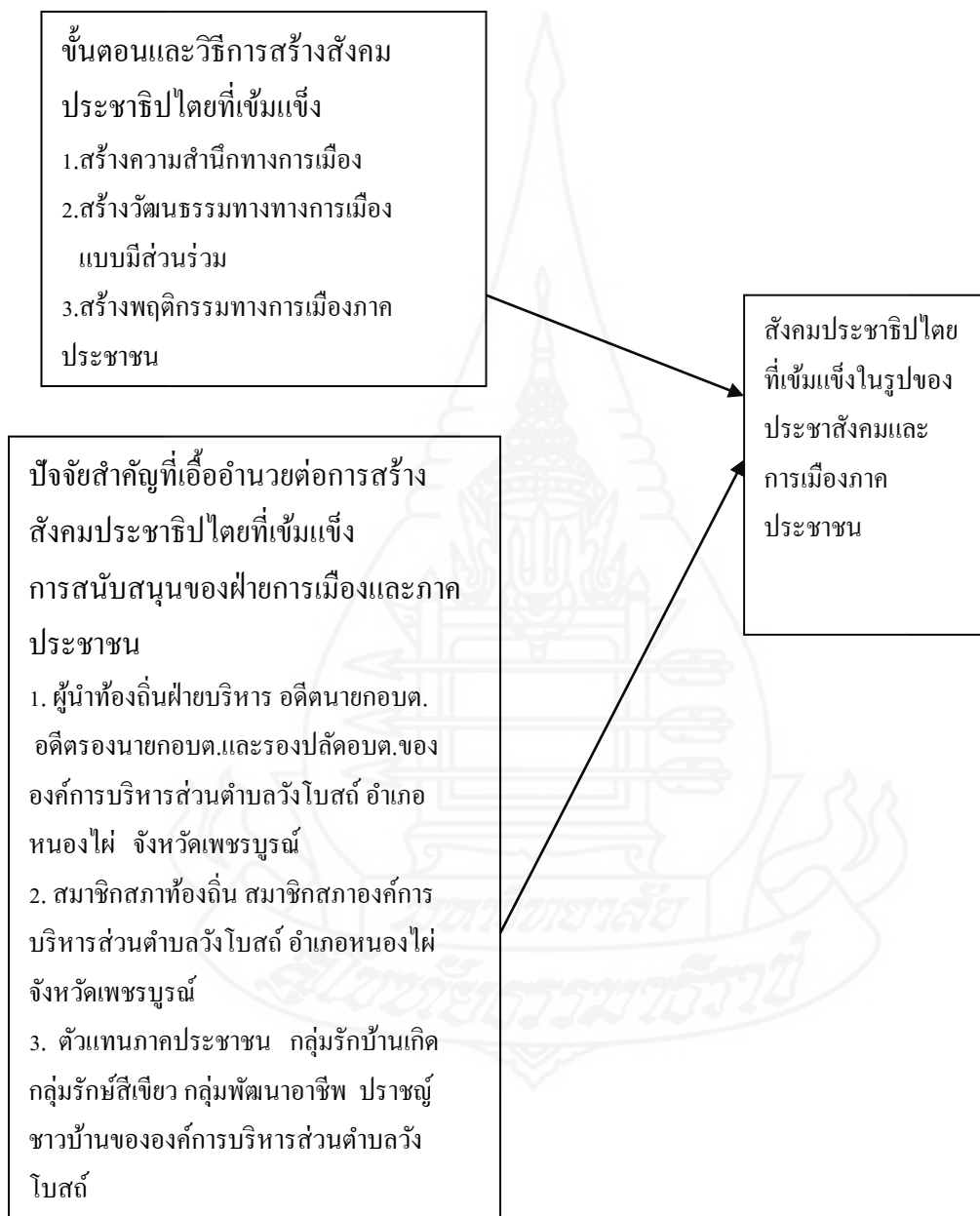
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขต พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.3 เพื่อค้นหาข้อเสนอแนะในสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ในการทำวิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ คือ ผู้นำทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยคณะผู้บริหารท้องถิ่น คือ อธิการ อธิการรอง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ จำนวน 4 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่กลุ่มรักษ์สีเขียว กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มพัฒนาอาชีพ และปราชญ์ชาวบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง หมายถึงขั้นตอนและวิธีการในการสร้างความสำคัญทางการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และการสร้างพฤติกรรมทางการเมืองภาคประชาชน

5.2 การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง หมายถึงการมี ความเท่าเทียมกันทางการเมือง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ สังคมการเมือง ความสำคัญทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และพฤติกรรมทางการเมืองแบบการเมืองภาคประชาชน (ประชาธิปไตยทางตรง)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงขั้นตอนในการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.2 ทำให้ทราบถึงวิธีการในการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.4 ทำให้ทราบแนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.5 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับเกี่ยวกับการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งไปประยุกต์ใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์” จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวคิดในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1.1 แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 1.2 แนวคิดว่าด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่น
- 1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.4 กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง
- 1.5 แนวคิดการเมืองภาคประชาชน
- 1.6 แนวคิดประชาสังคม

2. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิด การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย (democracy) คำว่า “ประชาธิปไตย” มาจากภาษากรีกโบราณว่า “demokratia” เป็นคำผสมระหว่างคำว่า “demos” หมายถึง ประชาชน (people) หรืออีกคำหนึ่งที่ประกอบคือ “kratia” ที่มีความหมายถึง ระบอบการปกครอง อันอาจจะสรุปความหมายของประชาธิปไตยได้จากสุนทรพจน์อัน ลือเลื่องของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาที่ว่าประชาธิปไตยคือการปกครอง “ของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” ที่ถือว่าอำนาจหน้าที่ในการปกครองประเทศจะต้องมาจากประชาชน

หรือได้รับความยินยอมจากประชาชน โดยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย ทั้งนี้จะมีการกำหนดวิธีการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

คำว่า “ ประชาธิปไตย ” อาจตีความไปหลายทาง บางคนอาจเน้นไปที่ประชาธิปไตยทางการเมือง (political democracy) ประชาธิปไตยเศรษฐกิจ (economic democracy) หรือประชาธิปไตยทางสังคม (social democracy) บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2548:4)

ประชาธิปไตยในแนวคิดของ Joseph Schumpeter (1950:269) เป็นระบบการเมืองที่มีการเลือกตั้งอย่างเสรีซึ่งได้สร้างระบบการตรวจสอบได้ผู้ปกครองมาจากการลงคะแนนของมวลชนในปัจจุบันบริบทที่เราสนใจมักอยู่ที่ประชาธิปไตยทางการเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นการคงอยู่ของสิทธิทางการเมืองและเสรีภาพของพลเมือง รวมถึงการแข่งขันระหว่างกลุ่มต่างๆ

เมื่อก้าวถึงความหมายของคำว่าประชาธิปไตย ผู้ศึกษาขอนำมากล่าวโดยอ้างถึงทรรศนะของนักวิชาการ ดังนี้

ประชาธิปไตยในทรรศนะของ Robert A. Dahl (1971:3) คือระบอบการเมืองระบอบหนึ่ง ที่ทางรัฐบาลต้องตอบสนองความชอบของประชาชนที่ถือว่าเป็นความเท่าเทียมของการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของประชาธิปไตยความรับผิดชอบ ประชาชนต้องมีโอกาสในกำหนดความพอใจของเขานั้นคือต้องประกันว่าประชาชนมีเสรีภาพที่รวมตัวกัน มีเสรีภาพในการแสดงออก สิทธิในการลงคะแนน มีแหล่งทางเลือกของข้อมูล มีเสรีภาพ มีการเลือกตั้งที่ยุติธรรม ผู้นำทางการเมืองมีสิทธิในการแข่งขันเพื่อการเลือกตั้งและมีสถาบันในการดำเนินการตามนโยบายที่มาจาก การเลือกตั้งและการแสดงออกของประชาชน ดังนั้นในความคิดของ Dahl ประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือเพื่อการอิสรภาพซึ่งมีหลายมิติ กล่าวคือเป็นเรื่องของ (อ้างใน บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ และ ถวิลวดี บุรีกุล:2548)

1. การแข่งขัน ซึ่งการแข่งขันระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม (โดยเฉพาะพรรคการเมือง)
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกผู้นำและนักการเมืองอย่างน้อยโดยการเลือกตั้งที่ยุติธรรมที่ไม่การละเว้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
3. เสรีภาพของประชาชน และเสรีภาพของการเมืองเป็นเสรีภาพในการแสดงออก ประชาสัมพันธ์ทางสื่อ รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เมื่อแน่ใจว่ามีการแข่งขันและมีการมีส่วนร่วมที่ตรงไปตรงมา

อมร รักษาสัตย์ (2541:6) อธิบายว่า ประชาธิปไตย มีความหมายในหลายทางในความหมายดั้งเดิม ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองแบบหนึ่งซึ่งสิทธิในการตัดสินใจทางการเมืองเป็นของพลเมืองทั้งปวงเป็นผู้ใช้โดยตรงตามเกณฑ์ที่ว่าด้วยเสียงข้างมากเป็นฝ่ายชนะ การ

ปกครองแบบนี้เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยโดยตรง” หรือ “ประชาธิปไตยทางตรง” (direct democracy) ประชาธิปไตยเป็นการปกครอง ซึ่งประชาชนในฐานะพลเมืองใช้สิทธิอย่างเดียวกัน โดยผ่านทางผู้แทนที่ประชาชนเป็นผู้เลือกและผู้แทนต้องรับผิดชอบรับผิดชอบต่อ ประชาชนทั้งหมด เรียกประชาธิปไตยแบบนี้ว่า “ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน” (representative democracy)

วิสุทธิ โปธิแทน (2524: 45) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 แนวคิดดังนี้

แนวคิดแรก ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการปกครอง คือมีสถาบันและกระบวนการ ต่าง ๆ ในการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใน ส่วนร่วมในการดำเนินการปกครอง เช่น การมีสภาผู้แทนราษฎร มีพรรคการเมือง มีรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ศาลมีอิสระจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

แนวคิดที่สอง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ หมายความว่า ประชาชนมีความรู้สึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยในหลักนิติธรรมและนิติรัฐที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ โดยยึดถือและปฏิบัติอย่างมั่นคงตามวิถีทางแห่งกฎหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักการแห่งประชาธิปไตย

แนวคิดที่สาม ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต หมายถึง การมีบทบาทและพฤติกรรมตามหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนทุกคนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองไม่ละเมิดหรือเอาเปรียบสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด หากประชาชนของประเทศใดไม่ยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิต ประเทศนั้นก็ไม่ใช่เรียกว่าเป็นประเทศประชาธิปไตย แม้ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือแม้จะมีกลไกอื่นเช่นมีรัฐธรรมนูญ มีพรรคการเมือง หรือมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม

ซัช กิจธรรม (2544:93-102) ได้ชี้ให้เห็นว่าพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยที่เริ่มต้นจากกรีกโบราณมาสู่ยุโรปโดยเฉพาะในอังกฤษที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เรียกกันว่า “การปฏิวัติที่ทรงเกียรติ” (The Glorious Revolution) ที่เกิดขึ้นในค.ศ. 1688 อันนำไปสู่ หลักการและวิธีการของประชาธิปไตยในรัฐสมัยใหม่ ที่มีสาระสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 1) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Checks and Balance)
- 2) หลักการปกครองด้วยกฎหมาย (Rule of law)
- 3) หลักการมีส่วนร่วมในการปกครอง (Participation)
- 4) หลักการปกครองโดยรัฐสภา (Parliamentary)
- 5) หลักแห่งสิทธิและเสรีภาพ (Rights and Freedom)

สาระสำคัญของหลักการ 5 ประการนี้ได้ส่งผลทำให้พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในอังกฤษและยุโรปมีความต่อเนื่องประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “การปฏิวัติอุตสาหกรรม” และการค้าระหว่างประเทศภายใต้หลักการของ “ลัทธิพาณิชย์นิยม” ได้มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตยในอังกฤษเป็นแบบประชาธิปไตยเสรี (Liberal Democracy) ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งเน้นความสำคัญของแนวคิดพื้นฐานในเรื่องคือแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) แนวคิดปัจเจกชนนิยม (Individualism) และแนวคิดประโยชน์นิยม (Utilitarianism) แนวคิดดังกล่าวนี้ทำให้ระบอบประชาธิปไตยเสรีได้กลายเป็นอารยธรรมของมนุษยชาติในยุคนั้น

1.1.1 หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นระบอบการปกครองที่เลวร้ายที่สุด ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศต่างๆ ในโลกส่วนใหญ่ยอมรับและนำการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศจำนวนมากกว่าระบอบอื่นๆ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมีการแบ่งย่อยออกเป็นเป็นระบบต่างๆ อีก ได้แก่ ระบบรัฐสภา ระบบประธานาธิบดี หรือระบบกึ่งประธานาธิบดีทั้งรัฐสภาแต่ไม่ว่าจะเรียกระบบอะไรก็ตาม ทุกระบบมีหลักการสำคัญที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเลือกผู้แทนของตนเองเข้าไปใช้อำนาจในการปกครองประเทศแทนประชาชน โดยที่เป้าหมายหลักของการปกครองประเทศนั้นอยู่ที่ความมั่นคงของประเทศชาติ ทำให้มีการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งเกิดความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชาติ

อย่างไรก็ตามในการมอบอำนาจให้ผู้แทนนั้น มิใช่มอบโดยสิทธิขาด ประชาชนยังคงเป็นเจ้าของอำนาจ และสามารถใช้อำนาจได้ด้วยตนเอง หรือจะเรียกอำนาจคืนแล้วมอบให้ผู้แทนคนใหม่ก็ได้ ในการใช้อำนาจของผู้แทนประชาชนนั้นจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน และต้องกระทำไปเพื่อประโยชน์โดยยึดเจตนารมณ์แท้จริงของอำนาจอธิปไตยเป็นหลัก ทั้งนี้ตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ แต่ในทางปฏิบัตินั้นอาจผิดแผกแตกต่างหรือบิดเบือนไปจากหลักการดังกล่าวบ้างก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ ในแต่ละช่วงสมัย

การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้แทนประชาชนไม่ว่าจะเรียกว่าอะไรก็ตามขึ้นอยู่กับระบบการปกครองแต่ละระบบ และการออกแบบหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศ โดยต้องอยู่ภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (อาจจะเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรัฐธรรมนูญจารีตประเพณี) ซึ่งมีผลบังคับใช้ภายในประเทศนั้นๆ

ในช่วงเวลานั้นๆ หากผู้แทนไม่ปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดไว้ หรือปฏิบัตินอกเหนือจากหลักการที่กำหนดไว้ อันทำให้ประชาชนเจ้าของอำนาจไม่พอใจ ประชาชนสามารถถอดถอนผู้แทนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งก็ได้

ทินพันท์ นาคะตะ (2516, 9-12) ในบทความเรื่อง “ประชาธิปไตย : ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ” กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์สำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยมี 4 ประการ ดังนี้

1) อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมาย บริหารและตุลาการ ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจนั้นอาจกระทำโดยตรงเช่น การชุมนุมของชาวเอเธนส์โบราณเพื่อร่วมกันตัดสินใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือโดยวิธีอ้อมโดยประชาชนใช้อำนาจในการออกกฎหมายผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร ใช้อำนาจบริหารผ่านทางฝ่ายบริหาร และใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล การใช้อำนาจของประชาชนโดยวิธี อ้อมซึ่งประเทศต่างๆ เกือบทั้งหมดในปัจจุบันซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการที่ฝ่ายปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้การปกครองหรือประชาชน (Government by Consent)

2) หลักความเสมอภาค กล่าวคือ บุคคลมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า ประชาชนพลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจในนโยบายการปกครองประเทศ โดยยึดหลักการสำคัญว่า “คนเดียวมีสិทธิลงคะแนนได้เสียงเดียว” (one man, one vote) และ โอกาสเท่าเทียมกันเช่นว่านี้ จะต้องประกอบด้วยเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองโดยหมาย

3) การยึดถือเจตนารมณ์ของปวงชนกล่าวคือ หลักการนี้ยืนยันอำนาจอธิปไตยต้องเป็นของประชาชน ผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ใช้อำนาจแทนปวงชนไม่ใช่อำนาจของตัวเองรัฐบาลจะต้องดำเนินการหรือจัดทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามเจตนารมณ์ของปวงชนได้แก่ การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้ประชาชนเลือกตั้งรัฐบาลเป็นครั้งคราว หรือการกำหนดให้มีกลไกทางสถาบันบางอย่างเช่น การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลทบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายเพื่อก่อประชามติ หรือวิธีการให้ประชาชนร่างกฎหมายโดยตรง เป็นต้น

4) การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย กล่าวคือในสังคมหนึ่งๆ นั้นมีสมาชิกจำนวนมาก ย่อมเป็นธรรมดาที่ทุกคนจะมีความเห็นพ้องหรือมีเจตนารมณ์อย่างเดียวกันไม่ได้ทั้งหมด การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้จะต้องใช้หลักการของเสียงข้างมาก แต่มีความจำเป็นที่จะต้องเคารพเสียงข้างน้อยโดยมีการกำหนด

มาตรการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดระบบเผด็จการของคนส่วนใหญ่

ป๊วย อึ้งภากรณ์ (2529: 212) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของประชาธิปไตย ดังนี้ สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองพอสมควร และความคุ้มครองนี้ควรมีขั้นต่ำตามที่ องค์การสหประชาชาติได้ประกาศไว้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้เพื่อการมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งด้านนิติบัญญัติและในด้านการบริหาร โดยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนในการใช้สิทธิเสรีภาพและอธิปไตยนั้นบุคคลแต่ละคนจะต้องมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายด้วย

อมร รักษาสัตย์ (2541: 7-9) ประชาธิปไตยนั้นมีสาระและหลักการสำคัญในหลายประการดังนี้

1) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุดรัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชนหรือโดยความยินยอมของประชาชน จะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยประชาชนสามารถออกเสียงเลือกตั้งได้โดยอิสระ

2) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจทางการเมืองหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นโดยวิธีทางแห่งการแข่งขัน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองโดยกระทำผ่านกลไกต่าง ๆ หรือใช้สิทธิแสดงบทบาทต่างๆ ได้โดยตรงรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาล และมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้

3) รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งอำนาจและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุลคานอำนาจซึ่งกันและกัน หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยและการเมืองภาคประชาชนทั้งนี้ระบบการเมืองต้องเป็นนิติรัฐ (Legal State) และเป็นนิติธรรม (Rule of Law) การตัดสินใจที่สำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมากโดยคำนึงถึงสิทธิของเสียงข้างน้อย ประชาชนมีความเสมอภาคในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคตามกฎหมาย และความมีโอกาสเท่าเทียมกันในทุกด้านทุกคนมีศักดิ์ศรีและปราศจาก อภิสัทธีเหนือผู้อื่น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ โดยรัฐธรรมนูญให้หลักประกัน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น อย่างน้อยก็ในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมืองเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองได้อย่างแท้จริง

1.1.2 รูปแบบต่างๆ ของประชาธิปไตย

1. ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy)

ประชาธิปไตยทางตรงเป็นระบบที่ให้ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง หรือร่วมใช้อำนาจอธิปไตย ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2541: 64) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม โดยการริเริ่มนั้นต้องมีสภาพบังคับให้มีการเริ่มต้นกระบวนการ (2) ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย การขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งย่อมทำให้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นๆ ไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายโดยประชาชนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของประชาธิปไตยทางตรง ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2541:69) ประชาธิปไตยโดยตรงจึงเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดของการเมืองของพลเมือง เพราะพลเมืองเป็นผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในการเมืองด้วยการลงมติตัดสินใจของตนเองด้วยตนเองและเพื่อตนเอง ทุกเรื่อง โดยไม่ต้องมีผู้แทนราษฎร บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2545) ปัจจุบันมีการใช้ประชาธิปไตยทางตรงในเรื่องของการลงประชามติ (referenda) การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน (initiative) การถอดถอนผู้แทนราษฎรบุคคลหรือทั้งสภา (recall) อย่งไรก็ดี ดังกล่าวแล้ว ถึงแม้ประชาธิปไตยทางตรงจะมีลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์แบบ แต่ในทางปฏิบัติ เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้สำหรับรัฐสมัยใหม่ที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก และมีโครงสร้างสังคมที่สลับซับซ้อนที่จะให้ประชาชนทุกคนปกครองประเทศด้วยตนเอง และเป็นไปไม่ได้ในความเป็นจริงที่ประชาชนทุกคนจะสามารถใช้อำนาจอธิปไตยทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการด้วยตนเองโดยตรง ด้วยมีข้อจำกัดในเรื่องที่ประชุม และเวลาในการประชุม

ด้วยเหตุนี้ ประเทศส่วนใหญ่ในโลกที่ต้องการให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการเมืองจึงหันมานิยมระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนราษฎร ด้วยการให้ราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ตัดสินใจ บริหารบ้านเมืองแทนตนเอง

2. ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy)

ประชาธิปไตยแบบผู้แทนเป็นระบบที่ให้ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนเอง ถ้าเป็นระบบรัฐสภา ประชาชนจะเลือกตั้งเฉพาะสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และสมาชิกรัฐสภาจะไปแต่งตั้งฝ่ายบริหารเอง ถ้าเป็นระบบประธานาธิบดี ประชาชนจะเลือกตั้งทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วยตนเอง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (2541:58) ประชาธิปไตยแบบผู้แทนอาจกล่าวได้ว่าเป็นประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) อย่งไรก็ดี ประชาธิปไตยแบบผู้แทนยังมีปัญหาอยู่ที่ว่าผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปนั้นจำทำหน้าที่สมกับการเป็นผู้แทนของปวงชนหรือไม่เพราะมักพบว่าเมื่อผู้แทนได้รับอำนาจ ก็จะมีบางคนที่ใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม และบางครั้งเป็นไปเพื่อตนเอง

หรือกลุ่มของตน และมีการตัดสินใจที่ประชาชนไม่รับทราบ ทำให้รูปแบบของประชาธิปไตยอื่นๆ มีการนำมาใช้ในเวลาต่อมา

3. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

แนวคิดของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมกำเนิดขึ้นในสมัยกรีกโบราณและศตวรรษที่ 18-20 ซึ่งได้เผยแพร่ในโลกตะวันตกอีกครั้งใน ค.ศ. 1960 โดย Garol Patman (อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2542: 131) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นการเรียกร้องประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองและตัดสินใจระดับต่างๆ มากขึ้น มิใช่ว่าประชาชนจะสามารถทำได้แต่เพียงเลือกตั้งอย่างเดียว ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2541: 60) ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เช่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และความคืบหน้าของการบริหารจัดการประเทศโดยผู้แทนประชาชน หรือการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลแก่ผู้ที่ทำหน้าที่แทนตนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจต่างๆ รวมทั้งการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และถอดถอนผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชนซึ่งหากประสิทธิภาพบกพร่องต่อหน้าที่ หรือไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและวิธีการที่ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงหมายถึงการที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุกๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

หลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545) คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

1) เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

2) อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

3) เพิ่มความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

4) มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

6) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการทางนโยบายและกระบวนการยุติธรรม

1.1.3 วิธีชีวิตประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย เป็นทั้งรูปแบบการปกครอง และเป็นทั้งวิถีชีวิตด้วยเช่นกัน ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตจึงหมายถึงหลักการสำคัญ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลในสังคม ซึ่งอาจพิจารณาได้ในด้านบุคลิกภาพที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Personality)

ช्योंนันต์ สมุทวณิช (2549: 67) ได้ให้รายละเอียดของผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เป็นประชาธิปไตยนั้น ได้แก่บุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่นิยมการยอมตามความคิดเห็นของผู้อื่น เว้นเสียแต่ว่าจะถูกชักจูงให้คล้อยตามได้ว่า ความเห็นนั้นมีเหตุผลที่ควรเชื่อถือ
2. เป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ๆ ใด้ง่าย
3. มีความรับผิดชอบผูกพันในสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป
4. คิดถึงบุคคลอื่นในฐานะที่คนๆนั้นเป็นตัวของเขาเองไม่ใช่ไปจัดประเภทให้เขา

5. ไม่มีอคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน เช่นศาสนาอื่น เชื้อชาติอื่น
6. มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ มีศรัทธาและความหวังต่อชีวิต
7. ไม่ยอมก้มหัวให้กับผู้ยิ่งใหญ่ๆ แม้ว่าจะยอมรับอำนาจ แต่อำนาจนั้นต้องมีเหตุผลหรือมีความชอบธรรม หรืออาจสรุปได้ว่าประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตหมายถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนตามวิถีของประชาธิปไตย เช่น การเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและใช้เสียงข้างมากในการแก้ไขปัญหา

วิสุทธ์ โภธิแทน (อ้างใน สมโภชน์ นพคุณ, 2545: 4-5) ได้ชี้ชัดถึงเจตคติและพฤติกรรมพื้นฐานของสังคมที่เป็นวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยไว้ 8 ประการ คือ

1. ความมีเหตุผล

ความมีเหตุผลและการทำกรอย่างมีเหตุผล ด้วยความ สมเหตุสมผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิด การแสดง และการกระทำที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น การวิเคราะห์พิจารณาหรือตัดสินใจต้องอาศัยการคิดที่รอบคอบ ด้วยเหตุและผลที่ชัดเจน ถูกต้อง และสะท้อนความคิดที่แตกต่างของหลายคนหลายฝ่ายที่มีมีส่วนร่วม การตัดสินใจนั้นถือเป็นความเห็นร่วมของทุกคน

2. ความเคารพในตนเองและต่อผู้อื่น

เคารพซึ่งกันและกัน โดยมีความเคารพในฐานะที่ต่างก็เป็นคน (เคารพในความเป็นคนหรือเป็นมนุษย์) และเคารพในความสามารถของกันและกัน การเคารพซึ่งกันและกันนี้

จะนำมาซึ่งความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้คนอยู่ด้วยกันหรือทำงานร่วมกันด้วยความสบายใจ ไม่หวาดระแวงแคลงใจต่อกันและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน

3. ความอดทนต่อความแตกต่างและยุติกลางโดยสันติวิธี

มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยเหตุผลประนีประนอมประสานประโยชน์ที่ไม่ทำให้ใครเสียหายอดกลั้นในความแตกต่าง และตกลงกันอย่างสันติวิธี ทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กัน เพราะมนุษย์เราถ้าเปิดโอกาสให้เป็นเสรี ย่อมมีความคิดเห็นของตนเองมีความชอบไม่ชอบ มีรสนิยมของตนเอง ถ้าจะทำอะไรร่วมกัน(เช่นการสร้างชาติสร้างประชาธิปไตย ฯลฯ) ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บางครั้งอาจถกเถียงกัน ซึ่งต้องทำด้วยเหตุผล อย่าให้การถกเถียงบานปลายไปเป็นการทะเลาะ แล้วหาข้อสรุปร่วมกัน โดยยอมรับความแตกต่างมีการประนีประนอมบนหลักการเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมและที่สำคัญต้องดำเนินไปอย่างสันติ หลีกเลี่ยงและงดการใช้ความรุนแรงต่างๆ

4. ความรักและตั้งใจเข้ามามีส่วนร่วม

รู้จักที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเรื่องต่างๆ ว่าทำอย่างไรถึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและต่อตนเองที่ไม่ขัดแย้งกัน ไม่ว่าจะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นการรวมกลุ่มเป็นสมาคม เป็นสหภาพเป็นชมรม หรือเป็นพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมปัจจุบันได้ขยายรวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารสาธารณะต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงภาคติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของราชการทุกประเภทและทุกระดับ เพื่อร่วมสร้างหลักธรรมาภิบาล

5. ความรักและรู้จักสิทธิและหน้าที่ต่อสังคม

การตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบตนเองและของผู้อื่น รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของปวงชน (Common interest) ซึ่งมีผลประโยชน์ของทุกคนรวมทั้งของเราอยู่ด้วยเมื่อรู้จักแบ่งแยกระหว่างสิทธิหน้าที่ ของเรา รู้จักประสานประโยชน์ร่วมกันแล้ว การดำเนินการต่างๆ ก็สามารถเป็นไปได้ด้วยดี

6. ความมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยและมุ่งมั่นเพื่อส่วนรวม

มีความเข้าใจ และมีความต้องการประชาธิปไตยอย่างจริงจัง และจริงจัง เพราะเมื่อเข้าใจว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไรแล้ว และเมื่อต้องการเป็นก็จะสามารถสร้างพัฒนาและรักษาไว้ได้ โดยไม่หลงประเด็น ไม่เช่นนั้นอาจกระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นึกว่าสิ่งที่ทำเป็นประชาธิปไตย แต่อาจจะเป็นการทำลายประชาธิปไตยไปได้เพราะอันตรายที่ร้ายกาจที่สุดของประชาธิปไตย คือเปิด โอกาสให้ทำลายตนเองได้ ถ้าประชาชนไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่ตระหนักถึงคุณค่าของมัน

แนวคิดและหลักการประชาธิปไตยที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นชี้ให้เห็นถึงสาระและปัจจัยพื้นฐานอันเป็นเจตนารมณ์ที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตยอันเป็นผลมาจากพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นมายาวนานนับแต่สมัยกรีกโบราณจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18

พัฒนาการของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์ เป็นพลเมืองและเจ้าของอำนาจอธิปไตย นั้น ก็คือ แนวคิดรวมยอดของความเป็นมนุษย์ที่มีอิสรภาพ(liberty) มีเสรีภาพ (freedom) มีความเสมอภาค(equality)และมีความเป็นภราดรภาพ(fraternity) นั่นเอง ดังที่ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ได้นิยามความหมายของระบอบประชาธิปไตย (democracy) ไว้ว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น นิยามดังกล่าวนี้คือการบ่งบอกชี้วัดถึง ความเป็น “วิถีประชาธิปไตย” ในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ

1) การเป็นการปกครองของประชาชน นั้นมีนัยที่กว้างขวางในมิติความหมายที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งในที่นี้ย่อมรวมรวมถึงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทั่วทั้งดินแดนอันเป็นอาณาเขตของรัฐเป็นของประชาชนทุกคนในรัฐ ดังนั้น การที่ประชาชนทุกคนในรัฐเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ) ก็คือ การเมืองที่รับผิดชอบของประชาชนทุกคนในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการนั่นเอง

2) การเป็นการปกครองโดยประชาชน นั้น มีนัยต่อเนื่องเชื่อมโยงจากการที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตลอดอาณาเขตของรัฐเป็นการปกครองตลอดอาณาเขตของรัฐจึงต้องมาจากเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของ การปกครองต้องอยู่ภายใต้การดูแลโดยประชาชนทุกคนรัฐบาลเป็นเพียงตัวแทนของประชาชน จึงต้องเคารพประชาชนในฐานะเจ้าของแผ่นดิน

3) การเป็นการปกครองเพื่อประชาชน นั้น ก็เช่นเดียวกัน เป้าหมายในการปกครองรัฐต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

1.1.4 วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย

โดยหลักการ วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละสังคมย่อมมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับระบอบการปกครองของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมทางการเมืองมีนัยสำคัญต่อพัฒนาการเมือง ในประเทศที่กำลังพัฒนาจุดหมายปลายทางที่มุ่งต่อเป้าหมายของการพัฒนาการเมือง ก็คือ “การสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ”

(วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2544 :176) หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยให้เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน นั้นเอง

การเมืองการปกครองไทยเป็นระบบการเมืองการปกครองที่อยู่ภายใต้กระแสพัฒนาการทางการเมือง (political development) ที่มีอุปสรรคต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงมาเกือบ 80 ปี ปัญหาของพัฒนาการทางการเมืองไทยจึงไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาการเมือง คือ การสร้างสรรค์ความเป็นสถาบันทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยและการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยที่มีสมรรถภาพและมีเสถียรภาพ ได้

ในการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพประชาชนคนไทยจึงต้องร่วมกันสร้างสรรค์ ปรับแต่งและเสริมสร้างให้วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยมีความสอดคล้องเอื้ออำนวยและสนับสนุนค้ำจุนระบอบประชาธิปไตย โดยหลักการเสถียรภาพและสมรรถภาพของระบอบประชาธิปไตยในสังคมที่กำลังพัฒนาขยับขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยที่หลากหลาย แต่ในเงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ “การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองไทยให้เป็นแบบประชาธิปไตย” (democratic political culture) เพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในรูปของการเป็น “ประชาสังคม” (civil society) และ การเมืองภาคประชาชน (citizens politics) ซึ่งในภาคปฏิบัติ ก็คือ การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาชน (popular democratic consciousness) เป็นปัจจัยแรก และการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน (direct political participation)

การมีวัฒนธรรมการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย จึงอาจพิจารณาโดยรูปแบบเชิงรูปธรรมได้ดังนี้

1) การปกครองของประชาชน คือกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้มีสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง ประชาชนมีฐานะเป็นพลเมืองที่มีความเสมอภาคทางกฎหมายและทางการเมือง โดย เป็นผู้กำหนดตัวแทนของตนให้ทำหน้าที่ดำเนินการแทนตน รวมทั้งมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นการปกครองของประชาชน

2) การปกครองโดยประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในกระบวนการทางการเมือง โดยการสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งต่างๆมีส่วนกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางเพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง คือ ประชาชนเป็นผู้ปกครองตนเอง จึงเป็นการปกครองโดยประชาชน

3) การปกครองเพื่อประชาชน คือ การกำหนดให้เป้าหมายของการปกครองเป็นไปเพื่อประโยชน์และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมนี่จึงเป็นการปกครองเพื่อประชาชน

การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติของประเทศเป็นประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้วมักเริ่มต้นจากการสร้างสังคมประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็งเนื่องจากการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น คือฐานของการปกครองระดับชาติ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมประชาธิปไตยนั้นคือ การมีวิถีชีวิตทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อัน หมายถึง การมีทัศนคติความเชื่อที่มีเหตุผล มีการวิเคราะห์ วิจัยยอมรับมติเสียงส่วนใหญ่และมองโลกในแง่ความเป็นจริง วัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) คือ วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความผูกพันต่อระบบการเมือง จะเรียกร้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ระบบการเมืองตอบสนองข้อเรียกร้อง ซึ่งประชาชนจะมีความรู้สึกว่าเขาสามารถที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองได้ กล่าวคือ ประชาชนมีความตื่นตัว มีจิตสำนึกทางการเมืองและมีความรับผิดชอบทางการเมืองนั่นเอง

1.2 แนวคิดว่าด้วยเรื่องการปกครองท้องถิ่น

คำว่า “การปกครองท้องถิ่น” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Local Government พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามที่มีความคล้ายคลึงกัน อาทิ

ชเนศวร์ เจริญเมือง (2550:27) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นก็คือระบบการบริหารและจัดการกิจการสาธารณะ และทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นภายในรัฐหนึ่ง เป็นท้องถิ่นอันมีขอบเขตชัดเจน (defined boundaries) ภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล (legal entity) มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและ/หรือกฎหมายพิเศษ

นอกจากนี้ การปกครองท้องถิ่นยังมีลักษณะสำคัญอื่นๆ ได้แก่ หนึ่ง เกิดขึ้นในเวลาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ สอง เกิดในบริบทที่แตกต่างกัน สาม มีบทบาทที่ต่างกันในแต่ละประเทศ และสี่ มีองค์ประกอบและบทบาทที่เปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือ ฝรั่งเศสและไทย ที่การปกครองท้องถิ่นของฝรั่งเศสในช่วงต้นทศวรรษที่ 1810 แตกต่างอย่างมากกับยุครัฐบาลประธานาธิบดีมีตแตร์รองด์ (Francois Mitterrand, ค.ศ. 1981-1995) และการปกครองท้องถิ่นของไทยในสมัยรัชกาลที่ 6 ที่แตกต่างอย่างมากกับยุค พ.ศ.2540

นี่คือการจำกัดความที่น่าจะสะท้อนความเป็นจริงของลักษณะการปกครองท้องถิ่น ได้ใกล้เคียงที่สุด ส่วนประเด็นที่ว่าท้องถิ่นมีความเป็นอิสระเพียงใดในการบริหาร การคลัง และอื่นๆ นั้น หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ มีรูปแบบความสัมพันธ์กับรัฐบาลกลางอย่างไรนั้น นี่ก็ ประเด็นสำคัญยิ่ง เพราะแต่ละท้องถิ่นมีความเป็นอิสระหรือมีระดับการปกครองตนเองที่ต่างกันมาก ดังที่ Gyford กล่าวไว้ เพราะนี่คือมุมมองแบบ ปทัสถานนิยม (normative approach) ของแต่ละคนว่า อะไรควรเป็นอย่างไร ควรมีเท่าใด จึงเกิดความเห็นแตกต่างกัน และขัดแย้งกันเนื่องจากแต่ละคนมีปรัชญา มีผลประโยชน์ที่ต่างกัน เติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน จึงมีปทัสถานนิยมและมุมมองที่ ต่างกัน ซึ่งก็คือการต่อสู้ทางการเมืองอีกอย่างหนึ่ง

กล่าวอีกมุมหนึ่ง การปกครองท้องถิ่นก็ไม่ได้แตกต่างจากบทบาทของผู้นำ หรือ ระบอบการเมืองระดับชาติ ในแง่ที่ว่า ควรมีลักษณะอย่างไรและมีบทบาทอย่างไรในแต่ละรัฐและ ต่อสังคมโลก และควร พัฒนาต่อไปอย่างไร นี่คือนโยบายทางปรัชญาการเมือง (ที่นิยามของ อุดมการณ์ประชาธิปไตย, ลัทธิศักดินา, ลัทธิสังคมนิยม และอุดมการณ์เผด็จการอื่น ๆ ฯลฯ ย่อม แตกต่างกัน) และเป็นปัญหาทางรัฐศาสตร์ศึกษา เพื่อค้นคว้าว่าการปกครองท้องถิ่นที่ผ่านมา มี ลักษณะและบทบาทอย่างไรต่อรัฐและต่อสังคมโลก และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาต่อไปอย่างไร

คำว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นคำรวม ส่วนจะมีลักษณะอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อันหลากหลายในแต่ละประเทศ ปัจจัยที่สำคัญมีดังนี้ หนึ่ง ประวัติศาสตร์ของประเทศ สองความ เข้มแข็งของท้องถิ่น สาม ความเข้มแข็งของรัฐ สี่ อุดมการณ์และนโยบายของรัฐ และ ห้า ปัจจัย ภายนอก

โกวิทช์ พวงงาม (2549) การปกครองท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่เกิดจากการ เปรียบเทียบกับการปกครองระดับสูงกว่า ซึ่งได้แก่การปกครองในระดับชาติหรือมลรัฐ เป็นแนวคิด ที่เกิดขึ้นบนหลักการของการกระจายอำนาจ ระบบการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเป็น 2 รูปแบบ ใหญ่ๆ คือการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากวิวัฒนาการของชุมชนจนเป็นการปกครองท้องถิ่น กับการ ปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากการจัดตั้งด้วยอำนาจของรัฐบาลชาติหรือมลรัฐ

การปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มี ลักษณะการกระจายอำนาจจากส่วนกลางหรือรัฐบาลลงไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ มีขอบเขตการปกครองท้องถิ่นที่ชัดเจน รวมไปถึงมีอำนาจหน้าที่ สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้ ประชาชนที่อยู่ในเขตของหน่วยการปกครองจะมีสิทธิในการเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหาร จัดการ พัฒนาพื้นที่ตนเอง หรือเรียกว่าการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น การกระจาย อำนาจทางการเมือง นั่นเอง

1.2.1 ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นไม่ควรเป็นเพียงบริการสาธารณะแก่ท้องถิ่นเท่านั้น และเห็นด้วยว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรเป็นเพียงส่วนย่อยของการปกครองประเทศ และเช่นเดียวกัน การพัฒนาท้องถิ่นก็ไม่ควรเป็นเพียงส่วนย่อยของการพัฒนาประเทศ หัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ในความเห็นของ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2552) คือการสร้างประชาธิปไตยที่เรียกว่าประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง (Self – Government Democracy) ประชาธิปไตยที่ระดับท้องถิ่นนั้น ควรปรับปรุงให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลบริหารบ้านเมืองด้วยตนเองให้มากขึ้น ประชาธิปไตยควรเริ่มต้นที่ท้องถิ่น ควรสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ การเริ่มประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นนั้น คือการย้าให้ประชาชนรู้ปัญหาท้องถิ่นก่อน รักท้องถิ่นและอยากแก้ปัญหาให้ท้องถิ่น สิ่งนี้จะเป็นปมเงื่อนไขที่ทำให้ประชาธิปไตยที่ส่วนกลางได้มีพลเมืองเป็นกำลังสำคัญ คือเห็นเรื่องราวหรือปัญหาต่างๆของส่วนรวม เป็นเรื่องของตนเอง มีความรู้สึกเป็นเจ้าของประชาธิปไตย รักและรับผิดชอบต่อบ้านเมืองมากขึ้น

1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมของประชาชน ที่มีประเด็นทางการเมืองเพื่อสนองความต้องการทางการเมืองด้วยการกระทำที่สมัครใจและไม่สมัครใจอันจะมีผลกระทบต่อระบบการเมือง เช่น กิจกรรมเลือกตั้ง การประชาพิจารณ์ การออกเสียงประชามติ และการใช้ความรุนแรงทางการเมือง เป็นต้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนับเป็นเงื่อนไขสำคัญทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในสังคมประชาธิปไตยใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง จะทำให้ผู้ใช้อำนาจรัฐมีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการใช้อำนาจโดยมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่

1.3.1 แนวความคิดของการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

แนวความคิดของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยจึงอาจสรุปได้ (วัชรวิชัย 2545 : 15-16)

1) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆหรือทำหน้าที่เป็นสภาเอง ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งรุสโซ (Rousseau) เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่า ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์

ในสังคม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการแสดงเจตจำนงร่วมกัน ซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงจึงเป็นเรื่องยากที่จะให้ทุกคนใช้อำนาจธิปไตยด้วยตนเอง

2) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (representative democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทางในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะไม่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิขั้นพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งโดยตรง (semi – direct democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่างๆมากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งให้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจอันเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย กาลอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว กับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

5) การมีส่วนร่วมในทางการเมือง แบบพหุการเมือง (plural politics) เป็นการยอมรับหลักการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดย

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบผู้แทน เช่นการเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อให้ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ เป็นต้น การยอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าเทียมกัน และปฏิเสธการผูกขาดอำนาจทางการเมืองให้เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจึงต้องยอมรับภาวะความเป็นพหุสังคม (plural society) อันเป็นการเคารพความแตกต่าง (difference) และความหลากหลาย (diversity) และระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือหลายวิธีการ และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมจำกัดน้อยลงทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองกว้างขึ้น แม้ว่าในอดีตนั้น การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นของกลุ่ม “ผู้นำ” ในสังคมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น และปัจจุบันยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวคิดที่กล่าวมาแล้วนั้นได้เลยทีเดียว แต่การยึดถือและเรียกร้องให้ปฏิบัติตามแนวความคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

1.3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง (participation) เป็นคำที่มีความหมายกว้างมากเนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างประชาชนกับสถาบันทางการเมืองต่างๆ ภายในรัฐในลักษณะกระบวนการทางการเมือง (political process) และเป็นกิจกรรมทางการเมือง มีผู้ให้นิยามหรือความหมายคำว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้มากมายอาทิ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในฐานะพลเมืองซึ่งมีการแสดงออกในบทบาทของความเป็นพลเมืองในสังคมการเมือง

1.3.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญกับทุกระบบการเมืองอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างมาก คือ เป็นหัวใจของการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความสำคัญในเชิงสร้างสรรค์ เกื้อกูล รองรับ สนับสนุน ให้ระบบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยดำรงอยู่ได้

1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการแสดงถึงความสามารถของประชาชนในการกำหนดและตัดสินใจทางการเมืองได้ การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน

โดยการกดดันหรือการสนับสนุนรัฐจึงเป็นตัวชี้ของประชาชนทรงสนะทางการเมืองหรือมีความต้องการอย่างไร

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการแสดงถึงฐานะความเป็นพลเมือง (citizenship) ของประชาชนซึ่ง แตกต่างจากการเป็นราษฎรแบบไพร่ฟ้า เพราะการมีฐานะแบบไพร่ฟ้าเป็นการบ่งบอกว่าประชาชนเป็น “ข้า” ไม่มีสิทธิทางการเมือง แต่ความเป็นพลเมืองถือว่าเป็นผู้มีพลังทางการเมืองในฐานะปัจเจกบุคคลของระบบการเมือง จึงมีสิทธิทางการเมือง

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการสร้างความชอบธรรม (legitimacy) ให้กับระบบการเมืองระบอบการปกครอง สถาบันการเมืองและกระบวนการทางการเมืองที่เป็นอยู่ ซึ่งทำให้ระบบการเมืองโดยรวมมีความต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการทางการเมืองที่จำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่นการสนับสนุนและข้อเรียกร้องจะเป็นสิ่งซึ่งแสดงออกถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมืองหรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสภาวะดุลยภาพได้ หากกระบวนการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

1.4 กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2556) อธิบายว่า สังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจะเน้นการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งโดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ การตัดสินใจและการกระทำ อย่างยึดหยุ่นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาเป้าหมายอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมร่วมกันประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจึงมีศักยภาพในการก้าวพ้นข้อจำกัดของประชาธิปไตยแบบตัวแทน และยังรักษาค่านิยมที่สำคัญของประชาธิปไตยอันได้แก่ อิสรภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมทางสังคมเอาไว้ด้วย

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของพลเมืองจะให้การศึกษาด้านการเมืองแก่ประชาชนว่า พวกเขาจะก่อความคิดต่อประเด็นสาธารณะอย่างไรในฐานะพลเมือง ทั้งยังสร้างสำนึกต่อความเป็นสาธารณะและความยุติธรรมในสังคมด้วย

การเมืองก็จะกลายเป็นมหาวิทยาลัยของประชาชนเป็นแหล่งเรียนรู้และอบรมบ่มเพาะสภาวะความเป็นพลเมืองให้เข้มแข็งขึ้น ประชาชน ซึ่งในครั้งหนึ่งถูกทำให้เป็นผู้ที่เฉื่อยชาหรือผู้ตาม โดยประชาธิปไตยแบบตัวแทนก็กลายเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นและเป็นตัวของตัวเอง

ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมิใช่ การปกครองโดยประชาชนหรือการปกครองโดยมวลชน เพราะว่าประชาชนยังไม่ใช่พลเมืองและมวลชนเป็นเพียงบุคคลผู้ไม่สามารถปกครอง

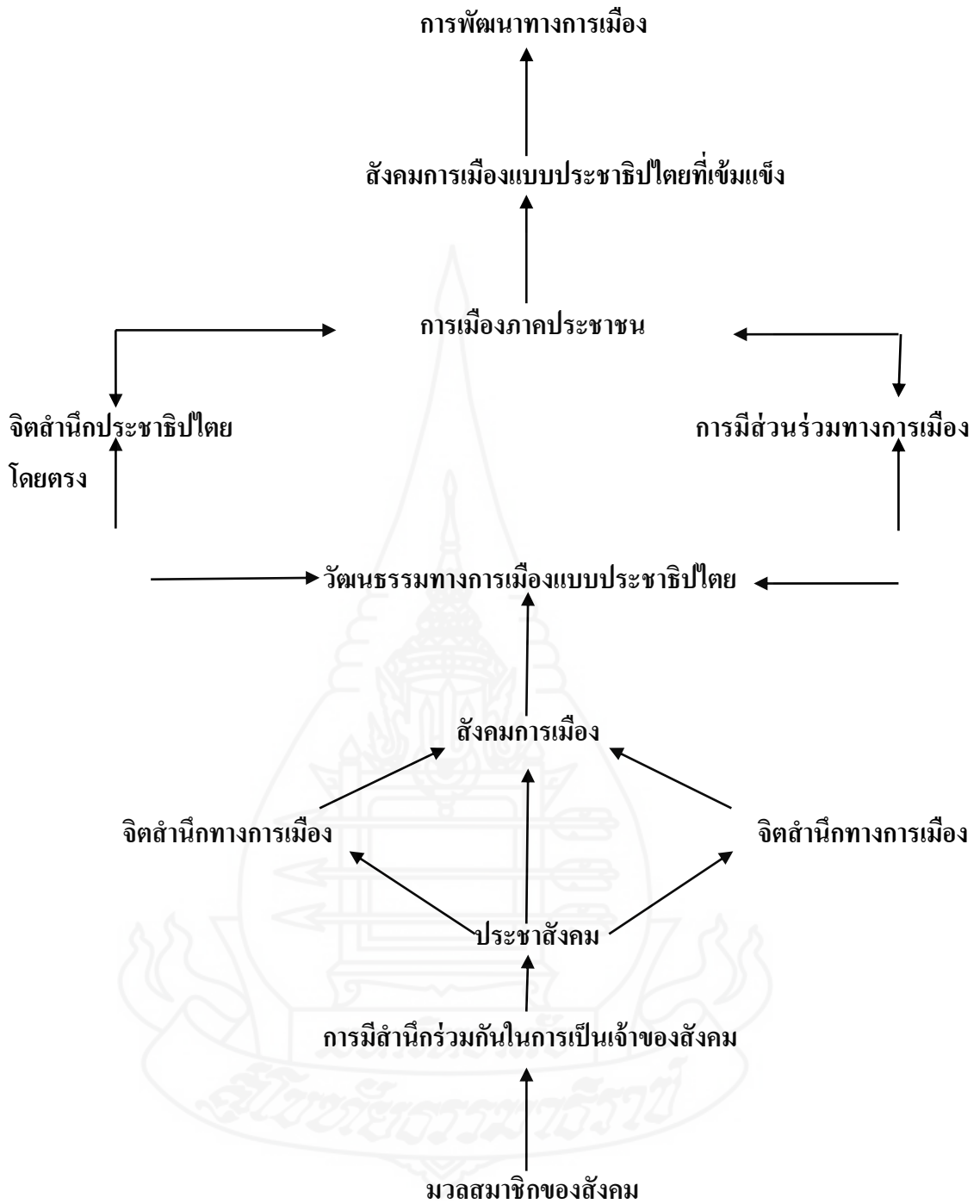
3. ใช้เหตุผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสินใจ โดยไม่อารมณ์ หรือกำลังมาตัดสิน ยึดหลักเสียงข้างมากโดยรับฟังเสียงข้างน้อยด้วยหากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจคล้อยตามได้ โดยไม่ทำให้เสียงข้างมากลาไป

4. มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆทำหน้าที่อยู่แล้ว แต่ประชาชนยังต้องติดตาม และให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้น ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่

5. มีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่การไม่เพิกเฉยดูดาย ปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหา ไม่ได้รับการพัฒนา หรือเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมหรือการกระทำใด ถ้าเป็นไปของคนส่วนใหญ่ หรือเพื่อความเป็นธรรมในสังคมจึงนับว่าเป็นประชาธิปไตย ดังคำกล่าวของท่านพุทธทาส ว่า “ประชาธิปไตย คือ ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ใช่ประชาชนเป็นใหญ่”

การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ในความหมาย หนึ่ง ก็คือ การสร้างประสิทธิภาพและเสถียรภาพให้กับระบอบประชาธิปไตยในสังคมการเมืองนั่นเอง อาจพิจารณาในเชิงรูปธรรมได้ว่า กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งย่อมประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญอย่างน้อย 2 ขั้นตอน คือ การสร้างประชาสังคม (civil society) และการสร้างการเมืองภาคประชาชน (citizen / civil politics) ซึ่งอาจแสดงแผนภูมิภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิ กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

การพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยต้องล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด นับแต่พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมาความอ่อนแอของการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมการเมืองไทยอาจเป็นผลมาจากปัจจัยเหตุขนานนาประการ ในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่

น่าจะเป็นปัจจัยเหตุที่ส่งผลให้การเมืองไทยการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยที่ขาดความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติก็คือ การที่วัฒนธรรมทางการเมืองไทยไม่สอดคล้องกับหลักการและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังที่มีผลการวิจัยได้ยืนยันข้อค้นพบไว้คือ

ทินพันธุ์ นาคะตะ พบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลாதองการเมืองแบบล้าหลัง (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2548:27)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ พบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยใช้แนวคิดของความเป็นคนไทยในมิติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทำการกำหนดและปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง (อ้างใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2548:29)

การที่วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไม่เอื้ออำนวยต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอันเป็นผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองในระดับต่างๆของไทย ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับชาติไม่สามารถสร้างความเป็นสถาบันของระบอบประชาธิปไตยของไทยได้ระบอบประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติจึงปราศจากความเข้มแข็งและต้องเผชิญกับสภาวะแห่งความไร้เสถียรภาพจึงเห็นว่าการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในระดับท้องถิ่นถึงวิธีการที่สำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยผ่านการอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง การกล่อมเกลาทองการเมืองจึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดการสร้างบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (ฉานนิต์ สันตะพันธ์ : 2553) เมื่อเป็นเช่นนี้การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจึงต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์และยึดโยงกับการกล่อมเกลาทองการเมืองซึ่งเป็นภารกิจขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดทำและรับผิดชอบกับภารกิจนี้เพื่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนของท้องถิ่นอันจะส่งผลต่อความเข้มแข็งของสังคมประชาธิปไตย

เพื่อให้การเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งจึงต้องเปิดเวทีให้โอกาสประชาชนฝึกวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเช่นให้มีโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นหรือส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการดำเนินการมีการเลือกตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ โครงการดำเนินการ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ มีการประชุมหารือและตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมากและใช้เหตุผล กระบวนการเหล่านี้จะเสริมสร้างให้ประชาชนเข้าใจและวิถีประชาธิปไตยและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้

ดังที่ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2542) ได้ชี้แนะว่าการพัฒนาประชาธิปไตยต้องมุ่งเน้นที่ประชาชนในการริเริ่มและการกระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปกครองท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเป็นการปกครองตนเอง ดูแลตนเอง แก้ปัญหาตนเองและพึ่งตนเอง

สภาพ สังคมการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ในปัจจุบัน

พื้นที่ตำบลวังโบสถ์ เป็นหนึ่งในหลายท้องถิ่นที่มีประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครองที่น่าสนใจ ทั้งในประวัติศาสตร์ของตัวชุมชนเองและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ท้องถิ่นการเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การศึกษาสภาพการเมืองในตำบลวังโบสถ์เป็นสิ่ง เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง เช่น เกี่ยวกับการเลือกตั้ง นักการเมือง บทบาทกลุ่มภาคประชาสังคม และความสัมพันธ์ในเครือข่าย ตลอดจนวิธีการหาเสียง ของนักการเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

ตำบลวังโบสถ์ นับเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีขนาดกลาง มี ประชากร 7,693 คน หมู่บ้านในเขตปกครอง 10 หมู่บ้าน และมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ ราว 100 ปี ในชุมชนแคว้นนี้ อยู่ในเขตปกครองอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 อำเภอหนองไผ่ได้แยกจาก อำเภอวิเชียรบุรี เป็นกิ่งอำเภอหนองไผ่ตั้งแต่บัดนั้น ประกอบกับตำบลวังโบสถ์ตั้งแต่อดีตจนกระทั่ง ถึงปัจจุบันเป็นแหล่งที่มีความเจริญในการผลิตผลทางการเกษตร ความเติบโตและเจริญทาง เศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างดีถึงชุมชนของตนเองได้ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการ เติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของจังหวัด เพชรบูรณ์ เหมาะสำหรับการปลูกข้าว ทำนา ทำไร่ ไร่นาสวนผสม การประมง เส้นทางคมนาคม สะดวก เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการ ปกครองท้องถิ่น เป็นพื้นที่การแข่งขันทางการเมือง คุณภาพของนักการเมือง และประชาชนที่อาจ สะท้อนการเมืองไทยได้มากพอสมควร

ภาพสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล วังโบสถ์ได้เห็นถึงหลายสิ่งหลายอย่างของการเมืองท้องถิ่นไทยที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน นักการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นการศึกษาสามารถเข้าใจการเมืองได้ดียิ่งขึ้น

ผู้นำทางการเมืองผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ สมาชิกสภา หรือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยส่วนใหญ่มีเครือข่ายและความสัมพันธ์ กว้างขวางในพื้นที่มากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งผลต่อการเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งสมัยต่อๆมา เครือข่าย ความสัมพันธ์และเครือข่ายของนักการเมืองแห่งนี้ที่มีผลต่อการเลือกตั้งเป็นผู้นำทางการเมือง ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เป็นอย่างมาก กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เป็นอีกกลุ่ม หนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างมากที่มีผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลวังโบสถ์ นักการเมืองท้องถิ่นมักระอึงอาศัยของการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติ คือ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป็นอีกแรงหนึ่ง เกิดความสัมพันธ์กัน และมีการเอื้อประโยชน์ร่วมกัน

สภาพสังคมการเมืองตำบลวังโบสถ์ ในปัจจุบันเป็นการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเครือข่าย มีญาติพี่น้อง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กลุ่มทางสังคม เช่นกลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักสีเขียว เครือข่ายเหล่านี้ มีบทบาทสูงต่อการเมือง นักการเมืองท้องถิ่นนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่คู่กับชุมชนหมู่บ้านตำบล โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ เขาได้ทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันอยู่เสมอ นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ครั้งล่าสุด คือ นายบรรจง นิลาวรรณ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ถึงสองสมัยด้วยกันด้วย ผลการลงคะแนนทั้งห้าคู่แข่ง ถึง 1,600 คะแนน นักการเมืองคนนี้มีเทคนิค วิธีการที่ทำให้ประชาชนชอบรักใคร่นิยมชมชอบพอสรุปได้ดังนี้

1) ขอความช่วยเหลือประชาชน รับเรื่องร้องเรียนต่างๆ ไม่จำกัดเรื่องขอให้ประชาชนมีความเดือดร้อนต้องการอะไรเขาจะดูแลเป็นอย่างดีเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่จะรีบลงพื้นที่สั่งการให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา ทุกข์ สุขของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านอย่างทันทั่วถึง

2) การลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหา ทุกข์ สุขของประชาชนในชุมชนเป็นการลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดทำให้ผู้คนจดจำได้เป็นอย่างดี

3) การแจกสิ่งของเมื่อยามเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติเช่น เกิดพายุฤดูร้อน อุทกภัย สิ่งของ ถุงยังชีพ เหล่านั้น ที่ได้จากโครงการของหน่วยงานเอง หรือได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติ

4) ร่วมงานกับประชาชนไม่ว่าจะเป็นงานราษฎรงานหลวงเช่นงานบวช งานมงคล สมรส งานศพ หรืองานอื่นๆที่เขาทราบ

ในกรณีการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น และสมาชิกส่วนท้องถิ่นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งผ่านมามีการแข่งขันทางการเมืองอยู่ด้วยกัน สองขั้วการเมือง แต่ละขั้วการเมืองได้รับแรงสนับสนุนของนักการเมืองระดับชาติทั้งสองพรรคการเมืองใหญ่ของประเทศไทย เป็นการชิงพื้นที่ของนักการเมืองทั้งสองระดับ คือระดับ ท้องถิ่น และระดับชาติ เพราะอย่างไรก็ตาม การได้เป็นผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีอำนาจและงบประมาณที่สามารถให้คุณให้โทษแก่ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ นักการเมืองระดับชาติ คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่มีงบประมาณโดยตรงของตนเอง ที่จึงต้องหาพวกตนเองเป็นพวกที่เอื้อผลประโยชน์ให้หรือเอื้อประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง

ภาคประชาสังคมในพื้นที่ตำบลวังโตนด

กลุ่มทางสังคม อาทิ กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มรักษาสีเขียว กลุ่มรักบ้านเกิดในอดีตกลุ่มเหล่านี้ได้รวมตัวกันแบบหลวมๆ เริ่มมีความเข้มแข็งทางสังคมมาไม่นานมานี้เอง เริ่มมีความเด่นชัดขึ้นจากสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตตำบลวังโตนด หรือลุ่มน้ำป่าสักถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในพื้นที่ป่าต้นน้ำป่าสักจนกระทั่งเกิดการรวมตัวกันเคลื่อนไหวของประชาชนแกนนำกลุ่มต่างๆ นักเรียน นักศึกษาในพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อมในนามคนเพชรบูรณ์ไม่เอาเหมืองแร่ในปีที่ผ่านมา โดยมีแนวคิด เรื่องการมีส่วนร่วมในการดูแลสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ภายใต้การดำเนินงานของคนในพื้นที่ ที่เคยร่วมกิจกรรมทางสังคมมาแล้ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่กลุ่มทางสังคมได้ทำงานที่เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.5 แนวคิดการเมืองภาคประชาชน

การเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองแนวใหม่ คือ การพยายามให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงเพื่อจะทำให้ระบบการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยที่อย่างแท้จริง

ผลทำให้เกิด การเมืองภาคประชาชน ในระบบการเมืองไทยที่มีองค์ประกอบหลายส่วน อาทิ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สื่อมวลชนต่างๆ สถาบันวิชาการและปัญญาชนอิสระ กลุ่มสิทธิและกลุ่มเพื่อกิจกรรมเฉพาะต่างๆ และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ทั้งนี้เป็นระดับโลก INGO และระดับท้องถิ่น คือ NGO ทั่วไป

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2546:437-439) การเมืองภาคประชาชนโดยทั่วไป มีลักษณะดังนี้

1) เป็นการเมืองแนวใหม่ โดยการย้ายศูนย์กลางไปที่ “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” ซึ่งการเคลื่อนไหวนี้ ภาคประชาชนจะเป็นผู้แสดงออกซึ่งความต้องการที่จะกำหนดประเด็นต่างๆ ในสังคม โดยพื้นที่ของการเคลื่อนไหวจะอยู่นอกการเมืองภาครัฐ

2) เป็นการเมืองที่มุ่งตอบสนองผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ โดยมีองค์ประกอบสำคัญสามส่วน คือ กลุ่มนักวิชาการเพื่อสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชน

3) เป็นการสร้าง กลุ่ม หรือกระบวนการทางสังคม ให้เป็น ขั้วอำนาจที่สาม ขึ้นมาแทนที่พรรคการเมือง(การเมืองของนักการเมืองที่มุ่งเข้าสู่อำนาจรัฐและข้าราชการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างรัฐ กับสังคม มากกว่าที่เป็นอยู่

4) เป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ขัดแย้งใหม่คือ ภาคสังคม กับ รัฐ โดยปฏิเสธการต่อสู้ทางชนชั้น(การยุติการช่วงชิงทางอุดมการณ์ระหว่างชนชั้นกรรมาชีพกับนายทุนระบบนิยม) ซึ่ง

มุ่งหวังว่า ภาคสังคม ที่อยู่นอกรัฐสามารถทำให้ รัฐตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้(โดย การเมืองภาคประชาชนไม่ใช่การปฏิวัติของ ชนชั้นกรรมาชีพ)

5) เป็นรูปแบบการต่อสู้ที่แปรเปลี่ยนมาจากพลังการต่อสู้ขนาดใหญ่(พลังปฏิวัติในอดีต) มาเป็นขบวนการแบบใหม่ ที่มีการกระจายตัวแบบหลากหลายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือวิกฤตมากมายที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นพลังการต่อสู้ในเชิงปฏิรูป อนุรักษ์ และสังคมสงเคราะห์

6) การเมืองภาคประชาชน ไม่ใช่สิ่งที่จะมาหักล้างการเมืองของนักการเมือง นักการเมืองและในทางกลับกัน การเมืองแบบเลือกตั้ง ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะมาทดแทนการเมืองภาคประชาชน ได้เช่นกัน

7) เป็นการเมืองที่จะต้องเลิกพึ่งพา ประชาธิปไตยตัวแทน แต่เป็นการเมืองแนวใหม่ ที่เคลื่อนย้ายไปสู่ ตัวเราเป็นตัวแทนให้กับเรา (ไม่ใช่คนอื่นมาแทนเรา) ซึ่งเรียกว่า ประชาธิปไตยทางตรง เป็นการผสมผสานประชาธิปไตยแบบตัวแทน กับ ประชาธิปไตยทางตรง มาอยู่ในระบบเดียวกัน

8) เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมือง ทำการเมืองให้เป็นเรื่องของพลเมืองโดยรัฐธรรมนูญจะต้องมีหลักสำคัญสองประการ คือ การรับรองสิทธิเสรีภาพและกำหนดหน้าที่ของพลเมืองและการก่อตั้ง องค์กรกรกไก และกระบวนการที่ใช้ในการควบคุมตรวจสอบการตัดสินใจในการกระทำขององค์กรทางการเมืองและข้าราชการประจำ เพื่อให้การใช้อำนาจนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายมีความเป็นธรรมและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ธีรยุทธ์ บุญมี (2543:13) โดยทั่วไปการเมืองภาคประชาชน มีชื่อเรียกหลายชื่อตามเป้าหมายที่แตกต่างกัน

1) การเมืองภาคปริมนทลสาธารณะ (Public Sphere) ที่มุ่งสร้างพื้นที่ เวที กลไกลส่วนกลาง ที่ไม่ใช่รัฐสภาที่จะถกเถียง สร้างประเด็นต่างๆ ขยายสิทธิอำนาจต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2) การเมืองภาคประชาสังคม (Civil Society) หรือการเมืองภาคพลเมือง ที่เน้นการมีส่วนร่วมที่แข็งขันของบุคคล องค์กรต่างๆ ในสังคมที่จะถกเถียงและบรรลุข้อตกลงในประเด็นปัญหาต่างๆ หรือผลักดันประเด็นให้เป็นนโยบายของรัฐ

3) การเมืองภาคประชาชน (People's Politics) หรือ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนรูปแบบใหม่ ที่มุ่งเคลื่อนไหวสร้างจิตสำนึกคนในประเด็นผลประโยชน์ร่วมของมนุษยชาติ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมโลก การควบคุมทุนโลก การคัดค้านโลกาภิวัตน์ เป็นต้น

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2547:144) การเมืองภาคประชาชน คือการเมืองแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งการเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไปในการแสดงความเห็น

เกี่ยวกับนโยบาย หรือ กิจการสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิในการกำหนดวิถีของตนเอง หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (42:2538) เห็นว่าการเมืองภาคประชาชน คือ การเคลื่อนไหวโดยตรงของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานราชการ การเมืองภาคประชาชนเป็นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการเมืองซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองสามกิจกรรมได้แก่

การริเริ่มนโยบาย/กฎหมาย (Initiatives)

การประชามติ (Referendum)

การถอดถอน (Recall)

การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาชน (popular democratic consciousness) เป็นขั้นตอนสำคัญที่เกิดขึ้นหลังจากการเกิดประชาสังคม (civil society) ซึ่งคำว่า “ประชาสังคม” หากพิจารณาตามรูปศัพท์ก็คือ สังคมที่มีความสำนึกร่วมกันในหมู่ประชาชนว่าเป็น “เจ้าของสังคมนั้นๆ” คือสังคมที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกัน หมายถึง สังคมที่สมาชิกในสังคมมีความสำนึกกันที่ว่าทุกคนคือเจ้าของสังคมนั้น (sense of belongingness) ในการสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาชน ก็คือ การสร้างจิตสำนึกร่วมกันในสังคมการเมืองว่าทุกคนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่เป็นของทุกคน ประชาธิปไตย คือระบอบการปกครองทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองเพื่อกำหนดชะตาชีวิตของตนในอนาคตได้ ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาชน ก็คือการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับหลักการและวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งประกอบด้วยหลักการและแนวคิด ดังนี้ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2544 :178)

- 1) การเคารพหลักการประชาธิปไตย
- 2) การปกครองโดยกฎหมาย
- 3) การตัดสินใจโดยเสียงส่วนใหญ่ที่เคารพเสียงส่วนน้อย
- 4) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 5) การมีวิถีประชาธิปไตย

การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน (direct political participation) เป็นขั้นตอนที่ต่อจากการสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยของประชาชน กล่าวคือ ผลจากการที่ประชาชนมีจิตสำนึกประชาธิปไตยก็จะส่งผลให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย คือมีความเข้าใจการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในหลักการ และกระบวนการประชาธิปไตยรวมทั้งมีการแสดงออกในวิถีประชาธิปไตยในที่สุด ดังนั้นการมีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การเมืองภาคประชาชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนภายใต้จิตสำนึกทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจึงเกี่ยวข้องการสร้างการเมืองภาคประชาชน โดยการกล่อมเกลาทางการเมืองให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมือง (political consciousness) และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงอันเป็นกิจกรรมต่างๆทางการเมืองภาคประชาชน

1.6 แนวคิดประชาสังคม (Civil Society)

ถวิลวดี บุรีกุล (2549:1-55) ประชาสังคมเป็นคำใหม่ที่มีการนำมาใช้ไม่นานมานี้ ในประเทศไทย แต่ที่จริงแล้วการเป็นประชาสังคมมิใช่เรื่องใหม่สำหรับสังคมโลก แต่ใช้การเรียกแตกต่างกันและมีลักษณะที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ สังคมและเวลาที่ต่างกันออกไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่ให้ความสำคัญของการเป็นประชาธิปไตยโดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาธิปไตยแบบพหุนิยมและสมานฉันท์ ทำให้การรวมตัวกันของมนุษย์เพื่อทำกิจกรรมที่พวกเขาสนใจและต้องการได้รับการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นสมาคม ชนรมต่างๆ ถือว่าเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง สร้างพลังของกลุ่มแทนการอยู่โดดเดี่ยว จัดเป็นทุนทางสังคมเพราะมนุษย์มีความไว้วางใจกันจึงรวมตัวกันได้ ดังนั้นการเป็นประชาสังคมจึงเป็นเรื่องของมนุษย์ที่รวมตัวกันเพื่อมุ่งหวังการเกิดผลของการรวมตัวที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการได้

ประชาสังคมคือการคานอำนาจระหว่างรัฐกับสังคม รัฐกับกิจกรรมการรวมกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นของสังคม ประชาสังคมก็คือสังคมที่สมาชิกกระตือรือร้น ในการทำงานร่วมกัน มีการสานเสวนาร่วมกันในประเด็นของสังคม ในสิ่งที่เป็นผลประโยชน์โดยรวมของภาคสาธารณะหรือของส่วนรวม

หลักการสำคัญของประชาสังคมคือการเป็นพื้นที่เปิดสำหรับประชาชนในการรวมกันเป็นองค์กร ทำกิจกรรม สร้างผลผลิต มีความอิสระเสรี มีการรวมตัวกัน มีความกระตือรือร้น มีวิธีการดำเนินการของตนเอง เป็นความสมัครใจ

นักคิดหลายท่านให้ความหมายประชาสังคม ไว้ดังนี้

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2542:36-61) ให้ความหมายประชาสังคมหมายถึง เครือข่าย ชนรรม สมาคมมูลนิธิ สถาบัน และชุมชนที่มีกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐ (state) กับปัจเจกชน (individuals) โดยจุดเน้นของประชาสังคม ได้แก่ (1) ไม่ชอบและไม่ยอมให้รัฐ ครอบงำหรือบงการ แม้ว่าจะยอมรับความช่วยเหลือจากรัฐ และมีความร่วมมือกับรัฐได้ แต่ก็ สามารถชี้นำกำกับและคัดค้านรัฐได้พอสมควร (2) ไม่ชอบลัทธิปัจเจกชนนิยมสุดขั้ว ซึ่งส่งเสริมให้ คนเห็นแก่ตัว ต่างคนต่างอยู่แก่งแย่งแข่งขันกันจนไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หากแต่สนับสนุน ให้ปัจเจกชนรวมกลุ่มรวมหมู่และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยไม่ปฏิเสธการแสวงหาหรือ ปกป้องผลประโยชน์เฉพาะส่วน เฉพาะกลุ่ม

แนวคิดเรื่องประชาสังคมของอเนก เหล่าธรรมทัศน์นั้นย้ำว่าสังคมประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งได้แก่ รัฐ-ประชาสังคม-ปัจเจกชน ซึ่งต้องเป็นอิสระต่อกัน แต่ก็ต้องโยงใยเกี่ยวข้องกัน ต้อง ขัดแย้งคัดค้านกันได้ แต่ต้องปองดองประสานสามัคคีกันไปด้วย

วงวิชาการด้านสังคมศาสตร์ไทยเคยพูดถึง กลุ่มผลประโยชน์ ชนชั้น และ ขบวนการทางสังคม ล้วนเป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่งที่อยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกชน ในแง่นี้จึงถือได้ว่า องค์กรหรือกลุ่มชนเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของประชาสังคมแต่การศึกษาเรื่อง กลุ่มผลประโยชน์ ชน ชั้น และขบวนการทางสังคมที่ผ่านๆ มานั้น มักเน้นด้านความขัดแย้ง เน้นการแข่งขันหรือต่อสู้กัน เป็นสำคัญ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2539:40) ให้ความหมายคำว่าประชาสังคม มีที่มาจากสังคม ตะวันตก ซึ่งในความหมายของตะวันตก หมายถึงส่วนของสังคมทุกส่วนที่ไม่ใช่ภาครัฐเหตุที่เป็น เช่นนี้ก็เพราะว่า ในสังคมตะวันตกเติบโตมาหลังจากที่รัฐมีการสถาปนา ส่วนอื่นๆของสังคมที่อยู่ นอกภาครัฐก็คือ ภาคที่ไม่ใช่ราชการทั่วไป แต่เป็นประชาชนที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นได้ชัดในส่วนที่เป็นพาณิช เกษตรกรรม เพราะฉะนั้นประชาสังคม Civil Society จึงหมายถึงถึงนอกภาครัฐ จริงๆแล้วถ้าจะหมายถึงองค์กรก็เป็นองค์กรที่จัดตั้งโดยไม่ใช่ อำนาจรัฐ ไม่มีอำนาจรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง

ชัยอนันต์ สมุทวณิชให้ คำจำกัดความประชาสังคมหมายถึงทุกๆส่วนของสังคม โดยรวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนถือว่าทั้งหมดเป็น Civil Society แต่ถ้าถือตามแบบ ตะวันตก ประชาสังคมคือส่วนที่อยู่นอกภาครัฐ

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2539:94) คำว่าประชาสังคม หมายถึง กลุ่มองค์กรที่เป็นพลัง นอกกระบบรัฐเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันขึ้นมา โดยจะไม่หวังกำไรหรือหวังกำไรก็ตามที่ต้องการมี บทบาทร่วมกับรัฐในการที่จะจัดระเบียบการปกครอง การพัฒนาจัดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐกับประชาชน ในเรื่องวิวัฒนาการประชาสังคม ในเมืองไทยและตะวันตกไม่เหมือนกัน รากศัพท์

มาจากตะวันตก เพราะยุคกลางเป็นต้นมาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดความสัมพันธ์การปกครอง กลุ่มพ่อค้าทั้งหลายไม่พอใจต่อการปกครองระบบศักดินา เริ่มมีการเปลี่ยนอุดมการณ์และความคิด การอยู่ร่วมกันในรัฐสมัยใหม่ว่า ประชาชนกับรัฐต่างมีหน้าที่ที่จะร่วมกันจรรโลงการอยู่

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (ในชูชัย ศุภวงศ์ ยุวดี คาคการณ์ไกล 2541) ให้ความหมายของประชาสังคมว่า สังคมที่ประชาชนทั่วไปมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยอาศัยองค์กร กลไก กระบวนการ และกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้นหรือหมายถึงส่วนของสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐ (ซึ่งดำเนินงานโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย) และไม่ใช่ภาคธุรกิจ (ซึ่งดำเนินงานโดยมุ่งหวังกำไร)

ธีรยุทธ บุญมี (2547 : 19 - 22) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ “ประชาสังคม” ไว้ว่า ประชาสังคม ก็คือ การคานอำนาจระหว่างรัฐกับสังคม เป็นสังคมที่มีสมาชิกกระตือรือร้น เอาภาระเองาน ถกเถียงร่วมกันในประเด็นของสังคมในสิ่งที่เป็ผลประโยชน์โดยรวมของภาคสาธารณะ มีหน่วยหรือองค์กรรวมทางสังคมมีลักษณะมั่นคง ถาวร เป็นพื้นฐานอยู่ก่อนซึ่งอาจเป็นประชาคมโลก ประเทศ จังหวัด หมู่บ้าน ชุมชน เป็นต้น มีการพื้นที่เปิดแห่งการช่วงชิง (open and contested space) ในหน่วยหรือองค์กรรวมมีการพบปะสนทนาหรือสื่อสารกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความต้องการ หรือบรรลุการประนีประนอมเพื่อ “ผลประโยชน์” โดยรวมของหน่วยหรือองค์กรนั้น ที่สำคัญประชาสังคมให้ความสำคัญกับพลังที่สามคือพลังสังคม

อลงกต วรกี กล่าวว่า ประชาสังคมคือ การที่ประชาชนในสังคมมีจิตใจสำนึก ร่วมกัน มีการร่วมมือโดยผ่านองค์กรที่หลากหลายและมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายย่อยๆ ของพลเมืองเพื่อทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเพื่อสร้างเอกลักษณ์ ความผูกพันและความเชื่อร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐหรือเพื่อให้รัฐมีความสำนึก รับผิดชอบต่อสาธารณะ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2540 :211-230) ประชาสังคม เป็นคำใหม่ในสังคมไทย การจะศึกษาขบวนการประชาสังคมทั้งในทางกฎหมายและนโยบายของรัฐ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องศึกษาความหมายของคำว่า ประชาสังคม เสียก่อน หากพิจารณาความหมายของคำว่า ประชาสังคม จากนักคิดต่างๆ ในสังคมไทย สรุปได้ว่ามี 2 แนวความคิดใหญ่ๆ คืด้วยกัน

ประชาสังคมในบริบทของสังคมไทยที่แตกต่างไปจากความหมายของตะวันตกอยู่บ้าง คือมิได้มองแยกต่างหากจากรัฐอย่างแนวความคิดแรก แต่ประชาสังคมในแนวความคิดนี้อาจจะเป็นกลุ่มต่างๆที่ภาครัฐไปจัดตั้งสนับสนุนด้วยก็ได้ ในสังคมไทยพบว่าภาครัฐไปจัดตั้งสนับสนุนด้วย ในรูปของกลุ่มต่างๆ ฉะนั้นอาจแบ่งแยกได้เป็นส่วนที่ภาครัฐไปจัดตั้งกลุ่มต่างๆเป็น 2 ส่วนคือ

1) ลักษณะการจัดตั้งที่ไม่ได้เป็นการจัดตั้งในเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมช่วยกลไกของรัฐหรือใช้กำลังบังคับ

2) ลักษณะการจัดตั้งที่มีส่วนช่วยกลไกของรัฐ ในการใช้กำลังบังคับ

กฤษฎา บุญชัย (ในรัตนพันธ์ ศรีคล้าย 2546 : 17 - 18) ได้จำแนกพรรคชนะ และอุดมการณ์ของประชาสังคมไว้ดังนี้

1. ประชาสังคมแบบรัฐนิยม ถูกใช้มากในรัฐในประเทศโลกที่สาม โดยอันที่จริงเป็นการขัดกับหลักปรัชญาของประชาสังคม แต่เป็นการช่วงชิงวาทกรรม จากรัฐเพื่อที่จะคงรักษาสถานภาพทางอำนาจเดิมไว้ โดยการกระจายอำนาจ เปิดช่องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยระดับหนึ่ง (แต่ศูนย์กลางตัดสินใจคือรัฐ) หรือการไปจัดตั้งประชาสังคมโดยรัฐดังเช่นแนวคิดประชารัฐ ซึ่งเป้าหมาย ก็คือ การเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลในการจัดการ และรักษาสถานภาพรัฐไว้ในท่ามกลางการอ่อนแอของรัฐในกระแสโลกาภิวัตน์

2. ประชาสังคมแบบทุนนิยม เป็นกระแสที่ต้องการลดบทบาทของรัฐ ในทางเศรษฐกิจและสังคมลง เช่น บทบาทด้านสวัสดิการสังคม หรือการแทรกแซงตลาด เพื่อความมั่นคง การแปรรูปกิจการของรัฐให้เป็นเอกชนเพื่อเปิดโอกาสกลไกตลาดและทุนทำงานอย่างอิสระเต็มที่ ประชาสังคมแบบนี้มุ่งเน้นการแข่งขัน การเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นประชาสังคมของชนชั้นกลางและนายทุนที่ต้องการให้กลไกตลาดปลดการควบคุม และให้พลังของตลาดควบคุมรัฐได้

3. ประชาสังคมแบบเสรีนิยม หรือกลุ่มแบบอาสาสมัคร เน้นความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย มากกว่าการเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐ(หรือลูกที่ดีของพ่อ) โดยให้ความสำคัญกับพลังของชนชั้นกลาง กิจกรรมอาสาสมัคร กลุ่ม สมาคมอิสระที่หลากหลายในวัฒนธรรมแบบพลเมือง มุ่งเน้นให้รัฐลดบทบาทต่อกิจกรรมสาธารณะลง แต่ก็มองรัฐในฐานะเป็นกลางคอยตอบสนองความต้องการของประชาชน

4. ประชาสังคมแบบชุมชนนิยม อันเป็นการพัฒนาแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และขยายความเป็นชุมชนออกไปในวงกว้าง ประชาสังคมในทัศนะแบบชุมชนนิยมคือ สังคมที่เต็มไปด้วยชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือ เอื้ออาทรตามแนวคิดชุมชน อันจะนำไปสู่พลังที่เข้มแข็งของประชาชน ซึ่งประชาสังคมแบบชุมชนนิยมมิได้ปฏิเสธรัฐโดยตรง แต่มุ่งเข้าไปที่การก่อตัวของชุมชนโดยตรงละเลยระดับโครงสร้างของรัฐ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็ยังมองว่ารัฐเป็นกรรมการที่เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนได้

5. ประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New Social Movement) เป็นเรื่องของขบวนการเคลื่อนไหวบนพื้นที่สาธารณะด้วยกระบวนการประชาชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกฎกติกา อุดมการณ์ทางสังคม เช่น การต่อต้าน ลัทธิทุนนิยม การ

คัดค้าน การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่กระทบต่อประชาชน การแสดงสิทธิไม่เชื่อฟังรัฐ (Civil Disobedience) เป็นต้น เป้าหมายการต่อสู้มิได้เป็นการยึดอำนาจรัฐ หรือเข้าไปสู่ในสังคมนการเมือง (Political Society) ของกลไกที่ประกอบด้วย รัฐสภา รัฐบาล พรรคการเมือง ศาล กฎหมาย ส่วนราชการ ดังเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวในยุคเก่า แต่สนใจพื้นที่การเมืองสาธารณะเพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลง และให้ความกรรมของประชาชนได้ยึดพื้นที่ กำหนดความคิดและวัฒนธรรมของสังคม อันจะนำไปสู่การปรับสัมพันธภาพทางอำนาจระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ(ทุน) และภาคประชาชนเสียใหม่

อนุชาติ พวงสำลี (2542: 76-88) กล่าวว่า ประชาสังคมอาจอธิบายได้สองความหมาย ความหมายแรก คือ สภาพของสังคมที่พึงปรารถนา มีความเป็นสังคมของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นสังคมที่ผู้คนทั้งหลายเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามามีส่วนกำหนดชะตากรรมของสังคมร่วมกัน เป็นสังคมของอารยะธรรมร่วมกันเป็นสังคมที่เราพึงปรารถนา ความหมายสอง ประชาสังคมอาจอธิบายถึงกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่จะต้องเร่งสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้คนที่หลากหลาย กลุ่มองค์กรที่หลากหลายเข้ามาสู่กระบวนการจัดการแก้ปัญหา เข้ามาบอกว่าเขาต้องการสร้างสังคมของเขาอย่างไร และความหมายของการมีประชาคม ไม่ได้หมายความว่ามีความกลุ่มพลังมวลชนมากคดดันรัฐอย่างเดียว แต่เป็นกลุ่มของประชาชนรวมตัวกันไปแก้ปัญหาท้องถิ่นของตัวเอง

อนุชาติ พวงสำลี (อ้างในอโนชา วิบุลจกร 2544 : 44 - 45) กล่าวถึงเงื่อนไขของความเป็น “ประชาสังคม” ไว้ดังนี้

1) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นกลุ่ม องค์กรที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น มีความจำเป็นที่สมาชิกขององค์กรต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน หากมิเช่นนั้นประชาสังคมจะไม่มีพลัง ขาดทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน

2) การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ด้วยองค์ประกอบที่มีความหลากหลาย การมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกฝ่ายย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรับรู้ การตัดสินใจ และร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อผลักดัน เปลี่ยนแปลงที่จำเป็นร่วมกัน

3) ความเป็นธรรมชาติที่ไม่ใช่การแต่งตั้งหรือจัดตั้ง ด้วยความเป็นองค์กรของสังคมนอกเหนือจากการควบคุมจากรัฐ ประชาสังคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันบนพื้นฐานของการเติบโตไปอย่างธรรมชาติ หากมีการชี้นำจากรัฐจะทำให้การดำเนินกิจกรรมขาดความเป็นอิสระ ในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่อง

4) มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์ การรวมกลุ่มของประชาสังคมบนพื้นฐานที่หลากหลายนั้น จำเป็นต้องสร้างบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและ

สามัคคี ความแตกต่างย่อมเกิดขึ้นได้ ความแตกต่างไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป
เงื่อนไขความรักความสามัคคีจึงเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

5) มุ่งองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ประชาสังคมต้องสร้าง
สมรรถนะความรู้ที่สามารถปรับใช้และเรียนเพิ่มได้ตลอดเวลา กลุ่มประชาสังคมต้องมีศักยภาพในการ
แสวงหาความรู้อีกด้วย

6) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติและกิจกรรมร่วมกัน เงื่อนไขของการเรียนรู้ร่วมกัน
ของคนในสังคมจะช่วยให้เกิดพลัง “เกิดปัญญาหมู่” “เกิดใจหมู่” เงื่อนไขที่จะสร้างความเข้มแข็งให้
เกิดขึ้นกับพลังที่สาม หรือชุมชนนั้นคือเงื่อนไขแห่งการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งจำเป็น
จะต้องอาศัยเทคนิควิธีการมากมาย

7) มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายการร่วมมือการสื่อสาร การแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในเรื่องความจำเป็นที่จะทำให้ประชาสังคมมีความเติบโตและขยายตัวออกอย่างมั่นคง ระบบ
การสื่อสารของประชาคมไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมิใช่องค์กรที่สั่งการในแนวดิ่ง แต่เป็นการสื่อสารใน
แนวราบ ดังนั้น การคิดค้นรูปแบบใหม่ ๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ นับเป็น
แนวทางสำคัญของการสื่อสาร

8) มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จุดอ่อนของภาคประชาสังคมคือ
ความสามารถในการจัดการ ดังนั้นการสร้างประชาสังคมจะต้องวางบนพื้นฐานของการจัดการที่ดี
การจัดการที่ดีคือ ดีทั้งองค์กร ระบบ และประสิทธิภาพทั้งคนและองค์กร

จะเห็นได้ว่า ประชาสังคมในความเห็นของนักวิชาการทั้งหลาย จึงสรุปได้ว่า
ประชาสังคม เกิดจากการรวมกลุ่มที่หลากหลาย มีการร่วมกันทำกิจกรรม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เป้าหมาย กิจกรรมร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรม รู้จักการแก้ปัญหาของตนเอง ทั้งนี้รัฐหรือ
ภาคเอกชนจะไม่เข้าไปครอบงำ เพียงแต่ให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมโดยให้กลุ่ม องค์กรนั้นๆ
เป็นตัวนำ

จากแนวคิดประชาสังคมในทรรศนะของนักคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้
ว่า ประชาสังคมคือการรวมตัวกันของกลุ่มคน เป็นเครือข่าย กลุ่ม ชมรม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ
เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการตามเป้าหมาย มีกระบวนการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง

จากการรวบรวม ความหมาย และกลไกวิธีการสร้างประชาสังคม จะเห็นได้ว่า
จุดเน้นประการสำคัญ คือ การร่วมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ใน
ประเด็นสาธารณะ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในพื้นที่ในแง่ความคิด/จิตใจและการปฏิบัติการที่เป็น
รูปธรรมจึงจะต้องเคลื่อนไหวเชิงกลุ่ม องค์กร ชมรม สมาคม โดยทั้งนี้ต้องมีการสร้าง พัฒนา
จัดการ ปรับตัวให้มีความต่อเนื่องตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรอย่างเปิดกว้าง

ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของภาครัฐที่เรียกกันติดปากว่า การปฏิรูปการเมือง ในระหว่างบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 หลังเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองเมื่อเดือน พฤษภาคม 2535 นับได้ว่าเป็นจุดหักเหที่สำคัญจุดหนึ่งของการเมืองในรอบศตวรรษ ผลในเชิง รูปธรรมที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติขยายสิทธิของ ประชาชนเพิ่มขึ้นมาก การขยายสิทธิของประชาชนดังกล่าว เป็นคุณูปการสำคัญที่เกิดจากการ รวมกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างหลากหลายมิติของกลุ่ม องค์กรที่หลากหลายทั้งในเมืองและ ชนบท ที่ทั้งเรียกร้องจากรัฐร่วมมือจากรัฐ ชัดแย้งกับรัฐ จนถึงต่อต้านรัฐ ปัจจุบันเริ่มยอมรับกัน กว้างขวางที่จะเรียกการเคลื่อนไหวนี้ในภาพรวมว่าเป็น ขบวนการประชาสังคม (civil society movements) การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในภาคประชาชนนี้ได้ถูกวิเคราะห์ว่าเป็นขบวนการที่ทำให้ การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็งขึ้น และเป็นแนวทางที่ปรับเปลี่ยนเพราะเติบโตมาจากแนวทาง แก่ทั้งซ้าย กลาง และขวาที่เริ่มฝูกร่อนสลายลง นับเป็นทางเลือกใหม่ที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างคึกคัก จากนักคิดนักทฤษฎีที่สนใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบการเมือง และถูกนำเสนอให้เป็น อุดมการณ์ใหม่ของการพัฒนาบ้านเมืองทั้งในบ้านเราและต่างประเทศ เป็นการทำการเมืองแบบใหม่ ที่เน้นความเป็นปัจเจกชนในฐานะพลเมืองที่กระตือรือร้น ตระหนักรู้ว่าตนเองมีสิทธิมีเสียงในการ สร้างบ้านแปลงเมือง

สรุป ประชาสังคม หมายถึง “ส่วนรวม” ที่อยู่นอกรัฐ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่เหล่า ราษฎรมีสำนึกรับผิดชอบต่องานส่วนรวม ต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องของการเมือง การปกครอง หรือเรื่องราวของสาธารณะ โดยคิดว่าเป็นเรื่องของตน

2. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 สภาพทั่วไป ลักษณะที่ตั้ง/อาณาเขตและเขตปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ตั้งอยู่เลขที่ 333 หมู่ที่ 5 ตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอหนองไผ่ มีระยะห่าง จากอำเภอหนองไผ่ประมาณ 17 กิโลเมตร และอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ห่างจากจังหวัด เพชรบูรณ์ประมาณ 52 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลละวัง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ่อไทย อำเภอหนองไผ่
 ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่

องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 108 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 67,500 ไร่ จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เต็มพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านวังสะตือ	จำนวนครัวเรือน	106	ครัวเรือน
หมู่ที่ 2	บ้านไทรทอง	จำนวนครัวเรือน	296	ครัวเรือน
หมู่ที่ 3	บ้านสระหมื่นเชียง	จำนวนครัวเรือน	236	ครัวเรือน
หมู่ที่ 4	บ้านตะกุดงาม	จำนวนครัวเรือน	179	ครัวเรือน
หมู่ที่ 5	บ้านนาข้าวค้อ	จำนวนครัวเรือน	148	ครัวเรือน
หมู่ที่ 6	บ้านวังโบสถ์	จำนวนครัวเรือน	277	ครัวเรือน
หมู่ที่ 7	บ้านคลองตะพานหิน	จำนวนครัวเรือน	210	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	บ้านอีสานสามัคคี	จำนวนครัวเรือน	256	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9	บ้านวังประสาน	จำนวนครัวเรือน	254	ครัวเรือน
หมู่ที่ 10	บ้านโคกสง่า	จำนวนครัวเรือน	153	ครัวเรือน
รวมจำนวน		2,148 ครัวเรือน	จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน	

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน อำเภอวังโบสถ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	ประชากร		รวมจำนวนประชากร
			ชาย	หญิง	
1	วังสะตือ	106	175	184	359
2	ไทรทอง	296	534	514	1,048
3	สระหมื่นเชียง	212	460	464	924
4	ตะกุดงาม	236	387	361	748
5	นาข้าวค้อ	148	288	303	591
6	วังโบสถ์	277	472	519	991
7	คลองตะพานหิน	210	342	364	706
8	อีสานสามัคคี	256	379	384	763

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	ประชากร		รวมจำนวนประชากร
			ชาย	หญิง	
9	วังประสาน	254	485	485	970
10	โคกสง่า	153	301	296	597
รวม		2,148	3,823	3,874	7,697

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่ ณ เดือน มีนาคม 2559

ความหนาแน่นของจำนวนประชากร

- เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากร เฉลี่ย 69 คน / ตารางกิโลเมตร

2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

2.2.1 อาชีพของราษฎร

- ประกอบอาชีพหลัก คือ การเกษตรกรรม ประเภท ทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นส่วนใหญ่
- ประกอบอาชีพรอง คือ รับจ้างทั่วไป ทำงานบริษัท โรงงานอุตสาหกรรม ค้าขาย
- ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัวมี เป็นส่วนน้อย

2.2.2 การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง มีดังนี้
 - โรงเรียนบ้านไทรทอง หมู่ที่ 2
 - โรงเรียนบ้านสระหมื่นเชียง หมู่ที่ 3
 - โรงเรียนบ้านตะกรุดงาม หมู่ที่ 4
 - โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ หมู่ที่ 6
 - โรงเรียนบ้านคลองตะพานหิน หมู่ที่ 7
 - โรงเรียนบ้านโคกสง่า-นาข้าวค้อ หมู่ที่ 10
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
 - โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ (โรงเรียนขยายโอกาส ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น)

3. โรงเรียน / สถาบันชั้นสูง -ไม่มี-
4. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 10 แห่ง
5. ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง
 - 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนาข้าวดอ หมู่ที่ 5
 - 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีสานสามัคคี หมู่ที่ 8
7. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง
 - 1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลวังโบล้อ หมู่ที่ 5

2.2.3 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

1. วัด จำนวน 7 แห่ง
 - 1) วัดบ้านวังสะตือ หมู่ที่ 1
 - 2) วัดไทรทอง หมู่ที่ 2
 - 3) วัดบ้านสระหมื่นเชียง หมู่ที่ 3
 - 4) วัดนิลารรณประชาราม หมู่ที่ 4
 - 5) วัดนาข้าวดอ หมู่ที่ 5
 - 6) วัดบ้านวังโบล้อหมู่ที่ 6
 - 7) วัดบ้านลำประสาน หมู่ที่ 8
2. สำนักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง
 - 1) สำนักสงฆ์ปฏิบัติธรรมเขาน้อย หมู่ที่ 6

2.2.4 กลุ่มมวลชนที่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ชุมชนหมู่บ้าน

1. กลุ่มรักษาสีเขียว	จำนวน	59	คน
2. กลุ่มรักบ้านเกิด	จำนวน	88	คน

2.2.5 กลุ่ม มวลชนจัดตั้ง

1. อาสาสมัครสาธารณสุข	จำนวน	250	คน
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน	จำนวน	8	กลุ่ม
3. กลุ่มเยาวชน	จำนวน	8	กลุ่ม
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	จำนวน	8	กลุ่ม
5. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	จำนวน	8	กลุ่ม
6. คณะกรรมการหมู่บ้าน	จำนวน	8	กลุ่ม
7. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	จำนวน	141	คน

8. กลุ่มอาชีพเสริมตามโครงการเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียง จำนวน 36 กลุ่ม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คราวญ ลี้สุวรรณ (2538) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ประชาชนอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและเห็นด้วยกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

กานต์ บุญศิริ (2543) ศึกษาเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540 กับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยผลการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. กระบวนการตรวจสอบและควบคุมนักการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้สามารถกระทำได้มากพอสมควร แต่ยังคงมีปัญหาบางประการ

2. สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปเพื่อการปฏิรูปการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแต่บางกรณีไม่อาจหาข้อยุติได้

พัฒนา กิตพราภรณ์ (2549) ศึกษาเรื่องแนวคิดและวิธีสร้างความพร้อมของคนไทยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยผลการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

คนไทยยังมีลักษณะนิสัยหลายประการที่อาจไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน การจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้นั้นเราต้องเริ่มต้นที่การปรับเปลี่ยนความคิด ความเข้าใจของบุคคลนั้นก่อน

นุทอง เนตรสว่าง (2548:62) ศึกษาเรื่องประชาสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลทุกๆด้าน โคนเกณฑ์เฉลี่ยระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่างสูงสุด3.14-ต่ำสุด2.46 สภาพโดยรวมประชาชนมีความสนใจในความเป็นประชาคมเป็นอย่างมาก และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หากท้องถิ่นเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากกว่านี้ ส่วนด้านประชาสังคมเป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆเช่นแก้ไขปัญหาชุมชน เนื่องจากบทบาทประชาคมภาคประชาชนของเทศบาลตำบลยางน่องยังไม่เข้มแข็งพอจึงต้องการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง เพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

นิภาพรรณ พิพัฒน์(2549:80) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมือง: กรณีศึกษาแขวงเมืองราย จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมือง ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีปัญหาปานกลางปัญหามากที่สุดชุมชนมีความขัดแย้งกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมการเมือง ขาดการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนัส นพรัตน์ (2541 : 115-116) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น การศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากแพрек อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจการปกครองท้องถิ่นมากพร้อมกันนั้นก็มองประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีความคิดเห็นต่อหลักการในการปกครองท้องถิ่น

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ดังนี้ ได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย การส่งเสริมสนับสนุนประชาธิปไตยของประชาชน ตลอดจนบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งให้เห็นว่า การเมืองภาคพลเมือง หรือภาคประชาชนมีความแตกต่างจากการเมืองเดิมอย่างไร ได้สะท้อนเห็นภาพการเมืองภาคพลเมืองในสังคมไทยในระดับท้องถิ่นช่วยให้มองเห็นภาพปัญหาและทางออกของกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย กิจกรรมส่งเสริมประชาชนให้เกิดความรู้สึกรักชุมชนท้องถิ่นของตนเอง รู้สึกเกิดความเป็นเจ้าของชุมชนใช้เป็นแนวทางศึกษาวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง แนวคิดการส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของประชาชนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเสริมสร้างการเมืองการปกครองท้องถิ่น

นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ของกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยเข้มแข็ง การที่ประชาชนใน ชุมชนเข้มแข็ง การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงพื้นที่และมีความสัมพันธ์ทางสังคม กับ แนวคิดที่นำมา คือแนวคิดประชาสังคม การคานอำนาจระหว่างรัฐกับสังคม ชุมชน ท้องถิ่นได้ร่วมกันดูแลบ้านเมืองสร้างประชาชนให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม ในเรื่องประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มองเห็นปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งของการเมืองท้องถิ่นไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยผู้ศึกษา เป็นผู้สัมภาษณ์ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ และตัวแทนภาคประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดมนใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 25 คน เพื่อทราบขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นกระบวนการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่

1.1.1 **ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น** ได้แก่ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 คน

1.1.2 **สมาชิกสภาท้องถิ่น** ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน

1.1.3 **ตัวแทนภาคประชาชน** ได้แก่ หัวหน้าและกรรมการกลุ่มพัฒนาอาชีพกลุ่มต่างๆ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักษ์สีเขียว และปราชญ์ชาวบ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Random Sampling) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 25 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ อดีตนายกองค้การบริหารส่วนตำบล อดีต รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล และรองปลัดค้การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนอง ไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 คน

1.2.2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาองค้การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน

1.2.3 ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ หัวหน้าและกรรมการกลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักษ์สี่เขี้ยว และปราชญ์ชาวบ้านเขตองค้การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างศึกษา ที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ใช้วิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้ จากการสำรวจวรรณกรรม เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ จากรายงานการศึกษาวิจัย ของนักวิชาการต่างๆ ที่ทำการศึกษาไว้แล้ว การศึกษาเอกสารวิชาการต่างๆ รายงานการสัมมนา และ รายงานสถิติต่างๆ

แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้นำฝ่ายบริหาร ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ และ ตัวแทนภาคประชาชนมีจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค้การบริหาร ส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งของ องค้การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค้การบริหาร ส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไร่ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะใช้ วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดโครงสร้างสัมภาษณ์ วางแผนสัมภาษณ์โดยการนัด วัน เวลา สถานที่ จากนั้นปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย ซึ่งต้องออกปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ อย่างเป็นขั้นตอน โดยระยะแรกเป็นการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ จากการอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวคิดการเมืองภาคพลเมือง หรือแนวคิดการเมืองภาคประชาชน แนวคิดประชาสังคม แนวคิดการเมืองแบบมีส่วนร่วม รวมถึงประเด็นจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปจัดเป็นกรอบแนวทางการศึกษาและอธิบายในครั้งนี

2) ข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (deep Interview) ในประชากรศึกษาที่กำหนดไว้จำนวน 25 ราย โดยทำการนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ผู้ศึกษา จะทำการติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อติดต่อวัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์และมีการเตรียมพร้อมของผู้ศึกษา ตลอดจนเตรียมความรู้ ความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ในเรื่องโดยทั่วไปก่อน และตามลำดับหัวข้อในแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความเป็นอิสระในการตอบคำถาม เป็นขั้นตอนในการใช้เวลามากพอสมควรทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามและการหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 3 ปิดการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษากล่าวสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากนั้นขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ในการให้ความร่วมมือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการศึกษา มีวิเคราะห์ ข้อมูลแบบสร้างสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะ (Logical

analysis) นี้เป็นเทคนิควิธีการที่มีความสำคัญต่อการจัดระบบข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่ได้วัดค่าเป็นตัวเลขที่แน่นอน เช่น ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ดังนั้น วิจัยจึงต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะหลายๆเทคนิค เช่น การใช้เทคนิคการวิเคราะห์คำถามย่อย เป็นการแจกแจงหัวข้อของประเด็นปัญหาออกเป็นคำถามย่อยๆ หลายๆ คำถามให้ครอบคลุมสาระสำคัญของประเด็นปัญหาและพิจารณาคำตอบที่ได้เทคนิคไปคือการจัดกลุ่มของข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ ซึ่งข้อมูลแต่ละอย่างจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เมื่อจัดกลุ่มแล้วก็จะใช้การพรรณนาเพื่อขยายความให้แต่ละกลุ่มที่จัดไว้มีขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยแยกองค์ประกอบตามแบบสัมภาษณ์ ตามประชากรศึกษา มุ่งเก็บข้อมูลเชิงลึกและกว้าง นำข้อมูลมาเปรียบเทียบ พร้อมกับหารายละเอียดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม คือผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแล้วนำไปสู่การเก็บข้อมูลต่อไป ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลชนิดจำแนกข้อมูล โดย

4.2.1 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) โดย เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่เป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์
- 2) กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์
- 3) กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ หัวหน้าและสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักษ์สีเขียว และปราชญ์ชาวบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

4.2.2 การวิเคราะห์สาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง และวิเคราะห์ให้เห็นว่าเมื่อเหตุนี้เกิดขึ้น ได้นำไปสู่ผลที่เกิดขึ้นอะไรบ้าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง “กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์” มุ่งเน้นอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอน และกระบวนการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยการออกแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร คือ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน และจากตัวแทนภาคประชาชน กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักภัยพิบัติ กลุ่มพัฒนาอาชีพ และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 11 คน โดยการบันทึกคำสัมภาษณ์ในเอกสารแล้วนำมาทำการถอดรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วนำมาเรียบเรียงตามประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

สภาพสังคมการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ในปัจจุบัน

พื้นที่ตำบลวังโบสถ์เป็นสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมแบบอุปถัมภ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นหนึ่งในหลายท้องถิ่นที่มีประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครองที่น่าสนใจ ทั้งในประวัติศาสตร์ของตัวชุมชนเองและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นการเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การศึกษาสภาพการเมืองในตำบลวังโบสถ์เป็นสิ่งเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง เช่น เกี่ยวกับการเลือกตั้ง นักการเมือง บทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคม และความสัมพันธ์ในเครือข่าย ตลอดจนวิธีการหาเสียงของนักการเมืององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

ตำบลวังโบสถ์ นับเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีขนาดกลาง มี ประชากร 7,693 คน หมู่บ้านในเขตปกครอง 10 หมู่บ้าน และมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ ราว 100 ปี ในหมู่บ้านชุมชนแควนี้ อยู่ในเขตปกครองอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ.2504 อำเภอหนองไผ่ได้แยกจากอำเภอวิเชียรบุรี เป็นกิ่งอำเภอหนองไผ่ตั้งแต่นั้น ประกอบกับตำบลวังโบสถ์ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันเป็นแห่งที่มีความเจริญในการผลิตผลทางการเกษตร ความเติบโตและเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างเลี้ยงชุมชนของตนเองได้ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของจังหวัดเพชรบูรณ์เหมาะสำหรับการปลูกข้าว ทำนา ทำไร่ ไร่นาสวนผสม การประมง เส้นทางคมนาคมสะดวก เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปกครองท้องถิ่น เป็นพื้นที่การแข่งขันทางการเมือง คุณภาพของนักรการเมือง และประชาชนที่อาจสะท้อนการเมืองไทยได้มากพอสมควร

ภาพสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ได้เห็นถึงหลายสิ่งหลายอย่างของการเมืองท้องถิ่นไทยที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน นักรการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นการศึกษาสามารถเข้าใจการเมืองได้ดียิ่งขึ้น

ผู้นำทางการเมืองผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ สมาชิกสภา หรือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยส่วนใหญ่มีเครือข่ายและความสัมพันธ์ กว้างขวางในพื้นที่มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งผลต่อการเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งสมัยต่อๆมา เครือข่ายความสัมพันธ์และเครือข่ายของนักรการเมืองแห่งนี้ที่มีผลต่อการเลือกตั้งเป็นผู้นำทางการเมือง ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เป็นอย่างมาก กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างมากที่มีผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ นักรการเมืองท้องถิ่นมักกระอึงอาศัยของการสนับสนุนจากนักรการเมืองระดับชาติ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป็นอีกแรงหนึ่ง เกิดความสัมพันธ์กัน และมีการเอื้อประโยชน์ร่วมกัน

สภาพสังคมการเมืองตำบลวังโบสถ์ ในปัจจุบันเป็นการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเครือข่าย มีญาติพี่น้อง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กลุ่มทางสังคม เช่นกลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักษาสีเขียว เครือข่ายเหล่านี้ มีบทบาทสูงต่อการเมืองนักรการเมืองท้องถิ่นนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่คู่กับชุมชนหมู่บ้านตำบล โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่เขาได้ทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันอยู่เสมอ นักรการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ครั้งล่าสุด คือ นายบรรจง นิลาวรรณ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ถึงสองสมัยด้วยกันด้วย ผลการลงคะแนนทั้งห่างคู่แข่ง ถึง 1,600 คะแนน นักการเมืองคนนี้มีเทคนิค วิธีการที่ทำให้ประชาชนชอบรักใคร่นิยมชมชอบพอสรุปได้ดังนี้

1) ขอบการช่วยเหลือประชาชน รับเรื่องร้องเรียนต่างๆ ไม่จำกัดเรื่องขอให้ประชาชนมีความเดือดร้อนต้องการอะไรเขาจะดูแลเป็นอย่างดีถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่จะรีบลงพื้นที่สั่งการให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา ทุกข์ สุขของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านอย่างทันที่

2) การลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหา ทุกข์ สุขของประชาชนในชุมชนเป็นการลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดทำให้ผู้คนจดจำได้เป็นอย่างดี

3) การแจกสิ่งของเมื่อยามเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติเช่น เกิดพายุฤดูร้อน อุทกภัย สิ่งของ ถุงยังชีพ เหล่านั้น ที่ได้จากโครงการของหน่วยงานเอง หรือได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติ

4) ร่วมงานกับประชาชนไม่ว่าจะเป็นงานราษฎร์งานหลวงเช่นงานบวช งานมงคล สมรส งานศพ หรืองานอื่นๆ ที่เขาทราบ

ในกรณีการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งผ่านมามีการแข่งขันทางการเมืองอยู่ด้วยกัน สองขั้วการเมือง แต่ละขั้วการเมืองได้รับแรงสนับสนุนของนักการเมืองระดับชาติทั้งสองพรรคการเมืองใหญ่ของประเทศไทย เป็นการชิงพื้นที่ของนักการเมืองทั้งสองระดับ คือระดับ ท้องถิ่น และระดับชาติ เพราะอย่างไรก็ตาม การได้เป็นผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีอำนาจและงบประมาณที่สามารถให้คุณให้โทษแก่ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ นักการเมืองระดับชาติ คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่มีงบประมาณโดยตรงของตนเอง ที่ดีจึงต้องหาพวกตนเองเป็นพวกที่เอื้อผลประโยชน์ให้หรือเอื้อประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง

สภาพสังคมประชาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

กระบวนการสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็งนั้นต้องมีขั้นตอนการสร้างให้เป็นสังคมประชาธิปไตยให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นการปกครองตนเองของประชาชนมากขึ้น ควรมีขั้นตอนเชิงปฏิบัติดังนี้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ,2552:89-95) ควรมีการประชุมขอความเห็นและหารือไตร่ตรองกันในหมู่ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัด เช่น การประชุมชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน การประชุมชาวเมืองที่มีภูมิลำเนาบนถนนสายเดียวกันหรือในซอยเดียวกัน และการประชุม ชาวชุมชนต่างๆ

ทั้งนี้ให้ถือหลักที่ให้ผู้มาประชุมต้องรู้จักคุ้นเคยกันพอสมควรหรือเมื่อจัดการประชุมต้องให้ยังพอเห็นหน้าเห็นตา และฟังกลุ่มเสียงของผู้เข้าร่วมประชุมได้ชัดเจน โดยใช้หลักการประชุมแบบปรึกษาหารือและไตร่ตรองตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ต้องนำการประชุม และจัดการประชุมให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด และทำให้การประชุมเหล่านั้นเป็นไปอย่างมีมิตรไมตรีและมีการสนับสนุนกันและกัน โดยไม่คำนึงว่าความคิดเหล่านั้นจะเป็นความคิดของใครมาจากไหน ควรหลีกเลี่ยงการลงมติตัดสินข้อขัดแย้งด้วยเสียงข้างมาก ควรใช้การโน้มน้าวใจด้วยเหตุผล หลักคุณธรรมและจริยธรรมมากกว่า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้สนใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการหารือและไตร่ตรองในเรื่องท้องถิ่นร่วมกันสร้างบรรยากาศให้มีความสมัครสมานแก้ไขปัญหาท้องถิ่นร่วมกันรวมทั้งระดมขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากประชาชน ระดมอาสาสมัครร่วมประชุมและร่วมกันไตร่ตรองในเรื่องต่างๆ ร่วมกันเสมอ

เรื่องที่ควรนำมาปรึกษาหารือและไตร่ตรองนั้น ควรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เช่น การกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น หรือ ควรปรึกษากันในเรื่องที่ขัดแย้งไม่ลงรอยกันอยู่แล้วหรือประชุมกันในเรื่องที่จะต้องระดมสรรพกำลังและสรรพปัญญาของคนในท้องถิ่นทั้งปวง ซึ่งในการนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดจากการเป็นผู้จัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้กลายเป็นผู้ระดมประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นกำลังสำคัญในการสร้างบ้านแปลงเมือง แก้ปัญหาท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่น เสมือนหนึ่งท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องของประชาชนเอง และให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นกลายเป็นการแก้ปัญหามาตรฐานของประชาชนเองมากขึ้นตามลำดับ ขั้นตอนเสนอแนะในการสร้างความเข้มแข็งของการเป็นประชาธิปไตยแท้จริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งสร้างให้ประชาชนมีความรักในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและมีความตั้งใจในการแก้ปัญหามาตรฐานให้เข้าไปในทิศทางที่เห็นร่วมกันก่อน

ในการนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะต้องจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองผ่านโรงเรียนของท้องถิ่นเองหรืออาศัษยุคลากรของหน่วยราชการและเอกชน หรือองค์กรพัฒนาต่างๆ เป็นกำลังสำคัญ ปลุกฝังให้ประชาชนมีสำนึกของความเป็นพลเมืองตระหนักในสาธารณประโยชน์ ถือเอาการเข้าร่วมแก้ปัญหามาตรฐานเป็นความภาคภูมิใจแห่งชีวิต ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำเช่นนี้ได้ก็จำต้องมองให้เห็นว่าประชาชนนั้นคือพลังในการแก้ปัญหามาตรฐาน ประชาชนนั้นมิใช่เป็นเพียงผู้มีปัญหาหรือผู้อ่อนแอ หรือผู้ขาดแคลนที่ต้องคอยรับความช่วยเหลือจากรัฐอยู่ร่ำไป

ในเรื่องนี้อาจต้องโยงมาถึงนโยบายบุคลากรของท้องถิ่นในการสรรหาพนักงาน หรือข้าราชการประจำ ซึ่งอาจต้องลดความสำคัญของการสรรหาผู้มีความรู้ทางวิชาชีพหรือมีความรู้เฉพาะทางเปลี่ยนมาเป็นการรับเอาผู้มีความรอบด้านและมีความสามารถในการทำงานมวลชนสัมพันธ์เป็นหลัก พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่ควรเป็นเพียงผู้รักษากฎหมาย หรือกฎระเบียบ หรือไม่ควรเป็นเพียงผู้จัดหาบริการสาธารณะหรือผู้ทำงานให้แก่ประชาชนเท่านั้น หากยังต้องเป็นนักเคลื่อนไหวระดมประชาชนให้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ใ้ตรงต่อและอาสาแก้ปัญหาบ้านเมืองได้มากขึ้น

กลุ่มทางสังคมในตำบลวังโบสถ์ อาทิเช่น กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มรักษาสีเขียว กลุ่มรักบ้านเกิด ในอดีตกลุ่มเหล่านี้ได้รวมตัวกันแบบหลวมๆ เริ่มมีความเข้มแข็งทางสังคมมาไม่นานมานี้เอง เริ่มมีความเด่นชัดขึ้นจากสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตตำบลวังโบสถ์หรือลุ่มน้ำป่าสักถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในพื้นที่ป่าต้นน้ำป่าสักจนกระทั่งเกิดการรวมตัวกันเคลื่อนไหวของประชาชนแกนนำกลุ่มต่างๆ นักเรียน นักศึกษาในพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อมในนามคนเพชรบูรณ์ไม่เอาหมืองแร่ในปีที่ผ่านมา โดยมีแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการดูแลสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ภายใต้การดำเนินงานของคนในพื้นที่ ที่เคยร่วมกิจกรรมทางสังคมมาแล้ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่กลุ่มทางสังคมได้ทำงานที่เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อจำกัดในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็ง เห็นได้ว่าประชาธิปไตยไทยมีจุดอ่อนที่ประชาชนไม่รู้สึกรู้ว่าตนเป็นเจ้าของบ้านเมือง เป็นผู้มีสิทธิมีส่วน และโอกาสในการดูแลบ้านเมืองโดยตรง แม้จะเลือกผู้แทนหรือผู้นำเข้าไปปกครอง ก็ไม่รู้สึกรู้ว่าผู้แทนหรือผู้นำเหล่านั้นจะทำประโยชน์ และผาสุกให้แก่ตนเองและประเทศชาติและสังคมมากนัก คนจำนวนมากที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมักไม่เชื่อว่าการเลือกตั้งจะเป็นการสรรหาผู้แทนหรือผู้นำที่เข้าไปทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและบ้านเมืองได้มากมายนัก คนไทยโดยทั่วไปไม่มีความรู้สึกแห่งหน้าและห่างเหินจากการปกครองระบอบประชาธิปไตย (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2552: 143)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ออกสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ และตัวแทนภาคประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เพื่อจะนำ

ข้อมูลที่ได้มาพิจารณาในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ โดยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายการเมือง จำนวน 4 คน ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 10 คน ผู้แทนภาคประชาชน จำนวน 11 คน รวมทั้งหมดจำนวน 25 คน ผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

ตอนที่ 1 ขั้นตอนในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

1.1 ขั้นตอนในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

1.1.1 การสร้างความสำนึกทางการเมือง

นายบรรจง นิลาวรรณ อธิบดีนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่า แนวทางที่จะทำให้องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ร่วมใช้ความคิดที่สร้างสรรค์ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในการดำเนินการปกครองตนเอง หรือส่งเสริมให้คนหรือกลุ่มในชุมชนให้ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาพร้อมกันของประชาชน ต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งกระบวนการตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์ และการตรวจสอบติดตามประเมินผล โดยต้องให้ประชาชนมีความรู้สึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยแต่ต้องในขอบเขตแห่งกฎหมาย รวมถึงเคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด

องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ต้องจัดกิจกรรม หรือ โครงการในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมภาคประชาสังคมให้มีความรู้สึกห่วงหาพันท้องถิ่นของตนเองเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนดูแล ปกป้องรับผิดชอบท้องถิ่นร่วมกัน เช่น การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม การรักษาป่าชุมชนสระหมื่นเชียงตำบลวังโบสถ์ ซึ่งประชาชนร่วมกันออกกฎระเบียบในการใช้ทรัพยากรในชุมชนหรือในป่าชุมชนของภาคประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกของการรักษาให้ชุมชนเข้มแข็งเกิดความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

นางบุญยืน หนูเมือง อธิบดีรองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คนที่ 1 ให้ความเห็นว่า ภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองให้ประชาชน ได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย และควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้งทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางการเมืองภาคประชาชน และประชาชนต้องเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง แต่ไม่ละเมิดหรือเอาเปรียบสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการพูดการเขียนการสื่อสารทางการเมือง

แสดงว่าผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่า การสร้างความสำคัญทางการเมืองควรเป็นการแสดงออกที่เป็นประชาธิปไตย โดยเน้นในเรื่องกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ (วิสุทธิ โภธิแทน, 2524: 45) ที่ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 แนวคิด คือ แนวคิดแรก ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นรูปแบบการปกครอง หรือระบบการเมือง คือมีองค์กรต่างๆ ในการปกครองเปิดโอกาสให้ประชาชนในส่วนร่วมในการดำเนินการปกครอง เช่น การมีสภาผู้แทนราษฎร มีพรรคการเมือง มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ศาลเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น แนวคิดที่สอง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ หมายความว่า ประชาชนมีความรู้สึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยในขอบเขตแห่งกฎหมาย เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ โดยยึดถือและปฏิบัติอย่างมั่นคงตามวิถีทางแห่งกฎหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักการแห่งประชาธิปไตย และแนวคิดที่สาม ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต หมายความว่า การปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนทุกคนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ไม่ละเมิดหรือเอารัดเอาเปรียบสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด หากประชาชนของประเทศใดไม่ยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตประเทศนั้นก็ไม่ใช่เรียกว่าเป็นประเทศประชาธิปไตย แม้ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือแม้จะมีกลไกอื่นเช่น มีรัฐธรรมนูญ มีพรรคการเมือง หรือมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม

ร.ต.เดือน สุขรี อธิบดีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คนที่ 2 ให้ความเห็นว่า แนวทางในการสร้างความสำคัญทางการเมืองที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน หรือการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวแทนประชาชนสามารถเสนอเรื่องต่างๆด้วยตนเอง เป็นการนำแนวความคิดภาคประชาสังคมมาปรับใช้ในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ด้านสิทธิของประชาชนสามารถดำเนินการได้นอกเหนือจากการเลือกตั้งเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงว่า ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร มีมุมมองในเรื่องวิธีการในการสร้างความสำคัญทางการเมือง ว่า ควรเริ่มที่จิตสำนึกทางการเมืองก่อน ทั้งนี้ น่าจะมีเหตุผลมาจาก ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร มองว่า การเริ่มต้นที่จิตสำนึกจะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยจิตสำนึกต้องเป็นจิตสำนึกที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

โดยมีหลักการสำคัญ ก็คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนให้กับชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มคนที่หลากหลาย ทำให้เป็นกลุ่มองค์กรที่มีคุณภาพ และมีพลังเข้มแข็ง ตามแนวทางที่สอดคล้องกับ อมร รักษาสัตย์ (2541: 7-9) ที่ระบุว่า ประชาธิปไตยนั้นมี

สาระและหลักการสำคัญในหลายประการคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย และประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชนหรือโดยความยินยอมของประชาชน ในประเทศขนาดใหญ่ที่ใช้ประชาธิปไตยทางอ้อม จะต้องมีการเลือกตั้ง ผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยประชาชนสามารถออกเสียงเลือกตั้งได้โดยอิสระ สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจทางการเมืองหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นโดยวิधिทางแห่งการแข่งขัน เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงความเห็นชอบของประชาชนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลา โดยกระทำผ่านกลไกต่างๆ หรือใช้สิทธิแสดงบทบาทต่างๆ ได้โดยตรง รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลา และมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้ อำนาจการปกครองประเทศต้องไม่อยู่ในกำมือของคนคนเดียว หรือกลุ่มกลุ่มเดียว ต้องมีการแบ่งอำนาจปกครองประเทศอย่างน้อยในระดับหนึ่งรัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาคและภราดรภาพของพลเมืองการตัดสินใจที่สำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมากโดยคำนึงถึงสิทธิของเสียงข้างน้อยประชาชนมีความเสมอภาคในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคตามกฎหมาย และความมีโอกาสเท่าเทียมกันในทุกด้าน ทุกคนมีศักดิ์ศรี และไม่มีผู้ใดมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง โดยรัฐบาลให้หลักประกัน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น อย่างน้อยก็ในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จริง และอย่างมีข้อมูลข่าวสาร

นายพา พรหมพิน ปราชญ์ชาวบ้าน ให้ความเห็นที่ประชาชนต้องสร้างความสำนึกทางการเมืองว่าตนเองเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยเท่าที่ผ่านมาอำนาจนี้ตกอยู่กับรัฐมากเกินไปต้องนำกลับมาเป็นของประชาชนมากขึ้น ต้องทำให้เป็นการเมืองภาคพลเมือง หรือภาคประชาชนเป็นประชาธิปไตยทางตรงเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถออกเสียงแสดงความคิดเห็นได้โดยตรง การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงนี้เพื่อจะทำให้ระบบการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนต้องเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการเมืองที่ยั่งยืนสืบไป ทุกคนจะต้องมีจิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างประชาธิปไตย สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในการชุมนุม สิทธิในการรักษาพยาบาล ฯลฯ

นายสนิท เขียวไกร กลุ่มรักษาสีเขียว ซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน กล่าวว่า ควรปฏิรูปการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ยึดถือเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก เป็นการเมืองที่มุ่งตอบสนองผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ โดยจะต้องให้

ประชาชนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆด้าน สร้างกระบวนการที่ใช้ในการควบคุมตรวจสอบการตัดสินใจในการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ เพื่อให้การใช้อำนาจนั้นเป็นโดยชอบด้วยกฎหมาย มีความเป็นธรรมและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

นายบุตรดี ไพเราะ ประธานสภา ให้ความเห็นว่า ภาครัฐต้องเปิดใจยอมรับว่าประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในด้าน การกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการ บริหารงานขององค์กรภาครัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นและสามารถให้ประชาชนออกสิทธิออก เสี่ยงได้ในเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับทินพันธ์ นาคะตะ (2516: 9-12) ในบทความเรื่อง “ประชาธิปไตย: ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ” กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์สำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยมี 4 ประการ ดังนี้ อำนาจอธิปไตย เป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมาย บริหาร และตุลาการ ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจนั้นอาจกระทำโดยตรงเช่น การชุมนุมของชาวเอเธนส์โบราณ เพื่อร่วมกัน ตัดสินใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือโดยวิธีอ้อม โดยประชาชนใช้อำนาจในการออกกฎหมายผ่านทางสภา ผู้แทนราษฎร ใช้อำนาจบริหารผ่านทางฝ่ายบริหาร และใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล การใช้อำนาจ ของประชาชนโดยวิธี อ้อมซึ่งประเทศต่างๆ เกือบทั้งหมดในปัจจุบัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการ ที่ฝ่ายปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้การปกครองหรือประชาชน (government by consent) ดังที่แรนนี่ (Austin Ranney 1958, 176-179) (อ้างใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2519: 10) อธิบายว่า หลักการการปกครองโดยความยินยอมของประชาชนนี้ ถู้อตามทัศนะของ จอห์น ล็อก (John Locke) นักปรัชญาการเมืองชื่อดังของโลกตะวันตกที่ว่า โดยธรรมชาตินั้น มนุษย์มีสิทธิ สังคมและรัฐ จัดตั้งขึ้นโดยเป้าหมายอย่างเดียวคือการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน หลัก ความเสมอภาคของบุคคล กล่าวคือ ถือว่าบุคคลมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า ประชาชนพลเมืองทุกคนมีโอกาสมากเท่าเทียมกัน ใน กระบวนการตัดสินใจในนโยบายการปกครองประเทศ โดยยึดหลักการสำคัญว่า “คนเดียวมีสิทธิ ลงคะแนนได้เสียงเดียว” (one man, one vote) และ โอกาสเท่าเทียมกันเช่นว่านี้ จะต้องประกอบด้วย เสรีภาพ ไม่ถูกรังแกหรือกำหนดให้เลือก การมีสิทธิตามกฎหมายของประชาชนพลเมืองในการ ออกเสียงเลือกตั้งของประเทศสหภาพโซเวียต ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดตัวเลือกมาให้ ก็ ไม่เรียกว่า มีความเสมอภาคกันในทางการเมือง (Ranney 1958,178 (อ้างในชัยอนันต์ สมุทวณิช: 2519) การยึดถือเจตนารมณ์ของปวงชน หลักการนี้ยืนยันอำนาจของประชาชนในข้อแรก กล่าวคือ

ถือว่าในการที่จะพิสูจน์ให้เห็นโดยแน่ชัดว่าผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ใช้อำนาจแทนปวงชน ไม่ใช่อำนาจของตัวเอง รัฐบาลจะต้องดำเนินการหรือจัดทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามเจตนารมณ์ของปวงชน โดยวิธีการปฏิบัติเพื่อยุ้หลักการนี้ ได้แก่ การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้ประชาชนเลือกตั้งรัฐบาลเป็นครั้งคราว หรือการกำหนดให้มีกลไกทางสถาบันบางอย่างเช่น การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายเพื่อก่อประชามติ หรือวิธีการให้ประชาชนร่างกฎหมายโดยตรง เป็นต้น (Ranney 1958, 178) (อ้างในช้อยอนันต์ สมุทวณิช:2519) การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย เนื่องจากในสังคมหนึ่งๆ นั้นมีสมาชิกจำนวนมาก ย่อมเป็นธรรมดาที่ทุกคนจะมีความเห็นพ้องหรือมีเจตนารมณ์อย่างเดียวกันไม่ได้ทั้งหมด การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้ จะต้องใช้หลักการของเสียงข้างมาก และการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ เป็นกรรมวิธีทางปฏิบัติของหลักเกณฑ์นี้ แต่เพราะเราไม่มีทางที่จะแน่ใจได้ว่าคนกลุ่มใหญ่จะใช้วิจารณญาณของเขาไปในทางที่ถูกต้องทุกๆ คราว คนกลุ่มใหญ่ก็อาจถูกอิทธิพลของอารมณ์ได้ในบางโอกาส หรือเกิดความเชื่อมั่นในอำนาจ ซึ่งเป็นไปได้อย่างมาก และเคยปรากฏมาหลายครั้งด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดระบบเผด็จการของคนส่วนใหญ่

โดยสรุป ขั้นตอนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ในการสร้างความสำนึกทางการเมือง

ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมภาคประชาสังคมมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ให้ประชาชนมีความรู้สึกหวงแหนท้องถิ่นของตนเองเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนดูแล ปกป้องรับผิดชอบท้องถิ่นร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกของการรักษาให้ชุมชนเข้มแข็งเกิดความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองให้ประชาชน ได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย นำแนวคิดเรื่องประชาสังคมมาสร้างสำนึกทางการเมืองเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

สมาชิกสภาท้องถิ่น ควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่า การทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง และกิจกรรมทุกอย่างต้องเชื่อมโยงกับภาคประชาสังคม ควรเริ่มที่จิตสำนึกทางการเมืองก่อน โดยมีหลักการสำคัญ ก็คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนให้กับชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลาย ทำให้เป็นกลุ่มองค์กรที่มีคุณภาพ และมีพลังเข้มแข็ง จะต้อง

สร้างระบบที่ภาคราชการจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ยึดถือเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน

ตัวแทนภาคประชาชน ต้องมีพื้นที่ให้ภาคประชาสังคมทำกิจกรรมทางการเมือง ภาคราชการจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ยึดถือเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ควรให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการบริหารงานขององค์กรภาครัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็น และสามารถให้ประชาชนออกสิทธิออกเสียงได้ในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

1.1.2 การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

ร.ต. เดือน สุขีรี ให้ความเห็นว่าการเมืองการปกครองแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นสำคัญ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนวางแผนพัฒนา ในทางต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมถึงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล การปรับปรุงกฎหมาย เปิดช่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และ บทบาทของภาคประชาชนในระบบการเมืองไทยยังมีขอบเขตที่จำกัด เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองไทยเป็นแบบเจ้าขุนมูลนาย ระบบราชการต้องปรับปรุงวัฒนธรรมค่านิยมในการบริหารให้มุ่งประชาชนเป็นศูนย์กลาง ต้องลดบทบาทของระบบราชการที่มีลักษณะชี้แนะและผูกขาดการให้บริการสาธารณะและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้อำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น เพราะปัญหาการเมืองภาคประชาชนที่เกิดขึ้น เพราะ โครงสร้างและระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางและจากบนมาสู่เบื้องล่าง จึงต้องเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่ ที่กระจายอำนาจมาสู่ที่ท้องถิ่น ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิและอำนาจในการดำเนินการในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2548: 251) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนเรียนรู้ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและผลลัพธ์จากการพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐใกล้ชิดกับประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาจากล่างขึ้นบน และส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนและความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีเหตุผล คือ ประชาชนได้เรียนรู้เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชน ได้รับข่าวสาร และกระบวนการ จะให้การศึกษาแก่ผู้เข้าร่วม ทำให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ มองภาพปัญหาของชุมชนได้กว้างขึ้น รัฐสามารถอธิบายเหตุผลแก่ประชาชน และขณะเดียวกันรับฟังเหตุจากประชาชนได้ ทำให้ผลของ

การตัดสินใจที่ดีกว่าเดิม การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์และเข้าใจการทำงาน ภาครัฐ ประชาชนได้รับการพัฒนา การเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับสิ่งที่ตามมาคือการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมจะช่วยให้คนมีความรู้สึกรับผิดชอบ ตระหนักในความสามารถของตนเอง และริเริ่มการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยตัวเอง ระบบการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เลือก เป้าหมาย การระดมทรัพยากร การดำเนินโครงการ จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเอง และให้ความสำคัญกับคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา การพัฒนาที่เน้นการเจริญเติบโตไม่ให้ความสำคัญกับคน และผลที่เกิดขึ้นคือการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน แต่ในการพัฒนาคนจะเป็นผู้ควบคุมทรัพยากร ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องเน้นที่การพัฒนาคน คนเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาและชุมชน และสอดคล้องกับสุจิต บุญบงการที่กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า มีความสำคัญ (สุจิต บุญบงการ, 2548:200) ดังต่อไปนี้คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับความสามารถของประชาชนที่สามารถกำหนดตัดสินใจอนาคตตัวเองได้ การแสดงออกด้วยการกดดันหรือการสนับสนุนรัฐข้อมเป็นการกำหนดตัวเอง ว่ารัฐควรทำอะไรที่เป็นผลต่อการดำรงชีวิตของตนเองการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) ของประชาชน แตกต่างการเป็นราษฎรแบบไพร่ฟ้า เพราะการยอมรับของผู้ปกครองประเทศแบบไพร่ฟ้าเป็นการถือว่าประชาชนเป็น ข้า ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น แต่ความเป็นพลเมืองถือว่ายอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และมีสิทธิเข้าไปร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) แก่รัฐบาล รัฐบาลจะมีความชอบธรรมมากขึ้นเพียงใดขึ้นกับการยอมรับของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนยอมรับในรัฐบาล รวมทั้งการตัดสินใจของรัฐบาล และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำนาจการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม กลุ่มที่ต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงในตอนแรก มักมีอิทธิพลหรืออำนาจน้อยกว่ากลุ่มที่ควบคุมรัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มที่รักษาสภาพคงเดิม ดังนั้นกลุ่มที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงมักจะดึงกลุ่มทางสังคมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเข้ามาร่วมการต่อสู้

นายจิรยุทธ ไอทา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นที่ควรส่งเสริมสนับสนุนในการให้ความรู้ในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง การจัดอบรมประชาชนในเรื่องการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ภาคประชาชนที่ทำหน้าที่ในการคานอำนาจฝ่ายการเมืองหรือภาครัฐ ประชาชนควรได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และจัดประชุมประชาคมให้มากขึ้นเพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ สมบัติ ชำรง

ชัยวงศ์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป้าหมายสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยคือการส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อประการแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง และในฐานะกระบวนการทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวงของประชาชน ตั้งแต่การแสดงความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การณรงค์ทางการเมืองต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวง กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอมการบ่มเพาะและการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในที่สุด ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2545:419) และสอดคล้องกับ (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2545:71-72) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยปกติจึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยพัฒนา และทำให้รัฐบาลและประชาชนได้มีโอกาสสื่อสารความหมายของกันและกัน ทำให้การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น การพัฒนาทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหมายถึงการมีส่วนร่วมในทางประชาธิปไตย คือการที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายดีหรือแม้แต่สถาบันการเมืองที่สำคัญ อาทิ รัฐบาลก็ตีเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม โดยปราศจากการชี้แนะหรือบีบบังคับ แต่เป็นความเต็มใจหรือความสมัครใจของประชาชนเอง

นางวรรณพรหมพันธ์ สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ ตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ควรให้ประชาชนสามารถทำกิจกรรมทางการเมืองหรือมีการแสดงออก โดยความเต็มใจ โดยไม่คำนึงถึงผลสำเร็จ หรือถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อให้ภาคราชการ ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันภาคราชการกระทำตามที่ประชาชนกลุ่มนั้นต้องการ ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชนท้องถิ่น การจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน ควรสนับสนุนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเป็นการเมืองภาคประชาชน การเมืองโดยตรงที่ผ่านการเมืองแบบตัวแทนของไทยต้องล้มเหลว ต่อไปเป็นการเมืองที่จะต้องเลิกพึ่งพา “ประชาธิปไตย

แบบตัวแทน” สอดคล้องกับ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2547:16) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมต่างๆที่ประชาชนแสดงออกเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การกำหนดนโยบาย สาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งนี้การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวพึงเป็นการกระทำโดยสมัครใจ ซึ่งอาจถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ และอาจเป็นการใช้กำลังหรือไม่ก็ได้ ประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รูปแบบและระดับการเข้ามามีอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง บุคลิกภาพทางการเมือง และสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

โดยสรุป ขั้นตอนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ในการสร้าง วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม

ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ควรเปิดพื้นที่หรือช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการ ปกครอง ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง การส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีความ เข้มแข็ง จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน

สมาชิกสภาท้องถิ่น จะต้องสร้างความสำนึกทางการเมืองของประชาชนให้ มีจิตสำนึกทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยแนวใหม่ หรือภาคพลเมือง ควรให้ประชาชนสามารถ กระทำกิจกรรมทางการเมืองหรือมีการแสดงออก โดยความเต็มใจ ควรสร้างความสำนึกให้กับ ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน การจัดให้มีการ ฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ควรสนับสนุนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และ ควรให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้ข่าวสาร

ตัวแทนภาคประชาชน ควรมีการกล่อมเกลารวมทางการเมือง มีการสร้างความ สำนึกทางการเมือง การอบรมกล่อมเกลารวมทางการเมือง สถาบันการศึกษาต้องปลูกฝังเรื่อง ประชาธิปไตยให้เด็กเยาวชนแสดงออก วัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมต้องให้ ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ควรมีการสนับสนุนในการให้ ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สิทธิหน้าที่ตาม กฎหมายของบ้านเมือง การจัดอบรมประชาชนในเรื่องการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และ สังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การพัฒนากลุ่มหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคานอำนาจฝ่าย การเมืองหรือภาครัฐ ประชาชนควรได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และจัดประชุม ประชาคมให้มากขึ้นเพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ควรให้ประชาชนสามารถกระทำ กิจกรรมทางการเมืองหรือมีการแสดงออก โดยความเต็มใจ ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชา

1.2 วิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

1.2.1 การสร้างความสำนึกทางการเมือง

นายบรรจง นิลาวรรณ ให้ความเห็นว่า มีความจำเป็นในการเร่งกระตุ้นให้ประชาชนมามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยยึดคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ตามระบอบประชาธิปไตยให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมืองจัดทำโครงการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชนจัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชนภาครัฐเข้าไปแทรกแซงครอบงำสั่งการมิได้ แต่ส่งเสริมให้เกิดขึ้นตามธรรมชาติของประชาชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ (โกวิทย์ พวงงาม, 2552:355-358) การมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองและกระบวนการประชาสังคมในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมิติใหม่จะอย่างไรให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของอบจ. เทศบาล อบต. ซึ่งควรจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น เท่ากับเป็นการทำให้การปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องของประชาชนในท้องถิ่นทุกคนแทนที่จะมรความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของสมาชิก หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงประการเดียว องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องถือว่าการปกครองท้องถิ่นต้องระดมความคิด ความรู้ความสามารถของประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วม เกิดความสำนึกร่วม เกิดความเสียสละเพื่อร่วมพัฒนาชุมชนของเขาเพื่อบ้านเมืองของเขา ร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์ให้ชุมชนส่วนรวม ทำให้ชุมชนส่วนรวมมากกว่าการมีแต่ค่านึงถึงสิทธิ ค่านึงถึงข้อเรียกร้อง คิดถึงแต่การร้องขอ หรือการกดดันให้รัฐบาลทำหรือไม่ทำอะไรหรือการอธิบายฟุ้งฟิงจากรัฐเพียงฝ่ายเดียว

วิธีการคิดที่จะทำอะไรแบบรอหวังพึ่งรัฐ รอขอ รอรับความช่วยเหลือจากรัฐเพียงฝ่ายเดียว ประเทศชาติคงไปไม่รอดแน่ ดังนั้น เป้าหมายหลักของการปกครองท้องถิ่น ก็คือ ทำอย่างไรให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยพลังของคนในชุมชน ทั้งพลังทุน ทรัพยากร และภูมิปัญญา และมาตรการที่จะสร้างคน และการแสวงหาต้นทุน และทรัพยากรต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่ทำทายความสามารถ โดยเฉพาะความคิดและวิคิดที่จะต้องทำให้คน กลุ่มคนในท้องถิ่นรู้จักร่วมกันรวมกันพึ่งพิงกัน แล้วทำอะไรด้วยตัวเองมากขึ้น แก้ปัญหาด้วยตนเองมากขึ้น ถ้าทำอย่างนี้ได้ การปกครองท้องถิ่นก็จะเป็สนามฝึกหรือสนามทดลองให้ประชาชนคนไทยเกิด “ความสำนึกของความเป็นพลเมือง” นี้คือการสร้างการปกครองท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตย และประชาธิปไตยที่ที่ว่านี้ประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นเจ้าขององค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

นายบุตรดี ไพบระ ให้ความเห็นว่าจะต้องสร้างความสำนึกแห่งความเป็นพลเมือง ทางการเมืองให้มีจิตสำนึกทางการเมืองเป็นประชาธิปไตย คือ ให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง ส่งเสริมให้มีภาคประชาสังคมให้เกิดขึ้นในชุมชน การเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิของตนเอง ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเมืองภาคประชาชนที่ถูกต้อง ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งตรงกับ (ประเวศ วสี: 2544) ที่ได้ให้ความหมายการเมืองภาคประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการชุมชนท้องถิ่น โดยการดึงเอากลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (กลุ่มที่อยู่นอกโครงสร้างองค์กรทางการเมืองที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวทางการปรับทิศทางของการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้าน หรือประชาคมตำบล ในกรณีเช่นนี้ก็เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าไปในช่องทางทางการเมืองดังในแนวคิดที่อธิบายมาแล้วข้างต้น จากนั้นดังที่กล่าวมาได้สะท้อนให้เห็นความหมายของ การเมือง ที่ขยายออกไปจากกรอบการเมืองแบบเดิมๆ ที่ครอบงำทางความคิดมาเป็นเวลานาน ลักษณะของการพัฒนาการเมืองในแนวทางนี้เป็นการเข้าไปขยายพื้นที่สาธารณะ (พื้นที่ในทางการเมือง) ที่อยู่ในการครอบครองของระบบราชการและระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานาน

นางรัชณี ไกยะแจ่ม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความเห็นว่าจะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีก่อน ควรมีการอบรมขัดเกลาทางสังคมด้านประชาธิปไตยในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน มีการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของฝ่ายการเมือง มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆเพื่อเกิดความเข้มแข็งในชุมชน ผู้นำภาคประชาชน บางท่านเสนอให้มีการปรึกษาหารือ การอภิปราย ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้จะเห็นว่าโดยผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชนก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิของตนเองในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุจิต บุญบงการ: 2531) ที่ ระบุว่า การเมืองภาคประชาชนคือ การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่เป็นทางการ

และ(ประเวศ วสี : 2544) ที่กล่าวว่า การเมืองภาคประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นไปตามแนวคิดส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าไปในช่องทางทางการเมือง

โดยสรุป วิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การสร้างความสำคัญทางการเมือง

ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหารการปกครองท้องถิ่นมีกระบวนการการมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเองวิธีการที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งคือควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง การปกครองให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

สมาชิกสภาท้องถิ่น ภาคประชาสังคมเป็นหัวใจที่สำคัญกับการสร้างการเมืองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมประชาสังคมจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดความเข้มแข็งในท้องถิ่นการรวมตัวกลุ่มทางสังคมเป็นเรื่องที่จำเป็นกับการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการคานอำนาจของประชาชนกับรัฐ มีประชาชนที่เป็นพลเมืองแล้วทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าเป็นประชาธิปไตยประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมกับเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ประชาชนมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่ไปหวังพึ่งพิงรัฐ ผู้นำทางการเมืองประชาชนต้องแสดงให้เห็นว่าชุมชนท้องถิ่นของตนเองศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นโดยประชาชนในท้องถิ่น หากทำเป็นแบบอย่างให้เห็นแล้วแสดงให้เห็นการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางประชาธิปไตย

1.2.2 การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

นางบุญยืน หนูเมื่อ ให้ความเห็นว่า แนวทางที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครองโดยตรง การจัดทำมีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชนและมีกระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับฮันติงตัน (Huntington) (อ้างในทินพันธ์ นาคะตะ: 2517) ว่า หลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในการจัดระบบการปกครองท้องถิ่นที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์อันแท้จริงของการปกครองท้องถิ่น คือต้องเข้าใจว่าการปกครองท้องถิ่นอย่างน้อยจะต้องมีส่วนอันสำคัญที่เป็นได้ทั้งสถาบันทางการเมืองการปกครอง (Political Institution) ที่สามารถเป็นได้ทั้งสถาบันทางการเมืองการปกครองที่จะพัฒนาการเมืองให้กับประชาชนได้เป็นสำคัญในเรื่องการพัฒนาทางการเมือง

(Political Development) โดยฮันติงตัน (Huntington) เห็นว่าการพัฒนาทางการเมือง คือการสร้างความเป็นสถาบันทางการเมือง (Political Institutionalization) ให้กับระบบ เพื่อให้ระบบสามารถเปลี่ยนแปลงจากจารีตประเพณีสู่ความทันสมัยใหม่ได้ โดยไม่มีความวุ่นวายไร้เสถียรภาพ

นายจิริยูท ไอทา ให้ความเห็นว่าการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกทางการเมืองให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองเป็นประชาธิปไตย คือให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง การจัดทำโครงการ โดยองค์กรของรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน และให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางการเมืองให้เข้ากับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิมของประชาชน เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกินไป แต่เป็นการให้ความรู้สึกว่าการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิ่งที่ประชาชนปฏิบัติอยู่แล้วตามชีวิตประจำวันตามปกติ ซึ่งตรงกับ (ประเวศ วชิ: 2544) ที่ได้ให้ความหมายการเมืองภาคประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการชุมชนท้องถิ่น โดยการดึงเอากลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (กลุ่มที่อยู่นอกโครงสร้างองค์กรทางการเมืองที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวทางการปรับทิศทางของการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้าน หรือประชาคมตำบล ในกรณีเช่นนี้ก็ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าไปในช่องทางทางการเมืองดังในแนวคิดที่อธิบายมาแล้วข้างต้น จากนั้นดังที่กล่าวมาได้สะท้อนให้เห็นความหมายของการเมืองที่ขยายออกไปจากกรอบการเมืองแบบเดิมๆ ที่ครอบงำทางความคิดมาเป็นเวลานาน ลักษณะของพัฒนาการเมืองในแนวทางนี้เป็นการเข้าไปขยายพื้นที่สาธารณะ (พื้นที่ในทางการเมือง) ที่อยู่ในการครอบครองของระบบราชการและระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานาน

นางไพรวลัย ชาญนอก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่าคุณไทยส่วนใหญ่ยังไม่สนใจการเมือง มีความสำนึกทางการเมืองน้อย จึงไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า ฉะนั้นการที่จะเป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้ จะต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมที่มีการพัฒนาการเมืองสูง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย จะต้องให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริม

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากสื่อที่มีอยู่ ตัวแทนภาคประชาชน บางท่านเสนอให้มีการปรึกษาหารือ การอภิปราย ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม แล้วจึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้จะเห็นว่าโดยผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชนก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิของตนเองในด้านการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของ(สุจิต บุญบงการ: 2531) ที่ ระบุว่า การเมืองภาคประชาชนคือการที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่เป็นทางการ และ (ประเวศ วสี : 2544) ที่กล่าวว่า การเมืองภาคประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นไปตามแนวคิดส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าไปใช้ช่องทางทางการเมือง และสอดคล้องกับแคทท์ (Catt 1999, 39-56) ที่ได้เสนอไว้ว่า องค์กรประกอบและเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดของความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ ทุกคนสามารถยกประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งขึ้นมา เพื่อกำหนดเป็นวาระของการประชุม สามารถเสนอทางเลือกและมีส่วนร่วมในการเลือกหรือการตัดสินใจสุดท้ายได้ เป็นการประชุมที่ทุกคนสามารถพูดคุยกันได้อย่างทั่วถึง มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และมีแนวโน้มที่พยายามจะให้เกิดความเห็นพ้อง ร่วมกัน ในประเด็นปัญหาที่พิจารณา

โดยสรุป วิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานหลักจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องที่ส่งเสริมพลเมืองมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชน ถ้ามีปัญหาของสังคมในเรื่องใดๆ ควรมีการระดมความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน แนวทางแก้ไขมาจากความเห็นพ้องต้องกัน ยึดหลักเหตุผล หากติกร่วมกัน ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน จะทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ เสรีภาพ สิ่งเหล่านี้คือการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง แล้วคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่แตกแยก ประชาชนได้รับความเป็นธรรม

สมาชิกสภาท้องถิ่น จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีก่อนเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ โดยควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม แล้วจึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ตัวแทนภาคประชาชน รัฐต้องจัดการศึกษาวิชาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องรู้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อตระหนักว่าเรื่องใดเป็นสิทธิบัญญัติไว้ในกฎหมายทุกคนต้องทราบคิดว่าสังคมประชาธิปไตยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยได้ทั้งทางตรงทางอ้อมทางตรงนั้นประชาชนใช้ได้ด้วยตนเองตามรัฐธรรมนูญกำหนด เช่น แสดงความคิดเห็น การชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ ต้องสร้างชุมชนท้องถิ่นให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริง

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

2.1 เจตนารมณ์ที่จะสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

นางบุญยืน หนูเมือง อธิการบดีของศูนย์บริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบประชาธิปไตย คือ ปัจจัยทางการศึกษาที่เอื้อต่อความเป็นประชาธิปไตย การศึกษามีความสำคัญมากกับวิถีประชาธิปไตย การศึกษาและบ่มเพาะวัฒนธรรมและค่านิยมประชาธิปไตยแก่ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบรรจุหลักสูตรเป็นวิชาในระบบประชาธิปไตยไว้ในชั้นเรียน หรือหลักสูตรการฝึกอบรม การศึกษาต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปูพื้นฐานความรู้ปรับเปลี่ยนค่านิยม วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมหรือจารีตนิยมที่เป็นอุปสรรคของไทยให้เป็นวัฒนธรรมอริยะที่มีความสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย นักการเมืองท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาประชาธิปไตยการศึกษาเรื่องประชาธิปไตย พลเมือง ต่อประชาชนเป็นการสร้างสังคมให้มีความเป็นระเบียบค่านิยม วัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการสร้างประชาธิปไตย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครอง ถึงอย่างไรการสร้างหรือการพัฒนาประชาธิปไตยไทยนั้น ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม ค่านิยมของคนไทยที่มีมาแต่เดิมด้วย ต้องเข้าใจว่ามีทั้งข้อดี ข้อเสียของวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมเราแล้วมาพิจารณาร่วมกันสร้างความเป็นประชาธิปไตย ว่าอะไรเป็นข้อเสียที่ไม่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เจมส์ มิลล์ (James Mill) และจอห์น สจิวต์ (John Stuart Mill) (อ้างใน สุรชัย ศิริไกร: 2550) การศึกษาเป็น

ปัจจัยพื้นฐานของการสร้างประชาธิปไตย การศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองของประเทศ และรูปแบบการปกครองของแต่ละประเทศ จำต้องมีบุคลิกภาพของประชาชนที่เฉพาะเจาะจงโดยการหล่อหลอมของระบบการศึกษาที่มีหลักสูตรและวิธีการสอนที่ถูกต้องและสอดคล้องกัน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระบบการศึกษาของชาติต้องสร้างทัศนคติทางการเมืองชุดหนึ่ง ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับระบบประชาธิปไตย เพื่อให้พลเมืองมีความรู้ความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย จอห์น สจ๊วต มิลล์ (อ้างใน สุรชัย ศิริไกร: 2550) การศึกษาได้เสนอให้มีการศึกษาประชาธิปไตยภาคบังคับ ให้แก่นักเรียนทุกคนเพื่อสร้าง พลเมืองประชาธิปไตย (democratic citizen) และความรู้สึกร่วมกันของผลประโยชน์ร่วมกันของบุคคลที่อยู่ภายใต้รัฐบาลและประเทศเดียวกัน

นายบุญลอบ ไพเราะ แกนนำกลุ่มรักสยาม ให้ความเห็นไว้ว่า สิ่งที่จะทำให้การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งได้นั้นปัจจัยทางวัฒนธรรม ประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อระบอบการปกครองด้วย การที่ไทยนำเอาแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเขามาใช้นั้นที่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะว่าวัฒนธรรมไทยไม่สอดคล้องกัน เราจะต้องร่วมกันสร้างวัฒนธรรมใหม่เพื่อนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่มีความมั่นคง และยั่งยืน ทุกภาคส่วนทุกองค์กร หรือประชาชนทุกคนจะต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ หน่วยงานของรัฐต้องมีความสำคัญในฐานะเป็น หน่วยกล่อมเกลாதองการเมือง ที่สำคัญในกระบวนการกล่อมเกลாதองการเมือง (political socialization process) ของประชาชน ถ้าเราประสบความสำเร็จที่ทำให้สถาบันทางสังคมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยได้ ก็จะทำให้การเมืองการปกครองท้องถิ่นของเรามีความสมบูรณ์ทั้งในรูปแบบอุดมการณ์และวิถีชีวิตไปพร้อมกัน ผู้นำท้องถิ่นนักการเมืองท้องถิ่นนักการเมืองระดับชาติหรือแม้แต่แกนนำภาคประชาสังคมจะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยแก่ประชาชนในชุมชน วัฒนธรรมการเมืองแบบดั้งเดิมบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสำนึกทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย กระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองให้สอดคล้องมีความเหมาะสมกับประชาธิปไตยนั้นจะต้องสร้างความพร้อมของสถาบันครอบครัว กลุ่มเครือญาติ โรงเรียน เพื่อน กลุ่มภาคประชาสังคม หน่วยงานราชการ ฯลฯ คนไทยมีพฤติกรรมหลายอย่างที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับหลักการประชาธิปไตยที่ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็ง

การมีกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมือง เป็นวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดของ (เกษม ศิริสัมพันธ์,

2546:46) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกรอบหรือแนวทางของพฤติกรรมทางการเมืองในสังคมหรือนัยหนึ่งคือจารีตทางการเมืองหรือประเพณีทางการเมืองที่ถือปฏิบัติสืบต่อจนฝังรากลึกในสังคม เป็นกรอบของพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของพฤติกรรม

นายสมหมาย ศรีขวา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ให้ความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม เครือข่ายภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ดำเนินการทางการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นช่วงเวลาที่ผ่านมารปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใดการ

ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทางการเมือง สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนิน โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและผลลัพธ์จากการพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐใกล้ชิดกับประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาจาก ล่างขึ้นบนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาาระบบการศึกษาให้เสริมสร้าง กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง กิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่นตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนโดยไม่เข้าไปสั่งการบังคับ หรือครอบงำทางความคิด ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นช่วงเวลาที่ผ่านมารปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม ภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ดำเนินการทางกิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้อง

ขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนโดย ไม่เข้าไปสั่งการบังคับ หรือ ครอบงำทางความคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (อนุชาติ พวงสำลี, 2542: 76-88) กล่าวว่า ความหมายแรกประชาสังคมคือ สภาพสังคมที่พึงปรารถนา มีความเป็นสังคมของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นสังคมที่ผู้คนทั้งหลายเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามามีส่วนกำหนดชะตากรรมของสังคมร่วมกัน เป็นสังคมของอารยธรรมร่วมกัน เป็นสังคมที่เราปรารถนา ความหมายสอง ประชาสังคมอาจอธิบายถึงกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่จะต้องเร่งสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้คนที่หลากหลาย กลุ่มองค์กรที่หลากหลายเข้ามาสู่กระบวนการจัดการแก้ไขปัญหา การมีประชาสังคมไม่ได้หมายความว่า มีกลุ่มพลังมวลชนมากคั่นรัฐอย่างเดียว แต่เป็นกลุ่มของประชาชนรวมตัวกันไปแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตัวเอง ประชาสังคมที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมไทยดังกล่าวจะกลายเป็นฐานรากของสังคมที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตย ระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สังคมไทยนำมาใช้ในการปกครอง การบริหารประเทศในขณะนี้ไม่ได้เหมาะสมทั้งหมดกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย ยังมีอีกหลายประการที่สังคมไทยไม่พร้อมที่จะรับใช้ระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะปัจจัยในเรื่องคน ฐานคิดของคนไทยส่วนใหญ่มักเข้าใจอยู่เสมอว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองตามอุดมการณ์ของระบอบประชาธิปไตยคือการไปเลือกตั้ง หรือเลือกผู้แทนเท่านั้นทั้งที่การเลือกตั้งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบการปกครองในระบอบเท่านั้น ประชาธิปไตย (สายฝน น้อยหืด: 2550)

ปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างประชาธิปไตย คนไทยขาดวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสร้างประชาธิปไตย ประชาชนเพิกเฉยในสิทธิหน้าที่ของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย วัฒนธรรมไทยยังคงเชื่อผู้นำ ไม่มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง

สรุปที่สำคัญคือ การปกครองท้องถิ่นของไทยยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่ยังไม่สามารถเป็นการปกครองของประชาชนที่เป็นการปกครองตนเอง ที่เป็นรากฐานในการสร้างการเมืองระบอบประชาธิปไตย โดยมีปัจจัยทางการเมือง การบริหารราชการ การปกครองท้องถิ่น ที่เป็น การปกครองหมู่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น ที่เป็นการปกครองที่ตอบสนองอำนาจของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคเป็นเครื่องมือของมหาดไทยมากกว่าการตอบสนองความต้องการของประชาชน

โดยสรุป ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

ตัวแทนภาคประชาชนให้ความเห็นว่า รัฐต้องจัดการศึกษาวิชาการบอบประชาธิปไตยเป็นฐานความรู้ให้กับประชาชนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยให้ประชาชน

สามารถเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในทางการเมือง การสร้างประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็งในสังคมไทย จะต้องทำให้ประชาธิปไตยเป็นทั้งรูปแบบ เป็นอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นวิถีชีวิตของประชาชนควบคู่กันไป วัฒนธรรมทางการเมืองไทยหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องทบทวนหาแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย บางครั้งต้องสร้างวัฒนธรรมการเมืองใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย คนไทยมีพฤติกรรมการเมืองหลายอย่างมาปรับใช้เช่นกัน จะต้องทบทวนกระบวนการกล่อมเกลารวมทางการเมือง และองค์กรกล่อมเกลารวมทางการเมืองทุกกลุ่มทุกองค์กรตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกระดับสถาบันราชการ กลุ่มผลประโยชน์พรรคการเมือง ฯลฯ เสียใหม่เพื่อให้การกล่อมเกลารวมที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับประชาธิปไตย

ปัจจัยทางการศึกษามีความสำคัญต่อการให้ความเห็นว่าเป็นปัจจัยทางด้านศึกษา ถ้าประชาชนมีความรู้เพียงพอที่จะตัดสินใจเลือกผู้แทนประชาชนมีความจำเป็นมีความรู้พอที่จะควบคุมการทำงานของนักการเมืองคือผู้แทนของตน รัฐบาลของตนประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยมักส่งเสริมการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ

2.2 แนวทางที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

นายสมบุญ สุตทองมั้น รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่า นักการเมืองควรจะผลักดันให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในพื้นที่ ให้เป็นพื้นที่เปิดสำหรับทุกคนในการรวมกันเป็นองค์กรทำกิจกรรม เพิ่มบทบาทให้ประชาชนกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะการขับเคลื่อนของภาคประชาชนในการที่จะเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการทำงานร่วมกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้หลักของกระบวนการมีส่วนร่วมคือการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนให้มากที่สุด หลักปลูกจิตสำนึกที่เป็นกระบวนการของการสร้างชุมชนสร้างสังคมให้เข้มแข็งเพราะท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญของสังคม ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ต้องมีความจริงจังในการกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ที่ผ่านมารัฐบาลขาดความจริงจังในการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น มิได้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็น แต่ทำตัวเป็นผู้บังคับบัญชา

ส่งเสริมการรวมตัวของกลุ่มภาคประชาสังคม ภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง องค์กรภาคประชาสังคมถือว่ามีความสำคัญต่อสังคมต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย ประชาชนในสังคมมีจิตสำนึกร่วมกันมีการร่วมมือผ่านองค์กรต่างๆเชื่อมโยงกับเครือข่าย หัวใจสำคัญของการเมืองระบอบ ตัวแทนภาคประชาชน ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตย

วัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบใหม่ขึ้นอยู่กับทำให้ประชาชนมีบทบาทมีการทำงานบนความ ต้องการพื้นฐานของประชาชนปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐาน มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในการตัดสินใจของประชาชนโดยตรง ภาคประชาสังคมผลักดันต่อ การเมืองให้เป็นประชาธิปไตยสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นการคานอำนาจกับรัฐ

สอดคล้องกับ (สายฝน น้อยหืด: 2550) แนวคิดประชาสังคมที่เกิดขึ้นในบริบท สังคมไทยดังกล่าวจะกลายเป็นฐานรากของสังคมที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตย ระบอบการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สังคมไทยนำมาใช้ในการปกครอง การบริหารประเทศใน ขณะนี้ไม่ได้เหมาะสมทั้งหมดกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย ยังมีอีกหลาย ประการที่สังคมไทยไม่พร้อมที่จะรับใช้ระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะปัจจัยในเรื่องคน ฐานคิด ของคนไทยส่วนใหญ่มักเข้าใจอยู่เสมอว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองตามอุดมการณ์ของระบอบ ประชาธิปไตยคือการ ไปเลือกตั้งหรือเลือกผู้แทนเท่านั้นทั้งที่การเลือกตั้งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของ ระบบการปกครองในระบอบเท่านั้นประชาธิปไตย

ร.ต. เลื่อน สุจริ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ กล่าวว่า จะต้อง ปลุกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง มีแนวความคิดในการ รักษาผลประโยชน์ของตน เล็งเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันให้เป็นกลุ่ม การให้สิทธิและ เสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง จัดทำโครงการในองค์กรบริหารส่วน ตำบลวังโบสถ์สนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมที่เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่อง การเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชนซึ่ง สอดคล้องกับ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์: 2545) เสนอว่า การพัฒนาประชาธิปไตย จะต้องมีความหมาย ดังนี้ ทำอย่างไรที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของตนเอง หัวใจของประชาธิปไตย คือ การได้ทำอะไรโดยประชาชนเอง ประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุด คือ การให้ประชาชนทำอะไรด้วยตนเองมากที่สุด การปกครองท้องถิ่น ที่ดีให้มีแบบแผน หรือระเบียบของทางราชการให้น้อยให้เป็นการปกครองที่ราชการหรือนักการเมืองทำอะไรแทนประชาชนน้อยลงให้เป็นการปกครองที่สามารถเชิญชวนจงใจให้ ประชาชนอยากจะเข้ามามีส่วนร่วมทำงาน เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มาก ประชาธิปไตยสองระดับ คือประชาธิปไตยที่ระดับชาติต้องเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนใช้อำนาจ ผ่านตัวแทน แต่ประชาธิปไตยที่ระดับท้องถิ่นต้องเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ทำงานให้ส่วนรวมให้มาก เป็นการปกครองที่ทำให้ประชาชนปกครองตนเอง แก้ไขปัญหาให้ตนเอง ให้มากขึ้น หัวใจของประชาธิปไตย คือ การให้ปกครองตนเอง ให้คนดูแลตนเอง ให้คนแก้ไข ปัญหาของตนเอง ให้คนพึ่งตนเอง ให้คนทำอะไรตามที่ตนเองได้คิดและมีความตั้งใจที่จะทำ

นายสมพงษ์ ชาชำนาญ แกนนำกลุ่มรักบ้านเกิด ให้ความเห็นว่าจะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน ร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ถูกต้อง เช่น เรื่องการซื้อเสียง จัดการศึกษาในระบบ เพราะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและการปลูกฝังบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (สุจิต บุญบงการ, 2548: 200) คือการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับความสามารถของประชาชนที่สามารถกำหนดตัดสินใจอนาคตตัวเองได้ การแสดงออกด้วยการกดดันหรือการสนับสนุนรัฐยอมเป็นการกำหนดตัวเองว่ารัฐควรทำอะไรที่เป็นผลต่อการดำรงชีวิตของตนเอง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) ของประชาชน แตกต่างการเป็นราษฎรแบบไพร่ฟ้า เพราะการยอมรับของผู้ปกครองประเทศแบบไพร่ฟ้าเป็นการถือว่าประชาชนเป็น “ข้า” ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น แต่ความเป็นพลเมืองถือว่ายอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และมีสิทธิเข้าไปร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) แก่รัฐบาล รัฐบาลจะมีความชอบธรรมมากขึ้นเพียงใดขึ้นกับการยอมรับของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนยอมรับในรัฐบาล รวมทั้งการตัดสินใจของรัฐบาล และการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำนาจการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม กลุ่มที่ต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงในตอนแรก มักมีอิทธิพลหรืออำนาจน้อยกว่ากลุ่มที่ควบคุมรัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มที่รักษาสภาพคงเดิม ดังนั้นกลุ่มที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงมักจะดึงกลุ่มทางสังคมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเข้ามาร่วมการต่อสู้

และจากการสัมภาษณ์ตัวแทนภาคประชาชน สรุปได้ว่า การสนับสนุนให้ประชาชนดูแลตนเอง แก้ไขปัญหาของตนเอง รู้สึกว่าการเมืองเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ลดขั้นตอนระเบียบของทางราชการ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตรวจสอบการทำงานของรัฐในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ การสนับสนุนให้ประชาชนเสนอกฎหมายหรือข้อบัญญัติที่ตรงกับความต้องการของตน การควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องต่างๆ เช่น การลงประชามติ การทำประชาคม

โดยสรุป

ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหารให้ความเห็นว่าแนวทางที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมการเมืองให้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คือ จะต้องปลูกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งมีแนวความคิดในการรักษาผลประโยชน์ของตนถึงเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันให้เป็นกลุ่มภาคประชาสังคมจะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน

สมาชิกสภาท้องถิ่น การให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง ร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ถูกต้องผลักดันให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในพื้นที่ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนของภาคประชาชนในการที่จะเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการทำงานร่วมกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้หลักของกระบวนการมีส่วนร่วมคือการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนให้มากที่สุด หลักปลูกจิตสำนึกที่เป็นกระบวนการของการสร้างชุมชนสร้างสังคมให้เข้มแข็งเพราะท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญของสังคม

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตรวจสอบการทำงานของรัฐในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ การสนับสนุนให้ประชาชนเสนอกฎหมายหรือข้อบัญญัติที่ตรงกับความต้องการของตน การควบคุมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ

ตอนที่ 3 แนวทาง ข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

นายบรรจงนิลาวรรณ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ให้ความเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมการสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้แก่เด็ก เยาวชน การเรียนรู้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย และประชาชนเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย จัดหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆของหน่วยงาน ส่งเสริมกิจกรรมการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันแก่ประชาชน เช่นงานรักษาป่าชุมชนงานประเพณี ที่ผู้คนมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม มีผู้จิตใจสาธารณะมากขึ้น ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นช่วงเวลาที่ผ่าน

มาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยตกอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใด ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทางการเมืองสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกชั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับ (ณรงค์ บุญสวยขวัญ : 2552) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองจึงต้องมีการพัฒนากลไกกระบวนการ นั่นคือ การพัฒนาทางด้านองค์กร การพัฒนาทางด้านความไว้วางใจ การพัฒนาทางด้านผู้นำ การพัฒนาทางด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย การพัฒนาทางด้านการเกณฑ์หรือการระดมการสื่อสารและการทำให้เป็นข่าวหรือเป็นประเด็นสาธารณะ โดยที่องค์กรทางสังคมนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพและผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการบริหารจัดการ ในองค์กรให้มีความเป็นสมาชิกที่ดูแลทรัพยากรของกลุ่มองค์กรมีความตื่นตัวเข้ารับผิดชอบในกิจกรรม

ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ช่วงเวลาที่ผ่านมามการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใดต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทางการเมืองสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกชั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนเรียนรู้ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและผลลัพธ์จากการพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐใกล้ชิดกับประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาจากล่างขึ้นบนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาระบบการศึกษาให้เสริมสร้าง กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

นายสมเกียรติ บุญเสริม แกนนำกลุ่มรักบ้านเกิด กล่าวว่า หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จะต้องสนับสนุนการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับรากหญ้า ให้มีความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง การให้บริการของรัฐ ในทุกด้าน เช่น สาธารณสุข การศึกษา การติดต่อราชการในทุกแผนกงาน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องตอบสนองและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนได้ตรงจุด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทางการพัฒนาทางการเมืองจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็น

เหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของตนเองรวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหาหรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภาครัฐต้องให้มีการเข้าซื้อหุ้นเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการใดอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น รัฐต้องส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกิดการทุจริตประทุมิชอบของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพป้องกันการทุจริตอย่างเข้มงวดมีกลไกให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อให้มีส่วนร่วมต่อต้าน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตัดสินใจทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นสอดคล้องกับทัศนคติ (ตระกูล มีชัย: 2550) การปกครองท้องถิ่น ไทยตกอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้วประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมและบทบาทในการปกครองการบริหารท้องถิ่นแต่อย่างใด การปกครองท้องถิ่นไทยยังไม่สามารถเป็นการปกครองตนเองที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ โดยมีปัจจัยทางการเมือง และการบริหารราชการ และการปกครองท้องถิ่นที่กระทรวงมหาดไทยผนึกกำลังกับนักการเมืองท้องถิ่นสกัดกั้นบทบาทของภาคประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทั้งองค์กรของรัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไว้ในหลักสูตรการเรียนของสถานศึกษาแก่เด็ก เยาวชน การเรียนรู้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย และผู้สนใจเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ ของหน่วยงาน

2) ควรส่งเสริมกิจกรรมการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันแก่ประชาชน เช่นงานรักษาป่าชุมชนที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม มีผู้จิตอาสาสาธารณะมากขึ้น

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม ภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง

4) ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ดำเนินการทางกิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น

5) ตัวแทนภาคประชาชน ควรสร้างเครือข่ายประชาสังคมจำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องการเมืองภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตย

6) ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนโดย ไม่เข้าไปสั่งการบังคับ หรือครอบงำทางความคิด

7) ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ช่วงเวลาที่ผ่านมากการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใดการปกครองท้องถิ่นต้องให้เป็นการปกครองตามหลักปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการปูพื้นฐานการสร้างประชาธิปไตย

2.1 ความคิดเห็นในเชิงข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง

นางบุญยืน หนูเมือง อธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ กล่าวว่า ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทางการเมือง สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและผลลัพธ์จากการพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐใกล้ชิดกับประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาจากล่างขึ้นบนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการพัฒนากระบวนการศึกษาให้เสริมสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับ (ณรงค์ บุญสวยขวัญ: 2552) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองจึงต้องมีการพัฒนากลไกกระบวนการ นั่นคือ การพัฒนาทางด้านองค์กร การพัฒนาทางด้านความไว้วางใจ การพัฒนาทางด้านผู้นำ การพัฒนาทางด้าน การเชื่อมโยงเครือข่าย การพัฒนาทางด้าน การเกณฑ์หรือการระดม การสื่อสารและทำให้เป็นข่าว หรือเป็นประเด็นสาธารณะ โดยที่องค์กรทางสังคมนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพและผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการบริหารจัดการ ร้อยรัดสมาชิกในองค์กรให้มีความเป็นสมาชิกที่ดูแลทรัพยากรของกลุ่มองค์กรมีความตื่นตัวเข้ารับผิดชอบในกิจกรรม เป็นต้น

นายสำราญ คำรงค์ สยามชิภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ กล่าวว่า ควรมีการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง และการขัดเกลากิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย โดยครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนาตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน

มิใช่เป็นเพียงหน้าที่ชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น แต่ส่งผลถึงการดำรงอยู่ในปกติของชีวิต รวมถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไป เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง โรงเรียน สมาคมผู้ใหญ่ และสื่อสารมวลชนต่างๆ กาแฟ ซึ่งสอดคล้องกับ Kenneth P. Langton (อ้างไว้ใน สิทธิพันธ์ พุทธทศ, 2544 : หน้า 132-134) ได้ให้นิยามของการกล่อมเกลாதางการเมืองว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมและอุปนิสัย ในทางที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยผ่านทางสื่อกลางต่างๆ ของสังคม สื่อกลางเหล่านี้รวมถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ไป เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง โรงเรียน สมาคมผู้ใหญ่ และสื่อสารมวลชนต่างๆ โดยการกล่อมเกลாதหรือการเรียนรู้ทางการเมือง สามารถกระทำได้ 2 แนวทางหลักๆ คือ การศึกษาทางการเมือง หมายถึง วิธีการเรียนรู้การเมืองโดยตรงไปตรงมา มีองค์กรหรือสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานของรัฐ หรือพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนวิธีการนั้นแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

นายไพฑูรย์ บุญลือ กลุ่มรักบ้านเกิด กล่าวว่า ภาครัฐต้องให้มีการเข้าซื้อถิ่นเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการใดอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น รัฐต้องส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกิดการทุจริตประพฤตินิยมของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพป้องกันการทุจริตอย่างเข้มงวดมีกลไกให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมต่อต้าน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตัดสินใจทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น

2.2 ทศนคติต่อเหตุการณ์ที่ประชาชนเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

นางบุญยืน หนูเมือง อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่า การเมืองภาคประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย โดยหลักการ เพื่อให้มีความสำคัญต่อการตรวจสอบและถ่วงดุลการให้ความสำคัญต่อการใช้อำนาจของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นสนับสนุน โต้แย้ง หรือยับยั้ง อันเป็นการแก้ไขปัญหาการออกมาประท้วงของประชาชนนับวันมีมากขึ้นในประเทศไทย หรือต่างประเทศ การชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธทุกคนสามารถกระทำได้ภายใต้รัฐธรรมนูญ

นายบุตรดี ไพเราะ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากนโยบายรัฐบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงต้องมาเคลื่อนไหว ซึ่งรัฐไม่ควรใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ต้องมีการพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ ให้ถ่วงถ่วงกับเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ถึง

ที่มาที่ไปของต้นเรื่องและให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้ความเข้าใจข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบฯ

นางนพมาศ พอกพูน กรรมการกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย การที่ประชาชนไม่สามารถพึ่งองค์การภาครัฐ รัฐบาล ฝ่ายค้าน รัฐสภาฯ ได้ จึงต้องออกมาเคลื่อนไหว ภาคประชาสังคม ที่เข้มแข็ง ที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ภาคประชาชนสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมที่จะบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควรเห็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มประชาชนต่างๆ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหรืออยู่นอกระบบ ควรกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม นี่เป็นเรื่องการเมืองภาคประชาชนต้องควบคู่กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และไม่ควรวางเฉยในเรื่องที่ตนเองไม่เดือดร้อนโดยตรง

2.3 ทศนคติเกี่ยวกับการลดบทบาทอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเอง

นายสำราญ คำรงค์ศักดิ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ กล่าวว่า จุดอ่อนที่อาจเป็นปัญหา อุปสรรคต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง คือ รัฐบาลกลางยังไม่ได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเท่าที่ควร ยังมีการหวงอำนาจไว้ให้กับรัฐบาลกลางและส่วนภูมิภาคหลายประการ ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการเองได้ จึงควรมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น รัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ควรให้ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของ มีสิทธิในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับ (อมร รักษาศักดิ์, 2541: 7-9) ประชาธิปไตยนั้นมีสาระและหลักการสำคัญในหลายประการ เช่น รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลา และมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้ และรัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาคและภราดรภาพของพลเมือง การตัดสินใจที่สำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของเสียงข้างน้อย ประชาชนมีความเสมอภาคในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคตามกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในทุกด้าน ทุกคนมีศักดิ์ศรี และไม่มีผู้ใดมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง โดยรัฐบาลให้หลักประกัน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น อย่างน้อยก็ในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จริง และอย่างมีข้อมูลข่าวสาร

นายจิริยุทธ ไอทา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ให้ความเห็นว่าการที่ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐรวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงควรจะต้องเพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ(ฌานทิษฐ์ สันตะพันธ์, 2553) ว่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา การเสริมสร้างวัฒนธรรมผ่านกระบวนการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ เพราะกระบวนการศึกษาในระบบสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กล่าวคือในทางทฤษฎี การศึกษาในระบบสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของประชาธิปไตย หลักการของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

และนางนพมาศ พอกพูน กลุ่มพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน กล่าวว่า ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นดูแลท้องถิ่นของตนเอง จัดการแก้ไขปัญหาของพวกเขาเองมีความจริงจังในการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ควรจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้ท้องถิ่นให้มากขึ้น บริหารจัดการงบประมาณต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ และปกป้องรักษางบประมาณของท้องถิ่น ควรให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากร ธรรมชาติของท้องถิ่น การอนุญาตสัมปทานต่างๆ รัฐบาลไม่ควรมีอำนาจในการอนุมัติ ควรให้เป็นอำนาจของท้องถิ่น

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เพิ่มเติม

นางบุญยีน หนูเมือง อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ ให้ความเห็นว่าการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไว้ในหลักสูตรการเรียนของสถานศึกษาแก่เด็ก เยาวชน การเรียนรู้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย และผู้สนใจเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ ของหน่วยงาน

ควรส่งเสริมกิจกรรมการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันแก่ประชาชน เช่นงานรักษาป่าชุมชนที่มีจิตสาธารณะต่อ

ส่วนรวม มีผู้จิตใจสาธารณะมากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มของ องค์กรทางสังคม ภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ดำเนินการทาง กิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรม ประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้าง เครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง การเมืองภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตย ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้าง กิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนโดย ไม่เข้าไปตั้งการ บังคับ หรือครอบงำทางความคิด ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชน ท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุก พื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องการเมืองภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคม ประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิด (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2540:162) การสร้างประชาสังคมก็คือ การเพิ่มพื้นที่สาธารณะ หรือการเพิ่ม อาณาบริเวณสาธารณะ ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง ประชาธิปไตย พื้นที่สาธารณะ จะทำให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทการเมืองของพื้นที่

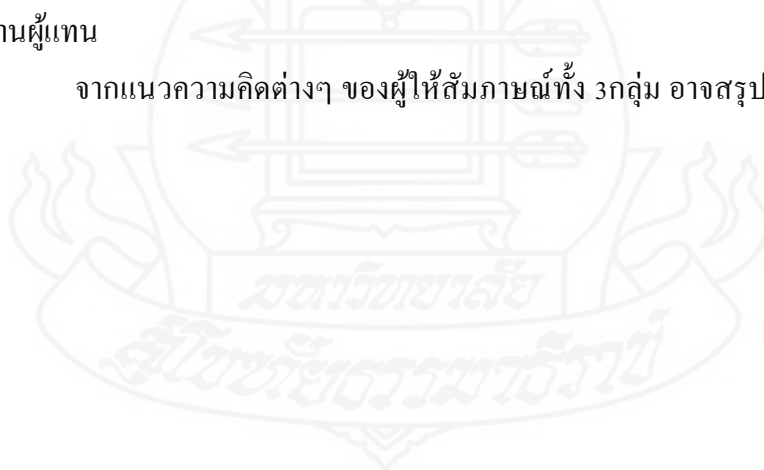
นายบุตรดี ไพเราะ ประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบล้อ ให้ความเห็น ว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เพราะเป็นการแสดงถึง ความเข้มแข็งในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย โดยขั้นตอนการดำเนินการใดๆก็ตาม ควร ให้ประชาชนเข้าร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การแสดงความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมืองต่างๆทั้งหลายทั้งปวง กระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอมการบ่มเพาะและการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมี วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในที่สุด และควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนใน ชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชนจึงจะสามารถพัฒนาในด้านอื่น ไปพร้อมกัน

และจากการสัมภาษณ์ตัวแทนภาคประชาชน สรุปได้ว่า ประชาชนจะต้องรวมตัว กันก่อตั้งขึ้นเอง โดยมีได้จัดตั้งหรือมีเบื้องหลังโดยหน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งหาก การก่อตัวของของประชาชนด้วยความเจตนาบริสุทธิ์มุ่งที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ใน หลักการที่ยึดประโยชน์ของสังคมประชาชน การดำเนินการ การกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา ย่อมสนับสนุนให้ประชาชน มีการสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย เพราะเป็นการ

เริ่มต้นและดำเนินการโดยประชาชนเอง ในเรื่องการแสดงความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมืองต่างๆทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งเป็นการบ่มเพาะและการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การารสร้างสังคมประชาธิปไตย โดยประชาชนควรมีบทบาทต่อการตัดสินใจหรือการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นไปในทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในชุมชนนั้น ซึ่งจะส่งผลให้ภาครัฐใช้อำนาจตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน โดยสอดคล้องกับ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2545:419) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองกล่าวคือในฐานะกระบวนการทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวงของประชาชนตั้งแต่การแสดง ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมืองต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวง กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอมการบ่มเพาะ และการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในที่สุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยหัวใจอยู่ที่ประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยทั้งทางตรงด้วยตนเอง และทางอ้อมผ่านผู้แทน

จากแนวความคิดต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3กลุ่ม อาจสรุปได้ ดังตารางที่ 4.1 -

4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ (จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างศึกษา)

ขั้นตอนและวิธีการ ในการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ เข้มแข็ง	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	สมาชิกสภาท้องถิ่น	ตัวแทนภาคประชาชน
1. แนวคิดการสร้าง ความสำนึกทาง การเมือง	เปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการปกครอง ตนเองตามเจตนารมณ์ของ ประชาชนในชุมชนอย่าง แท้จริง	ประชาชนต้องสร้าง จิตสำนึกทางการเมืองว่า ตนเองเป็นเจ้าของ อำนาจ โดยมีความ เสมอภาคตามกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่า เทียมกัน	ภาคราชการจะต้องรับ ฟังความคิดเห็นจาก ประชาชน เปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมือง ในทุกๆ ด้าน
2. ขั้นตอนและวิธี ในการสร้างที่จะ ทำให้องค์กร บริหารส่วนตำบล วังโบสถ์เป็นสังคม ประชาธิปไตย ที่เข้มแข็ง	ส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณให้หน่วยงาน จัดทำแผนงาน โครงการส่วนกลาง ภูมิภาคกำกับดูแลเท่าที่ จำเป็น	ควรส่งเสริมให้การ เรียนรู้การเมืองตาม ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนควรได้รับ ข้อมูลทุกด้านเท่าเทียม กัน	ให้มีเสรีภาพจัด กิจกรรมทางการเมือง ตรากฎหมายคุ้มครอง สิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลในชุมชน
3. วิธีการที่จะทำให้ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นสังคม ประชาธิปไตยที่ เข้มแข็งในทาง ปฏิบัติ	ให้ความรู้ในด้านการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย จัดให้มีประชาคมให้ เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำ หลักสูตรเรื่องการเมือง ภาคประชาชนให้กับ ประชาชนในชุมชน	สร้างและปลูกจิตสำนึก ทางการเมือง ประชาชน ได้รับข้อมูลข่าวสารของ หน่วยงานภาครัฐ สร้าง กลไกในการส่งเสริมให้ ประชาชนรวมตัวกันเพื่อ มีส่วนร่วมต่อต้านการ ทุจริตและประพฤติมิ ชอบ	พัฒนาให้ประชาชนมี ความเป็นอยู่ที่ดี ควรมี การกล่อมเกลாதาง การเมือง มีการปลูก จิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาในทุก ด้าน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขั้นตอนและวิธีการ ในการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ เข้มแข็ง	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	สมาชิกสภาท้องถิ่น	ตัวแทนภาคประชาชน
4. การสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมืองแบบ ประชาธิปไตยที่มี ส่วนร่วมทางตรง	ควรให้ประชาชนได้มี ส่วนร่วมทางการเมือง โดยตรง มีกระบวนการ กล่อมเกลางานการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน	องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นให้การ สนับสนุนงบประมาณ จัดให้มีประชาคม จัดทำ หลักสูตรเรื่องการเมือง ภาคประชาชน มีการ เชื่อมโยงวัฒนธรรมทาง การเมืองให้เข้ากับ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิมของ ประชาชน ในชุมชน	มีการปลูกจิตสำนึก ทางการเมือง เปิด โอกาสประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาด้าน ต่างๆ มีการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวทางการเมือง จากสื่อที่มีอยู่ มีการ ปรึกษาหารือ การ อภิปราย ปัญหาต่างๆที่ เกิดขึ้นในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.2 แสดงความคิดเห็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย
ที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่
จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ เอื้ออำนวยต่อ กระบวนการสร้าง สังคมประชาธิปไตยที่ เข้มแข็ง	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	สมาชิกสภาท้องถิ่น	ตัวแทน ภาคประชาชน
1. เจตนารมณ์ที่จะ สร้างกระบวนการสร้าง สังคมประชาธิปไตยที่ เข้มแข็ง	ส่งเสริมด้านการศึกษา บรรจุหลักสูตรวิชา ประชาธิปไตย ทำให้ ประชาชนมีสิทธิและ เสรีภาพ ในการแสดงความ คิดเห็น อย่างแท้จริง ประชาชนมี ส่วนร่วมในการเสนอความ ต้องการและตรวจสอบการ ทำงานของรัฐ	สร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองให้เหมาะสม รูปแบบการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย การให้ความรู้ในด้าน การเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิ หน้าที่ตามกฎหมายของ ประเทศ สร้างจิตสำนึก ในการเป็นเจ้าของ ชุมชน ที่ถูกต้อง	พัฒนาการศึกษา วางแผนเป็นระบบ และได้มาตรฐาน เรียนฟรีตลอดภาค บังคับให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำ
2. แนวทางที่จะส่งเสริม ให้ประชาชนมีส่วน ร่วมทางการเมืองให้ เกิดขึ้น	การให้สิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน ในการแสดง ความคิดเห็นจัดทำโครงการ ให้จัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่อง การเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ ได้เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม อย่างกว้างขวาง	สร้างจิตสำนึกในการ เป็นเจ้าของชุมชน ปลูกจิตสำนึกประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ ถูกต้อง จัดการศึกษาใน ระบบ	รับรองสิทธิการมี ส่วนร่วมของ ประชาชนและชุมชน อย่างชัดเจนสามารถ ตรวจสอบการทำงาน ในทุกด้าน

ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อเสนอแนะใน กระบวนการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ เข้มแข็ง	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	สมาชิกสภาท้องถิ่น	ตัวแทนภาคประชาชน
1. ความคิดเห็นในเชิง ข้อเสนอแนะที่ควร ดำเนินการให้องค์การ บริหารส่วนตำบลวัง โบสถ์เกิดความเป็น ประชาธิปไตยที่แท้จริง	จัดให้มีการฝึกอบรม ทางการเมือง สร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้ประชาชนเป็นผู้ ตัดสินใจการดำเนิน โครงการที่มีผล กระทบต่อประชาชน การพัฒนาระบบ การศึกษา	มีการถ่อมเกลาทง การเมือง และการขัดเกล ทางสังคม เข้าชื้อกัน เสนอแนะต่อรัฐให้ ดำเนินการ ไดอันเป็น ประโยชน์ต่อประชาชนใน ท้องถิ่นรัฐจัดให้มีมาตรการ และกลไกที่มีประสิทธิภาพ ป้องกันขจัดการทุจริตอย่าง เข้มงวด	หน่วยงานภาครัฐทั้ง ส่วนกลางและท้องถิ่น จะต้องสนับสนุนให้มี ความเท่าเทียมกันใน สิทธิทางการเมือง และ การให้บริการของรัฐ ในทุกด้าน
2. ทศนคติต่อ เหตุการณ์ที่ประชาชน เดินขบวนหรือชุมนุม ประท้วง	ในการเดินขบวน บางครั้งอาจสร้าง ความเดือดร้อนให้กับ ประชาชนผู้ไม่ เกี่ยวข้อง จึงต้องมีการ ควบคุมการเดินขบวน หรือชุมนุมประท้วง ให้อยู่ในกรอบของ สิทธิเสรีภาพและอยู่ ในขอบเขตของ กฎหมาย	รัฐไม่ควรใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา บุคคลย่อม มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ชุมนุมปราศจาก อาวุธภาคประชาสังคมต้อง ถ่วงดุลและตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และชุมชนเป็นที่ตั้ง	เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควร เห็นการเรียกร้องสิทธิ ของกลุ่มประชาชน ต่างๆ เป็นเรื่องผิด กฎหมายหรืออยู่นอก ระบบ ควรกระตุ้น จิตสำนึกของ ประชาชนในเรื่อง ผลประโยชน์ส่วนรวม และไม่ควรวางเฉยใน เรื่องที่ตนเองไม่ เดือดร้อนโดยตรง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

แนวทาง	ข้อเสนอแนะในการ สร้างการเมืองภาค ประชาชน	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	สมาชิกสภาท้องถิ่น	ตัวแทนภาคประชาชน
3. ทศนคติเกี่ยวกับ การลดบทบาท อำนาจรัฐและเพิ่ม อำนาจประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนในการ ปกครองตนเอง	ควรที่กระจายอำนาจมาสู่ที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน	ควรจะต้องเพิ่มโอกาส และช่องทางให้ ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหาร องค์กรภาครัฐอย่าง จริงจัง	ภาครัฐจะต้องมีความ จริงจังในการกระจาย อำนาจให้กับประชาชน ควรจัดสรรงบประมาณ แผ่นดินให้สู่ท้องถิ่นให้ มากขึ้น	
4. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ กระบวนการสร้าง สังคม ประชาธิปไตยที่ เข้มแข็งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วน ตำบลวังโบสถ์	ควรมีการรณรงค์ให้ ประชาชน มีกิจกรรมทาง การเมืองที่เป็น ประชาธิปไตยในทุกรูปแบบ เพื่อถ่วงดุลและตรวจสอบ การทุจริตอย่างมี ประสิทธิภาพ กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงานต้องโปร่งใส เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ ประชาชน	ควรให้ประชาชนเข้า มามีบทบาทส่วนร่วม ทางการเมืองให้มาก ที่สุด และควรสร้าง จิตสำนึกให้กับ ประชาชนในชุมชนให้ เห็นความสำคัญใน สิทธิหน้าที่	ประชาชนรวมตัวกัน ก่อตั้งขึ้นเองโดยมิได้ จัดตั้งหรือมีเบื้องหลัง สนใจติดตามข่าวสาร ทางการเมือง การใช้ สิทธิในการเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมือง ต่างๆ	

หมายเหตุ ตาราง ทั้ง 3 ตาราง ข้างต้นเป็นการสรุปย่อคำสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มโดยผู้ศึกษา

สรุป ขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คือแนวทางเกิดประชาธิปไตย คือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่และควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนต้องสร้างจิตสำนึกทางการเมืองเป็นเจ้าของอำนาจมีความเสมอภาคตามกฎหมายมีโอกาสเท่าเทียมกัน ภาครัฐต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน การเปิด

โอกาสให้องค์กรต่างๆจัดทำแผนงานรัฐส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ ราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ควรลดบทบาทหน้าที่ มีความจริงใจในการกระจายอำนาจให้กับราชการส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ให้ความรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนสามารถทำกิจกรรมทางการเมืองได้เต็มที่ สร้างจิตสำนึกการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นหลักสำคัญ ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสิทธิเสรีภาพเป็นเจ้าของชุมชน ประชาสัมพันธ์สื่อสารด้านการเมืองภาคประชาสังคมในท้องถิ่นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

สรุป ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์คือด้านการศึกษาที่เอื้อต่อความเป็นประชาธิปไตย การศึกษามีความสำคัญมากกับวิถีประชาธิปไตย การศึกษาและบ่มเพาะวัฒนธรรมและค่านิยมประชาธิปไตยแก่ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบรรจุหลักสูตรเป็นวิธาระบบประชาธิปไตยไว้ในชั้นเรียน หรือหลักสูตรการฝึกอบรม การศึกษาต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปูพื้นฐานความรู้ปรับเปลี่ยนค่านิยม วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมหรือจารีตนิยมที่เป็นอุปสรรคของไทยให้เป็นวัฒนธรรมอารยะที่มีความสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย นักการเมืองท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาประชาธิปไตยการศึกษาเรื่องประชาธิปไตย พลเมืองต่อประชาชนเป็นการสร้างสังคมให้มีความเป็นระเบียบค่านิยม วัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการสร้างประชาธิปไตย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครอง ถึงอย่างไรการสร้างหรือการพัฒนาประชาธิปไตยไทยนั้น ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม ค่านิยมของคนไทยที่มีมาแต่เดิมด้วย ต้องเข้าใจ

สรุป ข้อเสนอแนะกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไว้ในหลักสูตรการเรียนของสถานศึกษาแก่เด็ก เยาวชน การเรียนรู้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย และผู้สนใจเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆของหน่วยงาน

ควรส่งเสริมกิจกรรมการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันแก่ประชาชน เช่นงานรักษาป่าชุมชนที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม มีผู้จิตอาสาสาธารณะมากขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม ภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ดำเนินการทาง

กิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องการเมืองภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตย ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุน โดยไม่เข้าไปสั่งการบังคับ หรือครอบงำทางความคิด ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพูดคุยเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องการเมืองภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตย

ทัศนคติต่อเหตุการณ์ประชาชนเดินขบวนประท้วงนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้นประชาชนต้องเป็นศูนย์กลางหัวใจที่สำคัญผู้เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเรียกร้อง โดยไม่ได้ปิดกั้นความเห็นต่างของคนอื่นย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งต้องมีการถ่วงดุลและตรวจสอบการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์การบริหารงานต้องมีความโปร่งใสเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน และชุมชน เป็นที่ตั้ง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์” มุ่งเน้นอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และค้นหาข้อเสนอแนะในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ

1.1.1 เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.3 เพื่อค้นหาข้อเสนอแนะในสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจากประชากร จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ อดีตนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อดีตรองนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล และรองปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คนและ กลุ่มที่ 3 ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักศิษย์เขียว กลุ่มพัฒนาอาชีพ และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 11 คน ขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์รวมทั้งหมด จำนวน 25 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างศึกษา มีจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำฝ่ายบริหาร ท้องถิ่น ได้แก่ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัด เพชรบูรณ์ จำนวน คน และกลุ่มที่ 3 ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่กลุ่มรักบ้านเกิด กลุ่มรักษ์สี่เขียว กลุ่มพัฒนาอาชีพและปราชญ์ชาวบ้านที่ข้อมูล จำนวน 11 คน รวมกลุ่มตัวอย่างรวม 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่แบบสัมภาษณ์เจาะลึกสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษา เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างศึกษาแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตาม ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้

1.3 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาพบว่า

ผู้นำฝ่ายบริหารของท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมี ส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆตามวิถีประชาธิปไตยในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ในทุกรูปแบบ ต้องให้ประชาชนมีความสำนึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยในขอบเขตแห่งกฎหมาย ประชาชนควรได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทาง ประชาธิปไตย และควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการ เลือกลง

สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ประชาชนต้องสร้างจิตสำนึกทางการเมืองว่า ตนเองเป็นเจ้าของอำนาจ มีส่วนร่วมในการปกครอง โดยกระทำผ่านกลไกต่างๆ หรือใช้สิทธิแสดง บทบาทต่างๆ โดยมีความเสมอภาคตามกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่าเทียมกัน มีสิทธิเสรีภาพ อย่างกว้างขวางในการแสดงความคิดเห็น หรือการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง

ตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ภาคราชการจะต้องรับฟังความคิดเห็นจาก ประชาชน ประชาชนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ด้าน ควรให้ภาคประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการบริหารงานขององค์กรภาครัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นและสามารถให้ประชาชนออกสิทธิ ออกเสียงได้ในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

2. *ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง* ในการสร้างที่จะทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ เป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

ผู้นำฝ่ายบริหารของท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ควรเปิดโอกาสให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทาง ร่วมกันให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมถึงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล การปรับปรุงกฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชน และควรลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น

สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ควรมีการสนับสนุนในการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง การจัดอบรมประชาชนในเรื่องการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การพัฒนากลุ่มหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในถ่วงดุลการคานอำนาจฝ่ายการเมืองหรือภาครัฐ ประชาชนควรได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และจัดประชุมประชาคมให้มากขึ้นเพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

ตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ควรให้ประชาชนสามารถกระทำกิจกรรมทางการเมืองหรือมีการแสดงออก โดยความเต็มใจ โดยไม่คำนึงถึงผลสำเร็จ หรือถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน การจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ควรสนับสนุนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

3. *วิธีการที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง*
ในทางปฏิบัติ

ผู้นำฝ่ายบริหารของท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครองให้ ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง จัดทำโครงการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน

สมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกทางการเมืองให้มีจิตสำนึกทางการเมืองเป็นประชาธิปไตย คือ ให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบ

ประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง การจัดทำโครงการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบลัดให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน และให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิของตนเองในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเมืองภาคประชาชนที่ถูกต้อง ให้ความสำคัญกับการรักษาสีแกมด้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน

ตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีก่อน ควรมีการกล่อมเกลாதองการเมือง มีการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเกิดความเข้มแข็งในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน บางท่านเสนอให้มีการปรึกษาหารือ การอภิปราย ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล

4. การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมทางตรงผู้นำฝ่ายบริหารของท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครองโดยตรง การจัดทำมีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน และมีกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม

ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ ของท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกทางการเมืองให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมือง มีการจัดทำโครงการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน และให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางการเมืองให้เข้ากับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิมของประชาชน

ตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ควรมีการกล่อมเกลาทองการเมือง มีการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ มีการปรึกษาหารือ การอภิปราย ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อน เป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม แล้วจึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. เจตนารมณ์ที่จะสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า นักการเมืองควรจะมีผลกดันให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในพื้นที่ ส่งเสริมด้านการศึกษา การเมืองภาคประชาชน ภาคพลเมือง โดยต้องมีการกล่อมเกลாதองการเมือง เพื่อให้กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ประชาชนจะต้องได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในด้านการเมือง โดยจะให้การสนับสนุนในด้านการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ตลอดจนด้านการงบประมาณ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีของประชาชน รวมถึงการสร้างความรู้ความสำนึกทางการเมือง (Political Awareness) ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับระดับหรือฐานะทางเศรษฐกิจทางสังคมของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม และสนับสนุนในเรื่องการศึกษาของประชาชน ซึ่งจะมีผลต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยนำหลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือมาปรับใช้ ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า ควรใช้สื่อต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ให้เหมาะสมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ และจัดการศึกษาในระบบ ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา และมีกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมือง โดยเริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนาตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ ที่จะขัดเกล่าให้บุคคลได้ทราบคุณธรรม คุณค่า อุดมคติที่สังคมยึดมั่น เพื่อทำให้มีการกล่อมเกลาทองการเมืองอย่างเป็นระบบ ซึ่งตรงกับปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาการจัดการศึกษาในระบบ ควรจะให้มีการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานองตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนให้มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนก่อให้เกิดประชาสังคม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลายทำให้เกิดองค์กรที่มีคุณภาพ และพลังที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการคานอำนาจกับกลุ่มนักการเมือง รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการนักเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ การออกนโยบาย แผนพัฒนา ข้อบัญญัติตำบล ให้อยู่ในแนวทาง และทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ สร้างฐานสำคัญ คือ ความรักในแผ่นดินของคนในชุมชน การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ประชาชนเจ้าของงบประมาณที่ได้จากเงินภาษีของประชาชน การ

ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองให้มีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย

2. แนวทางที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ให้ความเห็นว่า สร้างวัฒนธรรมของคนไทยให้เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบประชาธิปไตย จะต้องปลูกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง มีแนวความคิดในการรักษาผลประโยชน์ของตน เล็งเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันให้เป็นกลุ่ม การให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง จัดทำโครงการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า จะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน ร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ถูกต้อง จัดการศึกษาในระบบ และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ควรให้การสนับสนุนให้ประชาชนดูแลตนเอง แก้ไขปัญหาของตนเอง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ การสนับสนุนให้ประชาชนเสนอกฎหมายหรือข้อบัญญัติตำบลที่ตรงกับความต้องการของตน การควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องต่างๆ เช่น การลงประชามติ การทำประชามติ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ความคิดเห็นในเชิงข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ผู้บริหารของท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมทางการเมือง สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน รวมถึงการพัฒนากระบวนการศึกษาให้เสริมสร้าง กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า ควรมีการกล่อมเกลாதองการเมือง และการขัดเกลาทองสังคม เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย โดยครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนา ตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมิใช่เป็นเพียงหน้าที่ชั่วคราวเท่านั้น แต่ส่งผลถึงการดำรงอยู่ในปกติของชีวิต รวมถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ไป เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง โรงเรียน สมาคมผู้ใหญ่ และสื่อสารมวลชนต่างๆ และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น จะต้องสนับสนุนให้มีความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง การให้บริการของรัฐ ในทุกด้าน การติดต่อราชการในทุกแผนกงาน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก การดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องตอบสนองและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ตรงจุด การพัฒนาทางการเมืองจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด

2. *ทัศนคติต่อเหตุการณ์ที่ประชาชนเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม* คณะผู้บริหารท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย แต่ในการเดินขบวนบางครั้งอาจสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้อง จึงต้องมีการควบคุมการเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง ให้อยู่ในกรอบของสิทธิเสรีภาพและอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ซึ่งในบางเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง เพียงแค่เสนอความคิดเห็นหรือ พுகุญ อภิปราย หรือการทำประชามถ์น่าจะเพียงพอแล้วแล้ว ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายรัฐบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงต้องมาเคลื่อนไหว ซึ่งรัฐไม่ควรใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ต้องมีการพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ ให้ถ่วงถักกับเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ถึงที่ไปที่ไปของต้นเรื่องและให้ผู้ที่มิหน้าที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้ความเข้าใจข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆ ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบฯ และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย การที่ประชาชนไม่สามารถพึ่งองค์กรภาครัฐ รัฐบาล ฝ่ายค้าน รัฐสภาฯ ได้ จึงต้องออกมาเคลื่อนไหว แต่การขาด ภาคประชาชนที่เข้มแข็ง ที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ภาคประชาชนสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมที่จะบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควรเห็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มประชาชนต่างๆ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหรืออยู่นอกระบบ ควรกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมผ่านมาในอดีตรัฐกำหนดกิจกรรมต่างๆ ขาดการเชื่อมโยงกับภาคประชาชน และไม่ควรวางเฉยในเรื่องที่ตนเองไม่เดือดร้อนโดยตรง

3. *ทัศนคติเกี่ยวกับการลดบทบาทอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชน* เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเอง คณะผู้บริหารท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า จุดอ่อนที่อาจเป็นปัญหา อุปสรรคต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง คือ รัฐบาลกลางยังไม่ได้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่าที่ควร ยังมีการหวงอำนาจไว้ให้กับรัฐบาลกลางและส่วนภูมิภาคหลายประการ ซึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ จึงควรมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น รัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ควรให้ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของ มีสิทธิในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า การที่ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐ รวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงควรจะต้องเพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ภาครัฐจะต้องมีความจริงจังในการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ควรจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ให้สู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น และปกป้องรักษางบประมาณของท้องถิ่น ควรให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น การอนุญาตสัมปทานต่างๆ รัฐบาลไม่ควรใช้อำนาจในการอนุมัติ ควรให้เป็นอำนาจของท้องถิ่น

4. *ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เพิ่มเติม* คณะผู้บริหารท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชน มีกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยในทุกรูปแบบ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ช่วยนักการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยสนทนาทางการเมือง การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การยื่นขอเรียกร้องในปัญหาที่ได้รับ การเข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบและไม่ขัดต่อกฎหมาย รวมถึงไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด และควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชนจึงจะสามารถพัฒนาในด้านอื่นไปพร้อมกัน และตัวแทนภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ประชาชนจะต้องรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเอง โดยมิได้จัดตั้งหรือมีเบื้องหลังโดยหน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มผลประโยชน์ ในหลักการที่ยึดประโยชน์ของสังคมประชาชน การดำเนินการ การกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนา ย่อมสนับสนุนให้ประชาชน มีการสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตย ในเรื่องการแสดงความคิดเห็นติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมืองต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งเป็นการบ่มเพาะและการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ประชาชน

เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง ส่งผลให้ภาครัฐใช้อำนาจตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน

2. อภิปรายผล

การศึกษากระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีรายละเอียดจากข้อค้นพบสำหรับประกอบการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาพบว่า คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ในทุกรูปแบบ ให้ประชาชนมีความรู้สึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยแต่ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย รวมถึงเคารพกฎหมายบ้านเมือง ควรที่จะให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย ควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง ควรเริ่มที่จิตสำนึกทางการเมืองก่อน โดยมีหลักการสำคัญ ก็คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนให้กับชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลาย ทำให้เป็นกลุ่มองค์กรที่มีคุณภาพ และมีพลังเข้มแข็งจะต้องสร้างระบบที่ภาคราชการจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ยึดถือเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ด้าน ควรให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการบริหารงานขององค์กรภาครัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นและสามารถให้ประชาชนออกสิทธิออกเสียงได้ในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม ส่วนขั้นตอนและวิธีการสร้างในการสร้างที่จะทำให้เทศบาลตำบลบัววัฒนา เป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งคือ การเปิดโอกาสให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนประชาชนกับท้องถิ่นร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทางร่วมกันให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชน มารวมกันให้มีความเข้มแข็งจัดตั้งในรูปแบบกรรมการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมถึงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล การปรับปรุงกฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชน และควรลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรมีการสนับสนุนในการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบ

ประชาธิปไตย แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง การจัดอบรมประชาชนในเรื่องการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง การพัฒนา กลุ่มหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคานอำนาจฝ่ายการเมืองหรือภาครัฐ ประชาชนควรได้รับข้อมูล ข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และจัดประชุมประชาคมให้มากขึ้นเพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ควรให้ประชาชนสามารถกระทำกิจกรรมทางการเมืองหรือมีการแสดงออก โดยความเต็มใจ ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน การจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน ควรสนับสนุนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ในเรื่องวิธีการที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในทางปฏิบัติ พบว่า ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง จัดทำโครงการ ให้เทศบาลสนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกทางการเมืองให้มีจิตสำนึกทางการเมืองเป็นประชาธิปไตย ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีก่อน ควรมีการกล่อมเกลாதองการเมือง มีการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ และการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมทางตรง พบว่า ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง โดยตรง การจัดทำมีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน และมีกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกทางการเมืองให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองเป็น ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ และมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมทางการเมืองให้เข้ากับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิมของประชาชน เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกินไป จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีก่อน เปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ ควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัว ก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม แล้วจึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของโสฬส ศิริไสย์ (2545) จากการศึกษาเรื่อง “บนเส้นทางสู่ความเป็นประชา

สังคมของชาวบ้าน: จากสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสานสู่สมัชชาสังคม” พบว่า แนวทาง ยุทธศาสตร์รูปแบบการเผชิญหน้า (conflict model strategy) ในการสร้างพลังการต่อรองกับอำนาจรัฐ เช่น การประท้วงหรือการเดินขบวนต่อต้าน เพื่อให้รัฐหันมาสนใจปัญหาชาวบ้าน รวมทั้งเรียกร้องความสนใจและความเห็นอกเห็นใจจากสาธารณะในขณะเดียวกันก็สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับกลุ่มพลังต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2.2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโพน้อย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษา พบว่า เจตนาารมณ์ที่จะสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งนักการเมืองควรจะต้องผลักดันให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในพื้นที่ โดยต้องมีการกล่อมเกลากองการเมือง เพื่อให้กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ประชาชนจะต้องได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในการเมือง โดยจะให้การสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ตลอดจนด้านการงบประมาณ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีของประชาชน สนับสนุนในเรื่องการศึกษาของประชาชน ควรใช้สื่อต่างๆให้เกิดประโยชน์ ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ เพื่อสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ให้เหมาะสมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังโพน้อย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจัดการศึกษาในระบบ มีกระบวนการกล่อมเกลากองการเมือง โดยเริ่มต้นตั้งแต่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนาตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ ที่จะขัดเกล่าให้บุคคลได้ทราบคุณธรรม คุณค่า อุดมคติที่สังคมยึดมั่น เพื่อทำให้มีการกล่อมเกลากองการเมืองอย่างเป็นระบบ ซึ่งตรงกับปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ควรพัฒนาการจัดการศึกษาในระบบ ควรจะให้มีการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเรื่องแนวทางที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโพน้อย พบว่า จะต้องปลูกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง มีแนวความคิดในการรักษาผลประโยชน์ของตน เล็งเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันให้เป็นกลุ่ม การให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็น การให้ความรู้ในการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ให้รู้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง จะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน ร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ถูกต้อง จัดการศึกษาในระบบ สนับสนุนให้ประชาชนดูแลตนเอง แก้ไขปัญหาของตนเอง ลดขั้นตอนระเบียบของทางราชการ และให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ การสนับสนุนให้ประชาชนเสนอกฎหมายหรือเทศบัญญัติที่ตรงกับความต้องการของตน การควบคุมการทำงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในเรื่องต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ(สมพงษ์ ปฏิวะพิศาล, 2538) ที่ศึกษา เรื่อง สัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรมตาม โครงการพัฒนาประชาธิปไตยใน ระดับหมู่บ้านของกรมการปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า กรรมการหมู่บ้านที่มีรายได้ 3,000-4,000 บาท/ เดือน ได้รับความรู้ความเข้าใจ มากที่สุดในด้านบทบาท อำนาจหน้าที่และความสำคัญของ สส. 3.3 กรรมการหมู่บ้านที่มีรายได้มากกว่า 4,000 บาท/ เดือน ได้รับความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในด้าน กฎหมาย รัฐธรรมนูญ กรรมการหมู่บ้านที่มีระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่งมากกว่าจะมีความรู้ ความเข้าใจจากการอบรม มากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่ดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลาน้อยกว่า ดังนั้น จึงควรปรับหลักสูตร ดังนี้ 2.1 ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็น วิถีชีวิตจริงๆ โดยมี ตัวอย่างรูปธรรมในทุกข้อและทุกเรื่อง 2.2 วิธีการนำเสนอหรือการอบรม ควรใช้หลายวิธี ประกอบ กัน เช่น การบรรยาย การแสดงบทบาทสมมติ การฝึก ปฏิบัติ 2.3 ควรเตรียมความพร้อมของ วิทยากรอำเภอให้มีความ พร้อมมากขึ้น 3. ควรปรับเนื้อหาหลักสูตร ให้มีความสัมพันธ์ สอดคล้อง กันมากขึ้น โดยเฉพาะหัวข้อการนำหลักการ ไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ควรมีเนื้อหาวิชาที่มี ความสัมพันธ์ สอดคล้องกับหัวข้ออื่นๆ ทุกหัวข้อในหลักสูตรการฝึกอบรม

2.3 ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำท้องถิ่น ควรส่งเสริมการสร้างความเป็น พลเมืองให้กับประชาชนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกจิตสำนึกความ เป็นพลเมืองไว้ในหลักสูตรการเรียนของสถานศึกษาแก่เด็ก เยาวชน การเรียนรู้ต้องปลูกฝังตั้งแต่ เยาววัย และผู้สนใจเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆของหน่วยงาน
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลวัง โบสถ์ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ควรส่งเสริม กิจกรรมการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิถี ชีวิตประจำวันแก่ประชาชน เช่นงานรักษาป่าชุมชนที่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม มีผู้จิตใจสาธารณะ มากขึ้น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม ภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม หรือทางการเมือง
4. ภาคประชาสังคมควรตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ ดำเนินการทางกิจกรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นเวทีการสนทนาพูดคุยเพื่อให้เกิด วัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีการเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่น

5. ตัวแทนภาคประชาชนควรสร้างเครือข่ายประชาสังคม จำเป็นต้องขยายเครือข่ายเข้าถึงทุกพื้นที่กิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

6. ชุมชนท้องถิ่นที่ได้สร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการทำให้ประชาธิปไตยอยู่แล้ว รัฐควรส่งเสริมสนับสนุน โดย ไม่เข้าไปสั่งการบังคับ หรือครอบงำทางความคิด

7. ภาคการเมืองควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นช่วงเวลาที่ผ่านมารปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนไม่มีส่วนร่วมและบทบาทแต่อย่างใดการปกครองท้องถิ่นต้องให้เป็นการปกครองตามหลักปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการปูพื้นฐานการสร้างประชาธิปไตย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 ผลการศึกษาพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ในทุกรูปแบบ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ การตรวจสอบการจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นต้น

3.1.2 ผลการศึกษาพบว่า ควรให้ชุมชนประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการกำหนดแนวทางร่วมกัน ให้กลุ่มต่างๆในชุมชนมารวมกันให้มีความเข้มแข็งจัดตั้งในรูปคณะกรรมการ ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน ดังนั้น จึงเสนอแนะให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชน ในการจัดทำแผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ

3.1.3 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการกล่อมเกลากองการเมือง โดยนำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือมาปรับใช้ ดังนั้นจึงเสนอแนะเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ โดย นำทฤษฎีการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก และการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้ว่า กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมิใช่เป็นเพียงหน้าที่ชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น แต่ส่งผลถึงการดำรงอยู่ในปกติของชีวิต หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น จะต้องสนับสนุนให้มีความเท่าเทียมกันในสิทธิทาง

การเมือง การให้บริการของรัฐ ในทุกด้าน เช่น สาธารณสุข การศึกษา การติดต่อราชการในทุกแผนกงาน

3.1.4 ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลกลางยังไม่ได้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่าที่ควร ยังมีการหวงอำนาจไว้ให้กับรัฐบาลกลางและส่วนภูมิภาคหลายประการ จึงควรมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น รัฐบาลทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น

3.1.5 ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มประชาชนจะต้องรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเอง โดยมิได้จัดตั้งหรือมีเบื้องหลังโดยหน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มผลประโยชน์ ดังนั้นส่วนราชการไม่ควรมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ควรเป็นผู้สนับสนุนให้คำปรึกษาเท่านั้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ผลการศึกษาพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ในทุกรูปแบบ ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยว่า งานใดบ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว หรือมีเรื่องใดบ้างที่เหมาะสมและไม่ขัดกฎหมายในการให้อำนาจโดยตรงแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในรูปแบบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การทำประชาพิจารณ์ในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชน และผลการทำประชาพิจารณ์นี้มีผลใช้บังคับด้วย เป็นต้น

3.2.2 ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยถึงวิธีการหรือกระบวนการที่เหมาะสมในการให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

3.2.3 ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลกลางยังไม่ได้กระจายอำนาจให้องค์การบริหารส่วนตำบลมากเท่าที่ควร ยังมีการหวงอำนาจไว้ให้กับรัฐบาลกลางและส่วนภูมิภาคหลายประการ ซึ่ง เทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยว่า ควรจะมีการกระจายอำนาจในเรื่องใดที่จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด

3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัย ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเพื่อนำผลการศึกษาเป็นภาพรวมของประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานต์ บุญศิริ. (2543). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 กับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- คราวญ ลีมสุวรรณ. (2538). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2546). "พลวัตทางสังคม ผ่านสายต่านักวิชาการไทย: 60 ปีฉลาดชาย รมิตานนท์", ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมูลนิธิผู้หญิง กฎหมายและการพัฒนาชนบท
- ฉานทิพย์ สันตะพันธ์. (2549). (ออนไลน์) ค้นคืนวันที่ 1 สิงหาคม 2552. จาก www.pub-law.net
- ณรงค์ บุญสวยขวัญ. (2552). การเมืองภาคพลเมือง บทวิเคราะห์แนวคิดและปฏิบัติการทำทนายอำนาจการเมืองในระบบตัวแทน. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส โปรดักส์.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2546). "ประชาธิปไตย: เส้นทางเดินจากประชาธิปไตยโดยตรงสู่ประชาธิปไตยแบบตัวแทน." รัฐศาสตร์สาร 24: ฉบับพิเศษ (พฤศจิกายน).
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2541). การเมืองในระดับท้องถิ่นกับการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเปรียบเทียบการเมืองท้องถิ่นของสองนครในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544). "มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง: ความหมายและความสำคัญ". ใน ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาส ปิ่นตอกแต่ง. (2541). การเมืองบนท้องถนน 99 วันสมัชชาคนจนและประวัติศาสตร์การเดินขบวน ชุมนุมประท้วงในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประภาส ปิ่นตอกแต่ง และคณะ. (2546). นโยบายรัฐกับการละเมิดสิทธิชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- วิสุทธิ โปธิแทน. (2550). *แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย*. นนทบุรี : สำนักฝึกอบรม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า.
- สมพงษ์ ปฎิเวศพิศาล. (2538). *สัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้านของกรมการปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- อนุชาติ พวงสำลี และกฤษฎา อาชวนิจกุล. (2542). *ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). *การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ : โครงการคปไฟ.
- _____. (2542). *ประชาสังคม : ในมุมมองตะวันตก*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊ค เซ็นเตอร์.
- _____. (2552). *แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน:สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โครงการคปไฟ.
- Catt, Helena. (1999). *Democracy in Practice*. London and New York: Routledge.
- Huntington, Samuel P. (1993). *American Democracy in Relation to Asia*. In Robert Bartley, Chan Heng Chee, Samuel P. Huntington, Shijuro Ogata. eds. *Democracy & Capitalism : Asian and American Perspectives*. Institute of Southeast Asian Studies.
- Pye, Lucian W. (1966). *Aspect of Political Development*. Boston: Little Brown and Company.
- Ranney, Austin. (1958). *The governing of men : An introduction to political science*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่องที่สัมภาษณ์ : กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่ องค์การบริหาร
ส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อ (ผู้ถูกสัมภาษณ์).....ชื่อ(ผู้สัมภาษณ์).....
สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่.....

ส่วนที่ 1

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1 ขั้นตอนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
วังโบสถ์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.1 ท่านมีแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสร้างความสำนึกทางการเมือง

.....
.....
.....
.....

1.1.2 ท่านมีแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

.....
.....
.....
.....

2.1 วิธีการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1.1 ท่านมีทรรศนะอย่างไรเกี่ยวกับการสร้างความสำนึกทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ท่านมีแนวคิดอย่างไรกับการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ท่านมีเจตนาธรรมณ์อย่างไรเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ในความคิดเห็น (ทัศนคติ) ของท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านในฐานะผู้นำท้องถิ่นจะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรกับการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

.....

.....

.....

.....

**ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการสร้างกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์**

3.1 ท่านมีความคิดเห็นในเชิงข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง

.....

.....

.....

.....

3.2 ในทัศนคติของท่านเห็นประชาชน หรือกลุ่มมวลชนต่างๆเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงเรียกร้องในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

3.3 ในทรรศนะของท่านควรลดบทบาทอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และวันเวลาการสัมภาษณ์

ฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันเวลาสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1.	นายบรรจง นิลาวรรณ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	15 พฤษภาคม 2558 10.00-12.30 น.	
2.	นางบุญยืน หนูเมือง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	15 มิถุนายน 2558 13.00-15.30 น.	
3.	ร.ต.เลื่อน สุขรี	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	18 มิถุนายน 2558 09.30-11.30 น.	
4.	นายสมบูรณ์สุดทอนัน	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	18 พฤษภาคม 2558 16.30-18.40 น.	

ฝ่ายสมาชิกสภาท้องถิ่น

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันเวลาสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1.	นายบุตรดี ไพเราะ	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	1 มิถุนายน 2558 09.30-11.30 น.	
2.	นางสาวมาลี ทองวร	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	13 มิถุนายน 2558 10.00-12.00 น.	
3.	นายจรรย์ยุทธ ไอทา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	18 พฤษภาคม 2558 14.00-16.00 น.	
4.	นางไพวัลย์ หาญนอก	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	9 มิถุนายน 2558 13.30-15.30	
5.	นายสำราญ คำรงค์ศักดิ์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	1 พฤษภาคม 2558 10.00-12.00 น.	
6.	นางรัชณี ไกยะแจ่ม	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	19 มิถุนายน 2558 13.00-15.00 น.	
7.	นายเจริญ สุรินทร์ป่า	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	22 มิถุนายน 2558 10.00-12.00 น.	
8.	นายสมหมาย ศรีขวา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	23 พฤษภาคม 2558 13.00-15.00 น.	
9.	นายสมหมาย เฟื่องเรือง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	27 มิถุนายน 2558 10.00-12.00 น.	
10.	นายไสว บุญลือ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังโสม	17 มิถุนายน 2558 13.00-15.00 น.	

ตัวแทนภาคประชาชน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันเวลาสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1.	นายสมเกียรติ บุญเสริม	แกนนำกลุ่มรักบ้านเกิด	15 พฤษภาคม 2558 10.00-12.30 น.	
2.	นายไพฑูรย์ บุญลือ	กลุ่มรักบ้านเกิด	15 มิถุนายน 2558 13.00-15.30 น.	
3.	นายสนธิ เขียวไกร	แกนนำกลุ่มรักษ์สี่เขี้ยว	18 มิถุนายน 2558 09.30-11.30 น.	
4.	นางนพมาศ พอกพูน	กลุ่มพัฒนาอาชีพ	18 พฤษภาคม 2558 16.30-18.40 น.	
5	นายบุญลอบ ไพเราะ	กลุ่มรักษ์สี่เขี้ยว	20 พฤษภาคม 2558 17.00-19.00 น.	
6	นางวรรณมา พรหมพันธ์	กลุ่มพัฒนาอาชีพ	23 พฤษภาคม 2558 10.30-12.40 น.	
7	นายเล็ก พรหมมาก	กลุ่มรักษ์สี่เขี้ยว	23 พฤษภาคม 2558 17.00-19.15 น.	
8	นายพา พรหมพันธ์	ปราชญ์ชาวบ้าน	25 พฤษภาคม 2558 16.30-18.30 น.	
9	นายสวัสดิ์ สนิทวงศ์	กลุ่มรักษ์สี่เขี้ยว	26 พฤษภาคม 2558 08.00-10.20 น.	
10	นายสมพงษ์ ชาชำนาญ	แกนนำกลุ่มรักบ้านเกิด	30 พฤษภาคม 2558 16.30-18.35 น.	
11	นายยอด รอดดม	กลุ่มพัฒนาอาชีพ	31 พฤษภาคม 2558 17.00-19.00 น.	

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสมบูรณ์ สุดทองมัน
วัน เดือน ปีเกิด	1 เมษายน 2511
สถานที่เกิด	อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนหนองไผ่ พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองไผ่ พ.ศ. 2530 รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2541
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่ง	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์

